

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Indbydelsesskrift

til

Afgangs- og Aarsprøven

i

Viborg Kathedralskole

i Aaret 1889.

Viborg.

F. V. Backhausens Bogtrykkeri.
1889.

Indhold.

Om Kristendomsundervisningen, navnlig i den
lærde Skoles øverste Klasser . . . . . Side 1.

Skoleefterretninger for Aaret 1888—89.

I. Slutprøver	—	29.
II. Disciplene	—	45.
III. Arbejdets Ordning	—	54.
IV. Aarets Arbejde	—	78.
V. Understøttelsesmidler	—	104.
VI. Samlinger	—	114.
VII. Regnskabsvæsen	—	133.
VIII. Bygninger og Læsere	—	135.
IX. Ministerielle Anordninger og andre Afgjørelser af mere almindelig Betydning	—	136.

Om Kristendomsundervisningen, navnlig i den lærde Skoles øverste Klasser.

Et Brevskifte.

Under 29. Oktober f. A. tilskrev Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet Skolens Rektorat, som følger:

„Ved at tilstille Hr. Rektoren den vedlagte Afskrift af en Betænkning angaaende Religionsundervisningens Stilling i de lærde Skoler, som er vedtagen enstemmig af det kirkelige Raad i sammes sidst afholdte Møde og derfra indsendt til Ministeriet, skal man, under Henviſning til de om den nævnte Sag tidligere førte Forhandlinger (jfr. navnlig Lindes Meddelelser for 1857—1878 p. 294—314), anmode Hr. Rektoren om behageligst at ville meddele Ministeriet de Bemærkninger, hvortil Sagen maatte give Dem Anledning.“

Den i denne Skrivelse omtalte, af det kirkelige Raad til Ministeriet indsendte Betænkning lød, som følger:

„Da der ved Anordningen af $15/6$ 1877 blev givet den Bestemmelse, at Religionsundervisningen, som ved Lov af $1/4$ 1871 var bleven stængt ude fra den lærde Skoles tre øverste Klasser, atter blev indordnet i Undervisningsplanen, blev dette Skridt hilst med Paaskjønnelse i alle de Hjem, hvor der fandtes levende Tro, eller hvor der var en fra Fædrene nedarvet Ærbødighed for Kristendommen. Man kunde

ikke andet end betragte denne Foranstaltning i reagerende Retning som fremgaaet af den Erkjendelse, at det var misligt at løsrive den studerende Ungdom fra den Grundvold, hvorpaa ikke blot Kirken men ogsaa Staten i sidste Forstand hviler.

Det har imidlertid vist sig, at den Tilstand, som er bleven tilvejebragt ved den omtalte Anordning, lader meget tilbage at ønske. Thi den Tid, som er bleven indrømmet det paa Lærerplanen gjenoptagne Religionsfag — én Time ugentlig for hver Klasse, eller henved 40 Timer om Aaret — er saa ringe, at der i dette begrænsede Rum af Tid umulig kan tilflyde den unge det Maal af Kundskaber og den Udvikling i religiøs og sædelig Henseende, som han i den stærke Gjæringstid ikke blot har Trang til men ogsaa Krav paa. Sagen er nemlig den, at det Maal af aandelig Udvikling, som maa tilstræbes af den studerende Skoleungdom, maa medføre en tilsvarende Fylde i Religionsundervisning, saa fremt ikke den unge ved Overgangen fra Skolelivet til de friere Universitetsforhold skal være udsat for at staa værgeløs lige over for Tidens nedbrydende Magter. Og her kan det ikke lades ude af Betragtning, at det er denne Ungdom, som i Fremtiden skal bære Samfundets dybeste Interesser og løse dets højeste Opgaver.

Det vil derfor utvivlsomt findes i sin gode Orden, naar Kirkeraadet føler sig alvorlig tilskyndet til at føre denne vigtige Sag frem; og vi vide os i den Henseende støttede af den Sorg og Bekymring, hvormed i mangfoldige kristelige Hjem Blikket er henvendt paa den nuværende Tilstand. I Medfør heraf tillade vi os i Ærbødighed at andrage paa, at Religionsundervisningen i de tre øverste Klasser udvides til to Timer ugentlig, og at den afsluttes

med en Prøve baade i fjerde og sjette Klasse. Vi ere nemlig overbeviste om, at Disciplene uden en saadan afsluttende Prøve ikke ville tillægge den vedkommende Undervisning den tilbørlige Vægt, og at kun en saadan Prøve er et Værn mod, at den anvendte Tid ikke spildes. For saa vidt der maatte være Mangler tilstede ved de nuværende Lærkræfter i Religion, da tvivle vi ikke paa, at der kunde bødes paa dette Savn, naar der ved Ansættelse af Præster i vedkommende Kjøbstæder bliver taget tilbørligt Hensyn til deres Intelligens, ligesom vi holde os for overbeviste om, at der fra Præsternes Side vilde findes Beredvillighed til at paatage sig denne Gjerning.“

Den ved Ministeriets Skrivelse Rektoratet af-
 æskede Betænkning afgik herfra d. 2. Januar 1889
 og lød, som følger:

„Under 29. Oktober sidstleden har Ministeriet i Atskrift tilstillet mig en af det kirkelige Raad enstemmig vedtagen og derefter til Ministeriet indsendt Betænkning over Religionsundervisningen i de lærde Skoler, i det det til mig har rettet en Anmodning om at meddele de Bemærkninger, Sagen maatte give mig Anledning til at gjøre. Det har trukket længe hen, inden jeg efterkommer denne Anmodning. Selv tror jeg ikke, at jeg under almindelige Forhold plejer at lade vente saa længe paa Udførelsen af en mig paahvilende Embedsforretning. Og jeg tør vist ogsaa nok antage, at Ministeriet har saa god Tro til min Forretningsiver, at det paa Forhaand vil være forvissat om, det har været uopsætteligt Arbejde, der denne Gang har voldet den lange Udsættelse.

Den længere Tid, jeg saaledes har faaet til jevnlig at sysle med det Spørgsmaal, jeg skal afgive

Betænkning over, og i Tankerne atter og atter at vende tilbage til det, har da heller ikke været uden Betydning for min Stilling til det. Thi vel har jeg i tidligere Tid oftere syslet dermed, saa jeg er kommen til at danne mig en bestemt Forestilling derom, som jeg siden har gjemt paa. Men denne har nu i længere Tid hvilet hos mig, uden at jeg har haft Anledning til at drage den frem som særlig Gjenstand for Overvejelse. Og nu er jeg kommen til i visse Maader at se væsentlig anderledes paa Sagen end tidligere.

Det er jo nemlig ikke første Gang, jeg under min Rektorvirksomhed har faaet Anledning til at udtale mig om Skolens Religionsundervisning. Denne har enten i sin Helhed eller for enkelte Punkters Vedkommende oftere afgivet Emne til Drøftelse. Og hver Gang dette har været Tilfældet, har den Anskuelse, jeg har maattet føre Ordet for, været af saadan Beskaffenhed, at det slet ikke skulde undre mig, om man i det hele var kommen til den Forestilling om mig, at jeg istemte Kravet paa en saakaldt bejendelsesløs Skole. Dette er dog langt fra at være Tilfældet. For mig staar det som en afgjort Umulighed, at en Skole skulde kunne undgaa at lade sin Virksomhed præge af en bestemt religiøs Retning. Og dette er en ligefrem Følge af mit almindelige Syn paa det Arbejde med og for Ungdommen, der sammenfattes under Begrebet Undervisning og Oplærelse. Denne maa efter en Anskuelse, der hos mig er saa gammel, at jeg ikke selv kan huske, naar jeg tilegnede mig den, uundgaaelig komme til tillige at virke opdragende. Med andre Ord: det lader sig ikke gjøre, at Oplærelsen skulde kunne indskrænke sig til alene at paavirke Forstands- og Erkjendelsesevnen hos den unge; den maa nødven-

digvis tillige øve Indvirkning paa hans Fantasi, Følelse og Villie, kort sagt: paa hele hans aandelige og sjælelige Væsen og Liv. Det er umuligt for et Menneske i vaagen Tilstand at opløse sig selv i sine Bestanddele, at lade den ene Side af sit Væsen være i Virksomhed og den eller de andre hvile; og lige saa umuligt er det at iværksætte en saadan Opløsning og Sondring hos den, der skal virke paa. Med eller mod sin Villie kommer den enkelte Lærer saa vel som Skolen i dens Helhed til, under Bestræbelsen for at belære den unge, tillige at virke opdragende paa ham. Dette kan vi allerede komme til at se, naar vi blot tænke paa den Betydning, det har for en virkelig frugtbar Undervisning, om Læreren er i Stand til hos den Ungdom, han arbejder med og for, at vække Kjærlighed til sig selv, Lyst og Kjærlighed til hans Fag. Derved kan hans Gjerning netop allermest blive afgjørende for den unges hele Liv. En Lærer, der virkelig skal fremme Ungdommens Udvikling og Oplysning i hans Fag paa bedste Maade, maa nødvendig hos den kunne vække Kjærlighed og Lyst dertil. I Naturhistorie kan og maa Læreren ligefrem vække eller nære Kjærlighed til Naturen hos sine Disciple, i Historie Fædrelandskjærlighed. Saaledes kommer Skolen nødvendigvis til ogsaa at virke paa sine Disciples Følelse og Villie, altsaa paa hele deres aandelige og sjælelige Væsen. Den kan heller ikke lade være at virke til at opdrage den Ungdom, den arbejder med og for, i den samme religiøse Livsanskuelse, den selv er besjælet af. En kristelig Skole kommer nødvendigvis til at virke for Ungdommens Opdragelse i kristelig Retning. En bekjendelsesløs Skole er et blot og bart Fantasifoster, som ingensteds findes eller kan forekomme i den virkelige Verden,

en Frugt af to indbyrdes modstridende Krav, Ståten i sin hidtidige Udvikling her i det gamle Europa er kommen til at stille til sig selv, paa den ene Side Kravet paa Religions- og Samvittighedsfrihed og paa den anden Side Kravet paa fortsat Virken for den almindelige Folkeoplysning.

Den Tankegang, jeg i det nærmest foregaaende har bevæget mig frem igjennem, synes nu ligefrem at føre til at se Kristendomsundervisningen som en uundgaaelig Nødvendighed i den kristne Skole. Er det en Selvfølge, at denne maa virke kristelig opdragende, hvorledes skulde den saa kunne undgaa at benytte det Middel, der ligefrem og umiddelbart hjælper den dertil? Dog er det netop fra dette Kristendomsundervisningens opdragende Væsen, jeg selv som andre, hvem jeg i dette Stykke har delt Anskuelse med, har hentet Grunden til at ville holde den ude fra Skolen. Hvor meget denne Undervisning end vil fastholde det som en Rettesnor for sig, at det, den i Skolen skal meddele, fortrinsvis skal være Kristendomskundskab, saa kan en Meddelelse heraf aldrig undgaa ligefrem at se det som en Opgave for sig at paavirke Livet hos den unge; den maa nødvendigvis gjøre dette mere end Undervisningen i noget andet Skolefag. En Vejledning i Kristentro, der ikke lægger an paa at vække og nære Kjærlighed til denne eller til den Gud og Frelser, den har til Gjenstand, er en afgjort Selvomodsigelse. Men derved vækkes der en Frygt for, at den, ved udvortes at stilles ved Siden af Skolens andre Fag, skal komme til at lide et Tab i denne Retning, der kommer til at virke svækkende paa selve det spirende Troesliv hos den unge. Derfor har man — og saaledes ogsaa jeg selv — ment, en saadan udvortes Sidestilling maatte

helst helt undgaas. Og dette har man igjen ment, kun kunde ske, ved at Ledelsen af den unge i saa Henseende helt blev først og fremmest Hjemmets Sag; kun fordi dette ikke kunde tiltro sig selv Evne og Magt nok, til at det skulde kunne gjøre denne Ledelse saa god og klar, saa omfattende og fyldig, som den maatte være, hvis den skulde bære saa megen og saa god Frugt som mulig for Sjælelivets Udvikling og Væxt hos den unge, kun derfor maatte det søge Bistand hos Kræfter uden for dets egen Kreds; denne Bistand maatte da søges paa Steder, hvor der mindst var Fare for, at Ledelsen skulde lide ved Sidestilling med anden Ledelse, der mere gaar ud paa Kundskabsmeddelelse; og den Kreds, det da ogsaa af denne Grund laa nærmest at søge den i, maatte være Kirken og dens ordførende Mænd. Har Kirken ikke for Tiden Kræfter nok til at overtage denne Gjerning, og er Tallet paa de af Staten beskikkede kirkelige Ordførere for lille dertil, saa maa disse Kræfter skaffes til Veje, Præsternes Tal forøges, har vi sagt. Men at dette skulde ske, dertil synes der ikke endnu at være nogen nærliggende Udsigt. Maaske er det blot derfor, jeg er kommen til roligere at se Kristen-
domsundervisningen henlagt til Skolen, og maaske ogsaa fordi jeg er bleven ældre og dermed mindre stiv i at drage Konsekvenser, maaske endelig ogsaa af endnu en Grund, som jeg kortelig skal berøre.

Det ligger i det foregaaende, at jeg ser to Hensyn som bestemmende ved Valget af det Sted, hvortil man vil henlægge den fyldigere Kristendomsundervisning, der tiltrænges ud over, hvad Hjemmet selv er i Stand til at meddele. Det ene Hensyn fæster Blikket paa denne Undervisning som fortrins-

vis meddelende Kundskab og altsaa paavirkende Hovedet hos den unge; det andet ser den væsentlig som vækkende og fremmende det kristelige Livs Vækst hos ham, altsaa som gribende efter Hjertet i ham. Det ene eller det andet af disse to Hensyn er det da ogsaa, der, hver Gang der har trængt sig hidhørende Spørgsmaal frem til Drøftelse, har været afgjørende for den Besvarelse, disse har fundet enten fra enkelte Mænds Side eller fra større Kredse. Og efter den Opfattelse af den nærværende Tids almindelige aandelige Vilkaar, jeg nærmest maa gjøre til min, forekommer det mig ikke underligt, om man for Tiden ved Kristendomsundervisningen fortrinsvis kommer til at lægge Vægten paa Kundskabsmeddelelsen. Maaske er det, som antydtes, fordi jeg selv ikke kan unddrage mig for at lade mig paavirke af Tidens almindelige Stilling til det aandelige, at jeg nu er kommen til at nære mindre Betænkelighed ved at se Skolen besørge den Del af Kristendomsundervisningen, Hjemmet ikke selv kan overkomme.

Det er dog ved den Lejlighed, der nu har givet ogsaa mig Anledning til at udtale mig, ikke Spørgsmaalet om Religionsundervisningen i Skolen i dens Helhed, der er kommet under Forhandling. Det gjælder for Tiden kun om dette Fags Stilling i den lærde Skoles tre øverste Klasser. Sidste Gang det samme Spørgsmaal drøftedes, var i 1876. Da rejste Roskilde Præstekonvent Spørgsmaalet, om det kunde anses for rigtigt, at den lærde Skole afsluttede sin Religionsundervisning ved Konfirmationsalderen; og i den Anledning afæskede det samtlige Rektorer en Udtalelse om deres Stilling til Spørgsmaalet. Da var jeg den ene af de to, der udtalte sig for Fastholdelsen af den daværende, siden 1871 gjæl-

dende Ordning, hvorefter det i 3. Klasse var en frivillig Sag, om den konfirmerede Discipel vilde vedblive at deltage i Skolens Religionsundervisning eller ej, og i de tre højere Klasser bortfaldt denne aldeles. Den da rejste Bevægelse førte til, at Religionsundervisningen blev gjenoptagen i Skolens tre øverste Klasser, dog saaledes, at den kun fik én Time ugentlig, og ikke skulde afsluttes ved nogen offentlig Overhørelse eller Examen. Deri er det, der nu er Spørgsmaal om at gjøre en Forandring; det kirkelige Raad har andraget paa, at den Faget i de nævnte Klasser indrømmede Tid maa blive fordoblet, at den Undervisning, der bliver meddelt, maa blive afsluttet ved en offentlig Examen, enten det saa for den enkelte Discipels Vedkommende sker ved Udgangen af Skolens 4. eller af dens 6. Klasse; og at den Dom, der paa begge Punkter fældes over hans Stilling i Kristendom, skal faa Indflydelse paa den Modenhedsdom, den Karakter, han kommer til at afgaa fra Skolen med. Derved venter man at faa den unge beriget med Kundskab i denne Retning, at se hans religiøse og sædelige Udvikling fremmet og at bringe Faget til at staa for ham med den tilbørlige Vægt.

I det jeg da nu skal skride til at udtale mig om det rejste Forslag, maa det først være mig tilladt at bemærke, at ihvorvel jeg ikke kan negte, at det „i mangfoldige kristelige Hjem kun er med Sorg og Bekymring, Blikket er henvendt paa den nuværende Tilstand“, saa kan jeg dog ingenlunde istemme de Ord, hvormed det kirkelige Raad udtaler sig om den Forandring, der var Frugten af den 1876 rejste Bevægelse, at den „blev hilst med Paaskjønnelse i alle de Hjem, hvor der fandtes levende Tro, eller hvor der var en fra Fædrene

nedarvet Ærbødighed for Kristendommen“. Ejheller kan jeg tro, at den unge mindre skulde „være udsat for at staa værgeløs overfor Tidens nedbrydende Magter“, naar han enten i et eller tre Aar kommer til at faa dobbelt saa megen Skoleundervisning i Religion som hidtil og saa derefter bringes til ved en offentlig Prøve at afgive en Udtalelse om sit aandelige Indhold i saa Henseende, som han ikke kan afgive med Frihed, fordi han for en større eller mindre Del vilde se sine Fremtidsudsigter forstyrrede, hvis han svarede andet, end han véd, han skal svare.

Dernæst maa jeg allerede nu tillade mig at bemærke, at for det Tilfælde, at man skulde ville bestemme sig for den omtalte Fordobling af det Faget indrømmede ugentlige Timetal, kan jeg ikke se, hvorfra den paagjældende ene Time skulde tages; aller mindst for 4. Klasses Vedkommende, hvor det ikke synes mig muligt ved noget Fag at formindske det nu dertil henlagte Timetal; og for 5. og 6. Klasse kan jeg ikke se andet, end at det eneste Fag, der paa nogen Maade skulde kunne taale en Svækkelse med 1 Time ugentlig, maatte da være Græsk. Hvorved jeg da slet ikke har faaet berørt, at det i de fleste mulige Tilfælde i denne Anledning vilde være aldeles uundgaaeligt, at der maatte udvirkes en ligefrem Forandring i den gjældende Lov.

Naar jeg derefter skal udtale mig om den Betydning, jeg maa tillægge de af det kirkelige Raad foreslaaede Forandringer i den nuværende Ordning, da har jeg allerede i det foregaaende antydet, at jeg ikke mere kan erklære mig for at vise Kristendomsundervisningen bort fra Skolen hen til Hjemmet eller Kirken. Jeg skal nu angive den væsentligste Grund til, at jeg har skiftet Anskuelse. Jeg

kan bedst gjøre det, i det jeg skal pege paa de Vanskeligheder, jeg overhovedet ser ved at anlægge denne Undervisning paa en virkelig sund og frugtbringende Maade, navnlig naar det gjælder om derved at virke paa og for den modnere Ungdom. Og det kan vel næppe kaldes Overmod eller Anmaselse, at jeg efter i halvhundrede Aar at have haft Ungdommens Undervisning til Livsgjærning, tiltror mig en Del mere Kjendskab til dennes aandelige Vilkaar i Almindelighed, end en Præst i Folkekirken let faar Lejlighed til at erhverve. Det staar for mig, som maa de vedkommende Vanskeligheder i det hele taget blive større for den Mand, der indtager denne Stilling, end for en ved Skolen selv ansat Lærer. Men at det nuværende Tal Præster i Folkekirken skulde være for lille til at overtage Gjærningen, kan jeg i det mindste for de fleste Provinsskolers Vedkommende ikke antage. Det kirkelige Raad synes jo ogsaa i Slutningen af sin Betænkning nærmest at tænke sig disse som dem, der skulde overtage Kristendomsundervisningen i Skolen. Og paa de fleste Steder er det jo ogsaa Præsterne, der allerede har sat en „Børnegudstjeneste“ i Værk.

Derimod ligger Vanskelighederne i, hvad det kirkelige Raad kalder „Tidens nedbrydende Kræfter“, Vantroen og det saakaldte Fritænkeri. Dog er det mig umuligt at frigjøre mig for en stærk Tvivl om, at man virkelig har Ret i at tillægge disse i Nutiden et betænkelig større Omfang end i Fortiden enten i Dybde eller forholdsvis i Vidde. Naar der jevnlig klages over, at Vantroen nu om Stunder har grebet videre om sig end tidligere, føler jeg mig stærkt fristet til at tro, disse Klager hidrøre dels fra et Fejlsyn paa tidligere Tiders Forhold.

Jeg nærer en til Vished grænsende Formodning om, at for omtrent et Aarhundrede siden og endnu langt ind i det nærværende Hundrebaar, i Rationalismens og derefter i Hegelianismens Tid, havde Vantroen i de Kredse, hvor der overhovedet kunde være Tale om et mere eller mindre bevidst Forhold til Troen, et ikke lidt større Omfang end nu, og Stillingen blev saa meget des værre, som baade Rationalisterne og Hegelianerne for ramme Alvor ansaa sig selv for gode Kristne.

Dels er der i de senere Aar opkommet en Tilbøjelighed mellem os, en Skik, en Vane — eller hvad skal jeg kalde det? jeg vilde helst kalde det en Uskik — som jeg ikke kan andet end holde for farlig eller ligefrem fordærlig.

For de aller fleste Mennesker, i det mindste og vel ogsaa navnlig blandt dem, der væsentlig faa deres Oplærelse og Opdragelse ad Skolens og Bogens Vej, kommer der jo en Gang i Livet, tidligere eller senere, i Almindelighed vel i Ynglingesalderen, et Tidspunkt, da det, de i Troessager og vel ogsaa i andre Retninger hidtil har gaaet med og levet paa som en mere eller mindre ubevidst Vanesag, de har medbragt fra deres Hjem, maa klare sig saaledes ud for dem, at det kommer til Afgjørelse, om de vil slippe det, eller det skal gaa over til at blive deres egen bevidste og personlige Ejendom, som de vil leve deres Liv paa og maaske ogsaa, om det kræves af dem, sætte deres Liv ind paa. Denne Overgang sker igjennem Tvivl. Men saa snart der hos et ungt Menneske ytrer sig en saadan Tvivl om Sandheden af en eller anden Sætning paa Troens Omraade, saa kalder man ham strax en Tvivler, en Fritænker. Denne Skik er det, jeg kalder højst fordærlig. Og det bliver den

nærmest derved, at den har drevet og driver mangt et Menneske over i de virkelige Fritænkeres Rækker, som ellers aldrig vilde være kommen der; ganske som den, der strax stemples med Tyvenavn, fordi han i en Have, han gik forbi paa sin Vej, har taget et Æble og spist det, derved udsættes for virkelig at blive en Tyveknægt; og endnu lettere, fordi Stoltheden let hos den unge føler sig smigret ved at være med blandt dem, der i aandelig Henseende indtage et selvstændigt og frit Stade. Saaledes volder Tidens overdrevne Strenghed i Brugen af Fritänkernavnet, at Fritänkernes Kreds virkelig bliver langt større, end den ellers vilde blevet; og den fører ogsaa ligefrem det med sig, at denne Kreds kommer til at tage sig ud som langt mere omfattende, end den virkelig er, i alle deres Øjne, der er tilbøjelige til at se mørkt paa Livet og Udviklingen og til at fælde den strenge Dom. Og hvad der saaledes er Tilfældet med den enkelte, at Overgangen fra et ubevidst til et bevidst Troesliv, sker gennem Tvivl, det samme er maaske ogsaa Tilfældet med hele Kredse i de Samfundslag, som der før saa godt som aldrig kom noget Spørgsmaal til om den personlige, bevidste Tilegnelse af Troens Indhold. Deri ligger rimeligvis en virksom Grund, dels til at Vantroen virkelig breder sig i de saakaldte lavere Samfundslag, og dels til at den endnu mere faar Skyld for at gjøre det.

Alligevel er det sikkert, at Spørgsmaalet om det personlige bevidste Forhold til Troen nu kommer til flere enkelte Mennesker end tidligere. Og det er jo ogsaa sikkert, at Tallet paa dem, der for deres eget Vedkommende besvare dette Spørgsmaal benegtende, nu er større end før. Men saa er til Gjengjæld ogsaa Tallet voxet paa dem, der besvare

det bekræftende; derom ligger der et blandt flere talende Vidnesbyrd i Kirkebesøget i Nutiden. Det er nu langt nærmere end før ved at være en Umulighed at staa ligegyldig over for dette Spørgsmaal. Deri er det netop, Vanskeligheden ligger ved en Kristendomsundervisning i den lærde Skoles øverste Klasser, altsaa med Ungersvende, hos hvem der allerede findes en mere eller mindre udviklet personlig Bevidsthed og Trang til at indtage en selvstændig Stilling i aandelige Spørgsmaal. Thi det er ikke blot blandt modne Mænd, at Kredsen er udvidet, og Tallet voxet paa dem, der med menneskelig talt fuld og klar Bevidsthed hver for sit personlige Vedkommende vilde afgive et bestemt Svar paa et Spørgsmaal om deres Stilling til Kristentroen. Ogsaa mellem Ungdommen er Spørgsmaalet nu ganske anderledes fremme end før; der er dem, der allerede i Konfirmationsalderen føle sig saaledes stillede, at de erklære sig for „Fritænkere“, og det uden at man efter almindelig Talebrug kan agte et saadant Svar fra deres Side for en Frugt af „Vigtighed“, Lapseri eller noget andet, som kunde falde ind under Begrebet Letsind. Derved udvides Faren for, at det samme kan finde Sted, som jeg fra min Lærertid i det mindste mindes et bestemt Tilfælde af. Det er nu vel omtrent 30 Aar, siden en ung Student, der med Ære havde bestaaet sin Afgangsprøve og nu er Præst i Folkekirken, om en Opgave i dansk Stil, der stod i Forbindelse med Kristentroen, til mig sagde: „Man kan jo sagtens skrive en tre, fire Sider fulde om et saadant Spørgsmaal; man ved jo, hvad man skal svare“. Derved pegede han ligefrem paa den Snare, der vil blive lagt for den unge, hvis man vil give sig til at anstille en bestemt Examen med ham over Kristen-

dommens Troessætninger. Der vil være et ikke ringe Tal Disciple, der derved ligefrem fristes eller drives til Usandhed; og dette maa dog vel alle være enige om, er, hvad en samvittighedsfuld Lærer først og fremmest maa vogte sig for at lede sine Disciple ind paa, ja endog ligefrem advare dem mod at indlade sig paa. Derfor maa jeg afgjort udtale mig imod enhver saadan Examen; og den bliver lige betænkelig, enten det er en Lærer ved Skolen, der anstiller den, eller en Præst fra Folketirken.

Men fordi jeg saaledes maa udtale mig afgjort mod det kirkelige Raads Forslag om at afslutte Kristendomsundervisningen i Skolens øverste Klasser ved en Examen, derfor behøver jeg ikke at udtale mig mod selve denne Undervisning. Og det gjør jeg heller ikke, blot den anlægges og ledes saaledes, at den enkelte blandt Discipløne holdes fri for at føle sig lagt under nogen som helst Tvang.

Jeg ved meget godt, at i det jeg stiller den unges ubeskaarne Frihed i aandelige Spørgsmaal som en Betingelse for, at jeg skal kunne tilraade en Undervisning i Kristendom i den lærde Skoles øverste Klasser, er jeg kommen til at røre ved et Emne, der hos mange er et ømt Sted. Det maa være mig tilladt at forsøge fyldigere at gjøre Rede for min Stilling i det Stykke. Der er mange, der med Ængstelse se paa den større Frihed, der hersker ved Opdragelsen nu om Stunder i Sammenligning med tidligere Tider. Og negtes skal det naturligvis ikke, der er Farer ved den, Farer, som jeg ikke behøver udtrykkelig at pege paa. Men var der da slet ingen Farer ved Opdragelsen, som den formede sig for en Menneskealder siden eller to, den Gang Hjemmet med en langt større udvortes Magt og Tvang ledede eller drev den unge til væsentlig at

begynde sit Liv paa egen Haand under samme Form, samme Vaner, som Hjemmet havde bragt ham til at tilegne sig? For her slet ikke at tale om den Fare, at Tvangen kunde ægge til Modstand, om ikke aabenlyst og udvortes, saa dog indvortes og stiltiende og da maaske værre, saa var der da i det mindste den umiddelbare Fare derved, at meget — for at gribe et Forhold fra det Omraade, vi her bevæge os paa, kan jeg som Eksempel nævne Kirkegangen — for ham kunde blive en Vane, der blev ved at følge ham senere i Livet. Og vel skal jeg ikke i mindste Maade underkjende Betydningen af gode Vaner. Men der er dog det, der ikke kan blive staaende ved at være en Vane hos den enkelte, men kun kan blive af afgjørende Betydning for ham ved at blive et Udslag af fri Selvbestemmelse hos ham. Evnen til denne er det, Nutidens Opdragelse mere baner Vej for; den afstikker og afgrænser ikke ved uoverstigelige Hegn Baner for Barnet, som han har at vandre paa; den afgiver snarere for ham kun den Luft, han under sin Opvæxt aandelig kommer til at leve og aande i. Der bliver i hans Hjem nærmest blot givet ham Anledning til efter sin Udgang af det aandelig at føre sit Liv i en vis Retning; men det overlades langt mere end tidligere hans egen fri Selvbestemmelse, om han virkelig kommer til at følge den Retning, Hjemmet har vendt ham i, eller til at slaa ind paa en anden.

Saa fremt jeg her har angivet Grundtonen i Nutidens Opdragelse rigtig, kan jeg ikke undlade at pege paa det Punkt, hvor efter mit Syn paa Nutidens Vilkaar den værste Fare derved kommer til at ligge. Ser jeg ret, kommer den nærmest fra den stærkere og raskere Bevægelse, Nutiden fører

med sig i alt, hvad der vedrører aandelig Udvikling — og for den Sags Skyld da ogsaa i de udvortes Forhold —; og den ligger navnlig i den Mulighed, som den rastløse Drivhusdrift, den unge fra Hjemmets Side underkastes, i saa mange Tilfælde gjør til en Rimelighed, at der, paa den Tid et Valg skal eller efter Forholdenes Medfør maa træffes, ikke hos den enkelte er den dertil fornødne Modenhed tilstede. Men det nytter efter min Mening ikke at ville stemme denne Udviklings Strøm eller slaa Bom for dens Løb. Den Side af Livet, af den almindelige aandelige Livsudvikling, der nu om Stunder er under Oparbejdelse, er sikkerlig først og fremmest den enkeltes Væxt. I bestandig større og større Kredse, indsamlede i bestandig større og større Omfang Mænd saa vel som Kvinder fra Samfundslag, hvor Tanken tidligere saa godt som aldrig tilbagelagde længere Vej end den, der fører fra Haanden til Munden, arbejdes der paa hos den enkelte at klare Blikket, saa han kan komme til at kunne se det selv, hvad det er for Forudsætninger, han i sit Liv er gaaet ud fra, hvor Maalet staar, som han stiler efter, og hvor langt det Stade ligger fremme paa Vejen, som han for Øjeblikket indtager. Og der forekommer mig endnu kun at være svage Tegn tilstede paa, at det Tidspunkt skulde nærme sig, da Bevægelsen igjen gaar over Stag, og Skuden atter kommer til at fortsætte sin Krydsfart fremad paa den Bøj, hvorved det mere bliver det virkelige Samfundsliv, der kommer under Oparbejdelse og Væxt. Derfor gjælder det nu nærmest om at lægge Livet saaledes til rette for den unge, at han, saa meget som mulig under en jevn og rolig Udvikling, efterhaanden modnes til i Frihed at træffe det Valg, det en Gang tidlig eller silde vil blive krævet

af ham, at han skal gjøre. Men enhver Udvikling, der skal bringe til paa et afgjørende Trin at bruge Friheden, Selvbestemmelsesretten godt, sker upaatvivlelig bedst, ved at den kommer til at gaa for sig med og under en efter det øjeblikkelige Trin afpasset Frihed. At stille den unge anderledes, at bringe ham under nogen som helst følelig umiddelbar Tvang, vilde være det samme som at fremkalde en Fare for Sandhedens rolige Væxt i ham. Og denne Fare bliver saa meget des større, en Tvang rettet paa den Tilegnelse af Troens Indhold, som jo netop skal være en Frugt af Skolens Kristendomsundervisning med ham, kommer til at kunne virke saa meget fordærveligere, jo ældre han er, og jo mere Spørgsmaalet om hans egen personlige Stilling til Troen er kommet frem for ham eller op i ham.

Men kan jeg ikke andet end se Fare ved enhver som helst ligefrem Tvang i det, Talen her er om, saa ser jeg en lige saa stor Fare i enhver Indvirkning, hvorved han umiddelbart ægges til i det mindste ved sig selv at udtale et Ord, han endnu ikke er moden til at føle og bære Ansvaret ved. Det er en anden Virkning, Tvangen kan have. For at blive farlig for Sandheden i ham, behøver den ikke ligefrem at afæske ham en Forklaring og saaledes friste ham til at sige noget, der ikke for ham er Sandhed i. Den kan virke sporende paa hans Stolthed. Thi den Ungersvend, hvis Hjerte helt er frit for Stolthed, er det ikke rigtig fat med. Og for den naturlige menneskelige Følelse er der — det har jeg alt en Gang peget paa i det foregaaende — noget for Stoltheden smigrende ved at indtage det selvstændige og fri Stade, den saakaldte Fritænker i sine egne og andres Øjne synes at staa paa. Der ligger i enhver Ungersvends Bryst en Trang

til personlig Frihed. Han ægges ligefrem til at gjøre Modstand mod ethvert virkeligt eller indbildt Forsøg paa at øve Tvang over ham saa vel i andre Stykker som navnlig i Troessager. Denne Fare gjælder det ved Kristendomsundervisningen med ham lige saa meget om at undgaa, som den der ligefrem ligger i Tvangen. Og den bliver atter lige stor, enten det er en dertil beskikket Lærer ved Skolen, der leder denne Undervisning, eller en Præst fra Folkekirken. Den er maaske endog saa meget des større for den sidstes Vedkommende, som han ved sin Stilling lettere føler sig tilskyndet til at øve en missionerende Virksomhed.

Den sidst berørte Vanskelighed ved Skolens Kristendomsundervisning kommer maaske aller stærkest frem, naar denne sysler med, hvad der i Almindelighed forstaas ved kristelige Dogmer, særlig det vidunderlige, ikke blot de ligefremme Undergjæringer, der høre ind under Gudsrigets Udvikling, men overhovedet alt, hvad der strider mod de timelige Naturlove. Derfor er det, der saa ofte stilles det Krav til en Kristendomsundervisning med Skolens Ungdom, at den skal afholde sig fra alt det dogmatiske. Dette Krav kan jeg ikke istemme, ikke engang laane Øre til; jeg kan det saa meget des mindre, som en Kristendom uden noget som helst saadant dogmatisk, for mig ikke vilde blive Kristendom, men kun en ret og slet almindelig Moral og Sædelære, der lige saa godt kunde være hedensk som kristelig.

Derimod fører den ovenfor omhandlede Vanskelighed mig ligefrem ind paa at tale om en Kreds af Forestillinger og Udviklinger, der efter min Mening ligefrem førøge Vanskeligheden ved Religionsundervisningen i Skolens øverste Klasser. Det er

alt, hvad der henhører til det polemiske og apologetiske. Alt, hvad der for den unge kommer til at fremtræde enten som et Forsvar for Kristentroen og dermed som et Angreb paa et Stade afvigende fra denne i et eller flere Stykker, som han maaske mener selv at indtage, eller ligefrem som en Kamp imod Vantroen, eller endelig som et Angreb paa eller Forsvar for en enkelt særlig Retning indenfor Troens og Kirkens Omraade, — alt saadant vil for ham saa saare let stille sig som et Forsøg paa at øve Tvang over ham og derfor ægge ham til Modstand, om end ikke aabenlyst i Ord saa dog skjult i hans Hjertes Løndom. Hvad der i denne Henseende efter min Mening maa blive en Opgave for Læreren, enten han saa er en Embedsmand ved Skolen eller en Præst fra Folkekirken, bliver først og fremmest ligefrem ud af sit eget Hjerte og efter sin egen Overbevisning at give en Fremstilling af Troens Indhold, og dernæst ikke at fortie men blot ligefrem meddele Opfattelser fra Nutiden eller Fortiden, som han vel ikke selv kan dele men dog heller ikke derfor overfor de unge maa indlade sig paa at angribe, modsige eller modbevise, f. Ex. angaaende Mellemtilstanden. Er han i Stand til at fængsle sine Disciples Opmærksomhed ved paa egen Haand at give en sammeuhængende Fremstilling over saadanne Emuer, maa han benytte denne Form, enten det saa gjælder om at give en Udvikling af Sætninger fra Troens Omraade, det dogmatiske, eller om at anvende dem paa Livet, det moralske eller ethiske; tror han sig ikke i Stand dertil, kan han til Grundlag benytte et eller flere Afsnit af den hellige Skrift, som gjenneumlæses, dog ikke i Grundsproget, — det sproglige, som derved kan komme paa Tale, er jo Livet uvedkommende

— men i en god Oversættelse paa Modersmaalet, som ikke behøver at være den i Folkekirken offentlig vedtagne.

Ellers maa jeg holde for, at der gives mange Begreber og Forestillinger, om end ikke henhørende til Troeslivets særlige Omraade, saa dog til Aandslivets almindelige Forhold, som der kan være en ligefrem Trang til, at den unge ledes til at sysle med og forholdsvis komme til Klarhed over, enten saa dette kan ske ved, at Læren om det aandelige Liv i Almindelighed betragtes som hørende ind under den Kreds af Forestillinger og Begreber, der kan sysles med i Religionstimen, saa at den meddeles mere eller mindre i sin Helhed og i Sammenhæng, eller Anledningen til større eller mindre Udviklinger derom gribes og benyttes, naar den gives ved Behandlingen af Emner fra den Kreds, jeg nærmere ovenfor har talt om.

Og endelig er det ikke, fordi jeg betragter det som det mindst vigtige, at jeg sidst kommer til som Gjenstand for Undervisningen i Religionstimen at pege paa Historien; tvertimod er det saa meget des vigtigere, at denne behandles, som der i Almindelighed endogsaa i den saakaldte dannede Verden hersker en tyk Uvidenhed om saa godt som alt, hvad der hører der ind under. Aller mindst kjen-der man til Jødefolkets Vilkaar og Forhold som en Forhistorie til Kristendommen; tages dets Historie og Folkeliv under Behandling, bliver der Anledning til at gjennemlæse Stykker af den gamle Pagts Bøger. Dernæst gjælder det om ved Fremstillinger fra de hedenske Folkefærds Historie at vise, at det var „i Tidens Fylde“, Ordet blev Kjød og kom til at bo og færdes iblandt os. Og endelig ligger hele Kirkens Historie for til Benyttelse, kun at den ses

som Aandslivets Udviklingshistorie og ikke alene eller fortrinsvis som Kjætterhistorie.

Endnu er der en almindelig Bemærkning, jeg ikke kan undlade at gjøre og lægge særlig Vægt paa. I det jeg paa det alvorligste fraraader alt, hvad der kan drive den unge til, før han er moden nok dertil, at indtage et bestemt Stade i Forhold til Troen, kan jeg ikke paa nogen Maade tilraade, at det skulde gjøres til en fri Sag for Disciplene i Skolens øverste Klasser, forudsat at de høre til Folkekirken, enten de vil deltage i Kristendomsundervisningen eller ej; ved at sige sig fri derfor, vilde de jo netop efter Nutidens Talebrug ligefrem komme til at erklære sig for Fritænkere.

Dermed er jeg saa kommen til at angive de Vilkaar, hvorunder jeg kan tænke mig, at den lærde Skole kunde ogsaa i sine øverste Klasser meddele en Kristendomsundervisning, der kan blive til Gavn for den unge og saa meget som mulig undgaa at blive til Skade for ham.

Men det vil ses, at det derved bliver af en uberegnelig stor Betydning, hvad det er for en Mand, denne Undervisning betroes til; og Farerne formindskes, som oftere antydet, efter min Mening ingenlunde ved, at den overdrages til en Præst i Folkekirken. Er den paagjældende Mand af en saadan Personlighed, at der er Grund til at antage, han vil ved sit Arbejde med de unge kunne undgaa de Skjær, jeg har advaret imod, da mener jeg, han maa have Frihed til at lede Undervisningen, paa hvilken som helst Maade han selv vil og bedst føler sig skikket til. Han maa kunne fortrinsvis benytte sammenhængende Foredrag — en ligefrem Udtalelse af et troende Hjerte af saadan Art, at den nærmest maa regnes for en personlig Bekjendelse, kan øve stor Virkning paa den unges

Hjerte, selv om den ikke strax drager ham med sig, saa dog ved at han derfra faar et Minde at gjemme paa, som en Gang i en for ham personlig afgjørende Time kan dukke frem hos ham og vise sig virksom. Det kan ogsaa være, at han helst vil benytte Samtaleformen; det er ikke let; men duer han til det, saa maa han gjøre det, — blot han er Mand for at føre og lede et Ordskitte, uden at den enkelte af hans Disciple derved kommer til enten at føle sig Tvang underlagt eller fristet til at udtale sig paa en Maade, der ikke for ham selv er Sandhed.

Men er det saaledes vanskeligt at finde den til den foreliggende Lærergjerning egnede Personlighed, da maa Valget af denne sikkerlig helst lægges i den Mands Haand, der bedst har Lejlighed til at skaffe sig et paalideligt Kjendskab til de forskjellige Personligheder, der kan være Tale om at benytte, med andre Ord: Skolens overordnede Leder, Rektoren, maa have en afgjørende Stemme ved Valget af Religionslæreren. Og fremdeles — det vilde kun være en tvivlsom Gavn, en Religionslærer vilde kunne gjøre, hvis Indholdet af hans Meddelelser til de unge mødte Modstand i den Aand, Skolens Gjerning i det hele blev ledet i. Det vilde ikke fremme en rolig og jevn aandelig Væxt hos den unge, om end Religionslæreren ledede Kristendomsundervisningen paa en alvorlig og sund Maade, naar det saa fra Skolens Styrer kunde lyde til ham: Er du saa barnlig, at du tror paa sligt? Saa længe man ikke vil regne det blandt de personlige Egenskaber, man gjør Krav paa hos den, man vil betros Rektoratet ved en Skole indenfor Folkekirkens Enemærker, at han selv skal være en troende Kristen, saa maa det formentlig stilles frit for ham, hvor stort et Omraade han vil indrømme Religions-

undervisningen. For saa vidt man ikke rent vil overlade det til hans egen Afgjørelse, om han overhovedet vil medtage denne Undervisning paa Skolens øverste Trin, maa det i det mindste lægges i hans Haand, hvor megen Tid, hvor mange Timer han vil henlægge til den. Tallet paa dem maa jo ogsaa kunne lempes efter den Mand's Personlighed, der staar til Raadighed som Lærer. Men en Ordning som denne hører vel endnu til Umulighederne.

Dermed mener jeg saa at have faaet sagt, hvad jeg har at sige det mig forelagte Spørgsmaal vedrørende. Det er blevet en meget vidtløftig Betynkning, jeg er kommen til at afgive. Og jeg er ikke blind for, at den egentlig favner videre, end der i Spørgsmaalet ligger Anledning til. Er jeg kommen til at strække mig for langt eller brede mig for udførlig over Emnet, haaber jeg at skulle finde en Undskyldning deri, at det for mig har været en nærliggende Tanke, at jeg, med den Alder jeg nu er i, neppe vil faa Lejlighed til ret ofte herefter at udtale mig over dette Emne; og jeg vilde dog gjerne afgive et fyldigt Vidnesbyrd om mit Syn derpaa, saa meget mere som dette ikke mere er det samme, som jeg tidligere har talt ud af.

Dog tror jeg ikke at burde lægge Pennen fra mig, før jeg i al Korthed faar samlet enkeltvis Hovedpunkterne i min forudgaaende Udvikling.

1. En Kristendomsundervisning i Skolens øverste Klasser har ingen Discipel, hvis Forældre ere Medlemmer af Folkekirken, og som selv er døbt, Lov til at sige sig fri for.
2. Til Lærer kan lige godt benyttes en dertil beskikket Embedsmand i Skolens Tjeneste og en Præst fra Folkekirken; dog maa under almindelige Forhold helst vælges en Mand i den først angivne Stilling.

3. Læreren maa selv have Frihed til at benytte, hvilken Form for sin Undervisning han bedst føler sig skikket til, enten sammenhængende Foredrag eller Samtale, hver af disse Former paa sit Sted.
  4. Sit Stof maa han søge dels paa Aandslivets almindelige Omraade, dels i den hellige Skrift, dels først og fremmest i den hellige Historie.
  5. Det Stof han vælger, benytter han som Grundlag dels for oplysende Udviklinger, dels for vejledende Anvisninger paa den enkeltes Livsførelse.
  6. Hans Meddelelser skal være historiske, ogsaa i den Forstand, at han ikke fortier væsentlige Opfattelser fra Fortiden eller Samtiden, som afvige fra hans egne.
  7. Men han maa under alle Omstændigheder afholde sig fra enhver ligefrem missionerende, polemisk eller apologetisk Udtalelse og Virksomhed.
  8. Og Skolen maa paa ingen Maade lægge Undervisningen saaledes an, at den skulde kunne afsluttes ved en Prøve. En saadan maa paa ingen Maade afholdes, lige saa lidt som den enkelte Discipels Opfattelse og Tilegnelse under den daglige Undervisning maa prøves ved Overhøring.
-

Efterretninger

om

Viborg Kathedralskole

og

dens Forberedelsesskole

for

Skoleaaret 1888—89.

I. Slutprøver.

Ved Skrivelse fra Prof. Dr. phil. Gertz af 5. Maj f. A. kom Rektoratet til Kundskab om, at i det nævnte Aar denne kom til paa Undervisningsinspektionens Vegne at ordne Tilsynet ved Afgangsprøven for 6. Kl., almindelig Forberedelsesprøve og Aarsprøven for 4. Klasses studerende Afdeling, og modtog derefter ved Skrivelse fra samme af 22. Maj et Skema for de mundtlige Prøver ved Skolen i de Fag, hvori der vilde møde ministerielle Censorer, medens Rektoratet i Henhold til en kongelig Beslutning af 11. Marts 1887, meddelt ved Cirku-lære fra Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet af 28. s. M., selv vilde have at ordne Prø-verne i de øvrige Fag og fastsætte Bedømmelsen derved. Ved Skrivelse af 18. Maj f. A. meddelte Mini-steriet et Skema over de til Udarbejdelsen af de skriftlige Prøver fastsatte Tider. Og den 8. Juni modtoges fra Undervisningsinspektionen dels i to Aftryk et Skema over de af den kontrollerede Prø-ver ved de lærde Skoler og tilhørende Realskoler i Jylland og Fyn i Juni og Juli s. A., dels en Pakke med Opgaverne til de skriftlige Prøver. Af det sidst nævnte af de tvende modtagne Skemaer saaes det, at Prof. Gertz selv vilde medvirke ved Bedømmelsen af Prøverne i Latin og Græsk med 6. Kl. og Latin med 4. Kl.s stud. Afdeling, medens

paa Undervisningsinspektionens Vegne Prof. Dr. Kr. Erslev vilde komme til at gjøre det i Historie med 6. Kl. og 4. Kl.s Realafdeling samt i Geografi med den stud. Afdeling af 4. Kl., Dr. H. Valentin i Naturlære med 6. Kl. og 4. Kl.s Realafdeling samt Mathematik med hele 4. Kl. og praktisk Regning med dennes Realafdeling, Sproglærer Kand. Joh. Magnussen i Engelsk og Tysk med 6. Kl., Engelsk med 4. Kl.s Realafdeling og Tysk med dens studerende Afdeling, og Kandidat Tauber i Naturhistorie med hele 4. Kl. Men Prof. Gertz blev ved et Ildebefindende hindret i at medvirke ved Bedømmelsen af Prøven i Græsk med den ene Halvdel af 6. Kl., saa at Rektor Lefolii maatte træde isteden for ham.

a. Afgangsprøve for studerende Disciple af sproglig-historisk Retning.

Der indstillede sig følgende 11 Disciple af Skolens 6. Kl., som med Undtagelse af Nr. 7 og til Dels Nr. 6 alle her ved Skolen havde bestaaet 4. Kl.s Aarsprøve, Nr. 5 i 1885, de øvrige i 1886.

1. Søren Johannes **Bang**, Søn af Ovrlr. ved Skolen, Dr. phil. Jhns. Ptr. B., optagen i Skolens 1. Kl. d. 19. Avg. 1882, fyldt 18 Aar d. 15. Juni 1888;
2. Olaf Vilhelm Gregorius **Hammer**, S. af Sognepr. Thom. Laur. H. i Karleby og Voldby Sogne ved Grenaa, opt. i 2. Kl. d. 21. Avg. 1882, fyldt 20 Aar d. 28. Juli 1888;
3. Johan Peter **Hansen**, S. af Avlsbruger Hans Christian H. i Viborg, opt. i 1. Kl. d. 19. Avg. 1882, fyldt 18 Aar d. 9. Februar 1888;

4. Jørgen Christian **Hansen**, S. af Arbejdsmand Hans Christian H. i Horne paa Fyn, Fostersøn af Asylmoder, Frøken Koefoed i Viborg, opt. i 1. Kl. d. 19. Avg. 1882, fyldt 18 Aar d. 4. Juni 1888;
5. Carl **Iversen**, S. af Husmand Iver Olesen i Helstrup, Svejbjerg S. ved Herning, opt. i 3. Kl. d. 19. Avg. 1883, fyldt 21 Aar d. 1. Marts 1888.
6. Peder **Jensen**, S. af Gaardejer Peder J. i Mollerup, Ørum S. ved Viborg, opt. i 1. Kl. d. 19. Avg. 1882, opnaaede ved 4. Kl.s Aarsprøve 1886 som Følge af Udfaldet af Prøven i Matematik kun $13\frac{2}{3}$ Points i Afslutningsfagene, men fik ved Skr. fra Ministeriet af 17. Sept. s. A. Tilladelse til at blive opflyttet i 5. Kl., mod at han i 1887 skulde underkaste sig fornyet Prøve i Mathematik sammen med 4. Kl. og derved opnaa Karakterer til samlet Værdi af mindst 2 tg., og fyldestgjorde denne Betingelse; fyldt 21 Aar d. 16. Juli 1888;
7. Peter Pinholt **Johansen**, S. af Skomager Jhns. Mathias J. i Hjerm ved Holstebro, 1884 bestaaet alm. Forbrdlspr. ved Holstebro priv. Realskole med $32\frac{2}{3}$ P. i de 6 Fag, opt. i 5. Kl. d. 19. Avg. s. A., 1885 her ved Skolen bestaaet Prøve i lat. Stil med mg.÷, fyldt 21 Aar d. 13. Oktbr. 1887;
8. Regner **Lefolii**, S. af Skolens Rektor Hans Henr. L., opt. i 1. Kl. d. 19. Avg. 1882, fyldt 18 Aar d. 26. Decbr. 1887;
9. Jens Nicolaj Adolf **Lund**, S. af Husmand og Snedker Niels Christian Jensen L. i Taarup ved Langaa, opt. i 2. Kl. d. 19. Avg. 1883, fyldt 19 Aar d. 10. Febr. 1888;

- 10: Mads Jacob **Madsen**, S. af Husm. Peter M. paa Hinge Mark ved Viborg, opt. i 2. Kl. d. 19. Avg. 1883, fyldt 20 Aar d. 17. Decbr. 1887; og
11. Theodor Julius Carl Georg **Rendtorff**, S. af Partikulier Herman R. i Viborg, opt. i 1. Kl. d. 1. Febr. 1882, fyldt 19 Aar d. 22. Juli 1888;

samt en Privatist, nemlig

Jens Christian Andersen **Møller**, S. af Gaardejer og Sognefoged Anders Sørensen M. paa Overlund Mark ved Viborg, 1886 her ved Skolen bestaaet 4. Kl.s Aarspr. med $16\frac{1}{3}$ P. i de fem Afslutningsfag, fyldt 20 Aar d. 6. Septbr. 1888.

De fra Ministeriet sendte Opgaver til de skriftlige Prøver vare

i Dansk som fri Opgave: Ærgjerrighed, en Spore til det gode og til det onde;

og over et kjendt Stof: Spartas Statsforfatning og Samfundsorden;

i Latin til Oversættelse paa Dansk:

Ex Mureti de laudibus litterarum oratione.

Non est timendum, ne aut labore frangantur aut voluptatis capiantur illecebris ii, qui ætatis suæ florem litterarum studiis dedicare statuerunt. Tantam enim ex his oblectationen paullatim acquirenda cognitione rerum capit animus, ut, ea qui fruuntur, ab iis neque laboris tædium neque avocantium voluptatum blanditiæ sentiantur. Itaque sapienter poëtæ, quum ceteros omnes deos Veneris imperio subdidissent, in Minervam modo et in studiorum præsides Musas nihil Veneri, nihil Cupidini juris esse voluerunt. Quin etiam illud a poëtis memoriæ proditum est, Iasonem olim ceterosque Argonautas, quum eam insulam, quæ ab amœnitate florunquæ copia nomen Anthemoëssæ invenerat, præternavigarent, periculumque esset, ne molli Sirenum cantu, quæ eam insulam incolabant, ad exitium perducerentur, unum in Orpheo per-

fugium habuisse. Qui quum assedisset in puppi, simulque lyram blandis impellere¹⁾ digitis, simul vocem illam, qua rupes nemoraque traxerat, explicare²⁾ cœpisset, tanta aures animosque audientium voluptate complevit, ut jam Sirenum vocibus nemo navigantium moveretur. Hac fabula quid tandem aliud doctissimi homines indicarunt, nisi id, quod nos volumus? Florida videlicet illa insula juvenus est. Eam qui quasi prætervehuntur, magno in periculo sunt, ne Sirenum cantu, id est voluptatum blanditiis, decepti et a recto itinere abducti in vada et scopulos deferantur. Quodnam igitur huic tanto periculo comparatum remedium est? Quod, nisi Orphei, optimi ac sapientissimi vatis, lyra? Hujus suavitatem qui percipiunt, ii et Sirenum cantus pro nihilo putant et tandem, institutum illud iter emensi, vellus³⁾ aureum, id est vitutem cum immortalī conjunctam gloria, consequuntur.

1) impellere: slaa — 2) explicare: lade klinge. — 3) vellus: Skind.

Overskriften oversættes ogsaa. (Muret var en berømt fransk Filolog i 16. Aarh.)

og i Fransk til Oversættelse paa Fransk:

Da Pariserpøbelen den 10. August 1792 var trængt ind i Tuilerierne, blev Slottet, efter at Schweizerne paa Kongens Befaling havde nedlagt Vaabnene, Skuepladsen for frygtelige Scener. Sejrherrerne vare ubarmhjærtige. Tanken om, hvad de kaldte et Forræderi, gjorde dem rasende. Fortroppen af Oprørerne, der var undsluppen fra Forhallen og Kongegaarden¹⁾, havde overalt raabt: „Hævn! De skød paa os, da vi vilde omfavne²⁾ dem!“ Høvdingerne for Marseillanerne og andre indflydelsesrige Mænd stræbte forgjæves at standse Folkets Raseri. Tresindstyve eller fir-sindstyve fangne Schweizere, som man vilde føre til Raadhuset, bleve huggede ned paa Vejen. Et Antal andre, som ikke havde kunnet slippe ud gjennem Haven med deres Kammerater, solgte deres Liv dyrt i det indre af Slottet Meget faa undslap; en Nationalgardist frelste en, som han havde fanget, og kom hen og fremstillede ham for Forsamlingen³⁾, idet han omfavnede ham; men dette Exempel blev ikke fulgt. Man dræbte i Værelserne, paa Tagene, i Kjælderne, saa godt som⁴⁾ alle de Mennesker, man fandt i Slottet. Der anføres ikke synderlig andre som sparede end

den gamle Marechal de Mailli, hvis hvide Haar en Oprører beskyttede, og Kongens Læge. Kvinderne bleve dog²⁾ reddede. En af Dronningens Damer har fortalt, at en langskjægget Mand kom og raabte: „Naade for Kvinderne! vær ærer ikke Nationen!“ Ved Marseillanernes Hjælp blev ikke en eneste rørt.

Tallene skrives med Bogstaver. — ¹⁾ Cour Royale. — ²⁾ „Vilde omfavne“ udtrykkes ved imparfait. — ³⁾ L'Assemblée (nationale). — ⁴⁾ quasi. — ⁵⁾ du moins.

I Bedømmelsen deltog foruden de fra Undervisningsinspektionen sendte Meddomsmænd kun Lærere ved Skolen.

Udfaldet ses af den vedføjede Oversigt A, hvor ved de paagjældende af Skolens Disciple de Tal, der findes indskudte efter deres Navne, angive de Tal Points, hver især af dem i sin Tid ved 4. Klasses Aarsprøve havde opnaaet henholdsvis i samtlige Fag og i de 5 afsluttede.

b. Almindelig Forberedelsesprøve samt Aarsprøve for den stud. Afdeling af 4. Kl.

I 4. Kl. sad der 16 Disciple, af hvilke 6 vare Realdisciple, og deraf igjen 2 kun skulde underkaste sig Prøve i 2 Sprog. Desuden havde til Aarsprøven for den studerende Afdeling meldt sig 3 Privatister, som kun ønskede at underkaste sig Prøve i latinsk Stil, nemlig Anders Christian **Andersen**, Christian Frederik **Hansen** og Ejnar Peter Jørgen **Falbe-Hansen**, som alle tidligere ved Holstebro private Realskole havde bestaaet alm. Forberedelsesprøve med det fornødne Pointstal, derefter havde tilbragt et Aar som Disciple her ved Skolen i det de havde deltaget i 5. Klasses Undervisning i de Fag, hvori de kunde følge med Klassen, og nu

A. Afgangsprøve for studerende Disciple af sproglig-historisk Retning 1888.

	Dansk skr.		Dansk mundtl. og Oldnordisk	Fransk, skr. og mdtl.	Tysk.	Engelsk.	Historie.	Latin		Græsk.	Naturlære.	Points.	Hoved- karakter.	
	Fri Opg.	Bnd. Opg.						skriftlig.	mundtlig med uden Forberedelse.					
Joh. Bang. (75 $\frac{1}{3}$, 35 $\frac{1}{3}$ P.)	g	g+	mg+	ug÷	ug÷	„	mg+	mg÷	mg+	mg	ug÷	mg	98 $\frac{2}{3}$	1. Karakter.
Hammer. O. (48 $\frac{1}{3}$, 21 $\frac{2}{3}$ P.)	mg	mg	mg	g÷	„	g+	mg	g	g÷	tg	g+	g÷	72 $\frac{2}{3}$	2. Karakter.
Hansen. J. P. (60 $\frac{2}{3}$, 26 $\frac{1}{3}$ P.)	g+	mg÷	mg+	g+	„	mg	mg	g+	mg	mg÷	g	ug	88 $\frac{2}{3}$	1. Karakter.
Hansen. Jørg. (75 $\frac{2}{3}$, 34 $\frac{2}{3}$ P.)	g	mg÷	mg	mg	„	mg	ug÷	mg	mg+	mg÷	mg	mg+	96 $\frac{2}{3}$	1. Karakter.
Iversen. Carl (54, 24 P.) . .	mg÷	tg	mg÷	g+	„	g	mg÷	g	g	tg÷	g+	mg+	69 $\frac{2}{3}$	2. Karakter.
Jensen. Peder (58 $\frac{1}{3}$, 13 $\frac{2}{3}$ P.)	mg÷	g	mg÷	mg÷	„	mg÷	ug	tg+	mg÷	mg÷	mg	tg÷	80	2. Karakter.
Johansen. P. P. (, 32 $\frac{2}{3}$ P.)	g	g+	g+	g	„	mg	mg÷	g+	mg÷	tg	mg÷	mg+	79	2. Karakter.
Lefolii. R. (59, 26 $\frac{1}{3}$ P.) . .	mg	mg÷	mg+	g+	„	mg÷	mg	mg	g	mg	g÷	ug÷	86 $\frac{1}{3}$	1. Karakter.
Lund. Jens (76 $\frac{1}{3}$, 32 $\frac{2}{3}$ P.)	mg÷	mg	mg+	ug÷	„	mg+	mg+	mg	mg+	mg	mg+	mg	101	1. Karakter.
Madsen. M. (61 $\frac{2}{3}$, 26 $\frac{2}{3}$ P.)	mg	mg	mg+	g+	mg+	„	mg÷	g+	g+	g÷	mg÷	g+	86	1. Karakter.
Rendtorff, Th. (58 $\frac{2}{3}$, 33 $\frac{1}{3}$ P.)	g	g+	g+	g	ug÷	„	mg	g÷	g÷	tg÷	g+	ug÷	72 $\frac{2}{3}$	2. Karakter.
Privatist:														
Møller, J. C. (41 $\frac{1}{3}$, 16 $\frac{1}{3}$ P.)	g	mg÷	mg÷	g+	mg+	„	ug÷	tg÷	g+	g+	g+	g	77 $\frac{2}{3}$	2. Karakter.

agtede at underkaste sig Optagelsesprøve til samme Klasse.

De fra Ministeriet sendte Opgaver til de skriftlige Prøver vare for alle Klassens Disciple:

i Arithmetik:

1. A har i 1868 sat 1000 Kr. paa Rente og Rentens Rente, i 1878 har han sat 2000 Kr. ud paa samme Maade; i 1888 ere de udsatte Penge voxede til en saa stor Sum, at han kan købe sig en aarlig Livrente paa 500 Kr., idet han for hvert 100 Kr., han betaler, faar 10 Kr. i Livrente. Til hvilken aarlig Rente have Pengene staaet ude?

2. $\frac{8}{x^2-14x+33} - \frac{5}{x^2-17x+66}$ Regningen udføres, og der vises dernæst, for hvilke Værdier af x det udkomne vil blive positivt, negativt, Nul, uendeligt.

3. Find x og y af Ligningerne

$$x^3 + y^3 + 2xy = 47 \text{ og } x^3 + y^3 - 2xy = 23.$$

Kun reelle Løsninger fordres.

og i Geometri:

1. I en ligesidet Trekant med Siden S er den ene Side delt i to Stykker, der forholde sig til hinanden som 1:2; fra Delingspunktet er fældet vinkelrette Linier, en paa hver af de to andre Sider. Man skal finde Arealet af de 3 derved fremkomne Figurer.

2. I en Firkant ABCD er tegnet 2 Cirkler, der begge skjærer Diagonalen AC i Punkterne E og F, medens den ene rører AB og BC, den anden AD og DC. Bevis, at de 8 Stykker, hvori Siderne deles af Røringspunkterne, ere parvis lige store.

3. Af en Trekant ABC kjendes Punkterne A og C; Beliggenheden af B er ubekjendt, men af den Linie, der halverer Vinklen B, kjendes 2 Punkter; den skjærer Trekantens omskrevne Cirkel i B og i et andet ubekjendt Punkt D; hvorledes kan man bestemme D og derefter B?

for de studerende Disciple

i Dansk: Sibiriens Natur og Befolkning;

for de samme Disciple og de tre Privatister:

i Latin til Oversættelse paa Latin:

Medens Alexander opholdt sig i Maracanda¹⁾, bestemte²⁾ han Bactria til Provins for Clitus. Denne havde

ved Floden Granicus med sit Skjold dækket Kongen, der kæmpede med blottet Hoved, og afhugget¹⁾ Haanden paa den Perser, hvis Sværd allerede truede²⁾ Kongens Hoved. Derfor betroede Alexander ham en stor Del af sit Rige; og da han allerede havde faaet Befaling til at gjøre sig rejsefærdig³⁾ til den følgende Dag, blev han indbudt til et Gjæstebud⁴⁾. I dette begyndte Kongen at prise sine Bedrifter altfor meget og langt at foretrække sig selv for sin Fader. Dette hørte de unge Mænd⁵⁾ med Glæde, de ældre med stor Uvilje⁶⁾; men medens de øvrige tav, vovede Clitus alene ikke blot at rose Philip, men ogsaa at foretrække ham for Alexander. Herover ærgrede Kongen sig og befalede ham at forlade⁷⁾ Gjæstebudet. Men da Clitus nu gik saa vidt⁸⁾, at han bebrejdede⁹⁾ Kongen Grusomhed mod Macedonernes kjækkeste Anførere, blev denne saa opflammet af Vrede, at han gjennemborede¹⁰⁾ ham med en Lanse. Strax angrede han sin Gjerning¹¹⁾; han omfavnede¹²⁾ under¹³⁾ mange Taarer den døde og tilstod ham sin Uret, som om han kunde høre det. Dernæst greb¹⁴⁾ han Lansen og vilde have dræbt sig selv, hvis Vennerne ikke havde revet den ud¹⁵⁾ af hans Hænder.

1) Maracanda, orum. — 2) bestemmer = destino. 3) dækker = tego. — 4) afhugger = amputo. — 5) truer = immineo. — 6) gjør mig rejsefærdig = iter paro. — 7) indbyder til Gjæstebud = convivio adhibeo. — 8) ung Mand = juvenis. — 9) Uvilje = indignatio. — 10) forlader = excedo. — 11) gaar saa vidt = eo progredior. — 12) bebrejder = exprobro. — 13) gjennemborer = transfigo. — 14) Gjerning = facinus. — 15) omfavner = amplector. — 16) under = cum. — 17) griber = arripio. — 18) river ud = extorqueo.

og for Realdisciplene

i Engelsk til Oversættelse paa Dansk:

Thomas Wilson was born in 1750 at Dunfries, and became blind from small-pox¹⁾ in his early infancy. Being of industrious habits, he, with great labour and perseverance, succeeded in learning the trade of a turner²⁾, by which he was enabled to support himself without being burdensome to others. This business required a considerable number of tools³⁾, and he kept them so arranged, that he could, without the slightest difficulty, take from his shelf the parti-

cular one he required, and even sharpen it when necessary. He made with his own hands a lathe¹⁾, with which he was long in the habit of turning a great variety of articles, in the manufacture of which he was unriwalled in all the country round. It was not unusual to see him buying a plank ten feet long, raising it upon his shoulder, and bearing it home through the streets without a single accident. His sense of feeling was very fine, and he was always eager to visit the shops of the tradesmen in order to examine with his fingers any curious object they had obtained or produced. Thomas early became fond of visiting the old churchsteeple at Dumfries, and at the age of twelve was promoted²⁾ to the office of chief ringer. From that time his first visit every morning was to the church. For more than half a century Thomas was at his post three times a day, punctual to a minute, whether the clock were righth or wrong, and, it is believed, without a single omission. He seems to have performed all domestic offices for himself. He fetched his own water, made his own bed, cooked his own victuals. and always kept his house very clean.

¹⁾ small-pox, Børnekopper. — ²⁾ turner, Drejer. —

³⁾ tool, Redskab, Stykke Værktøj. — ⁴⁾ lathe, Drejerbænk — ⁵⁾ promote, forfremme.

og i praktisk Regning:

1. A kjøber i Skoven en Stabel Brænde, som er 15 Alen lang, $4\frac{2}{5}$ Alen høj og 3 Alen bred. I Transport betaler han $9\frac{1}{11}$ Procent af Indkjøbsprisen. Han bruger selv $3\frac{2}{3}$ Favn, Resten sælger han for 28,90 Kr. pr. Favn, hvorved han vinder 10 Procent paa sine udlagte Penge. Hvor meget gav han for en Favn i Skoven? 1 Favn Brænde er 3 Alen høj, 3 Alen lang og 1 Alen bred.

2. A vil købe 1000 Alen Klæde. Han kan i England faa en Yard for 9 sh. 9 d., Told og Fragt ertilsammen 14,93 Procent af Indkjøbsprisen. I Tydskland koster 1 Meter 9 Rmk. 82 Pf., Omkostningerne ere her 16,05 Procent. Hvor er det billigst og hvor meget billigere? Forskjellen angives i danske Penge. 1 Yard = 1,479 Alen, 1 £ = 20 sh. = 240 d. = 18,475 Kr. 1 Meter = 1,5863 Alen. 1 Rmk. = 100 Pf. = 0,8893 Kr. (Logarithmer anvendes).

I Bedømmelsen deltog, foruden de fra Undervisningsinspektionen sendte Meddomsmænd, ved

Prøven i Mathematik Kaptejn af Fodfolket Seedorff og i Naturlære Premierltnt. af Fodfolket Darre, idet disse 2 Herrer i den sidste Del af det forløbne Skoleaar i de paagjældende Fag havde vikarieret for Adj. Petersen under hans Sygdom, og ellers kun Lærere ved Skolen.

Udfaldet ses af de tilføjede Oversigter B 1 og 2.

Den alm. Forberedelsesprøve bestodes altsaa af samtlige de 6 Disciple, der sad i Klassen, nemlig:

1. Christian Anton Siegumfeldt **Bang**, Søn af forhenværende Stationsforvalter Frdr. Chr. B. i Højbjerg, opt. i 3. Kl. d. 19. Avg. 1886, fyldt 16 Aar d. 1. Januar 1888;
2. Helge **Bruhn**, S. af Byfoged og Borgmester i i Viborg, Frdr. Chr. B., opt. i 1. Kl. den 19. Avg. 1882, fyldt 16 Aar d. 27. Juni 1888;
3. Christian **Fischer**, S. af Lærer ved Skolen paa Viborg Vestermark Christian F., opt. i 4. Kl. d. 19. Avg. 1887, fyldt 17 Aar d. 28. Avg. 1887, — som under 21. September 1887 havde faaet Ministeriets Tilladelse til at underkaste sig Prøven, uagtet han kun havde siddet et Aar i Skolen;
4. Johannes Christian Emanuel **Lassen**, S. af Kjøbmand Mathias Gust. L. i Viborg, opt. i 1. Kl. d. 19. Avg. 1884, fyldt 16 Aar d. 24. Maj 1888;
5. Daniel Christian Mathias **Rørbye**, S. af prakt. Læge Aug. Theod. Andreas R. i Salling, opt. i 1. Kl. d. 19. Avg. 1883, fyldt 17 Aar den 18. April 1888 og
6. Valdemar **Svane**, S. af Oberstltnt. Frdr. Vldmr. S. i Viborg, opt. i 3. Kl. d. 27. Septbr. 1886, fyldt 15 Aar d. 14. Januar 1888.

Desuden opnaaede af de i Klassen siddende studerende Disciple alle de, der gennemgik Prøven til Ende, det Tal Points (33), de

B 2. Almindelig Forberedelsesprøve i Juni og Juli Maaneder 1888.

	Dansk.		Engelsk, skr. og mdtl.	Tysk.	Fransk.	Historie.	Geografi.	Naturhistorie.	Naturlære.	Geometri, skr. og mdtl.	Regning.	Arithmetik, skr. og mdtl.	Orden med de skr. Arbejder.	Points.	Udfald.
	skriftlig	mundtlig													
Bang. Christian	mg+	mg	mg+	ug÷	„	ug÷	mg÷	mg	ug	mg+	ug÷	ug÷	mg	109 ² / ₃	Bestaaet.
Bruhn. Helge	g÷	g÷	g+	g	g	g÷	mg÷	tg+	mg÷	g+	g+	g+	mg÷	78	Bestaaet.
Fischer. Christian . . .	g÷	g	tg+	g+	„	tg	g+	mdl+	g+	g	mdl.	mg÷	mg+	47 ¹ / ₃	Bestaaet.
Lassen. Johannes	mg	g	mg	ug÷	mg	g	mg	g÷	g	tg÷	mdl÷	tg	g+	66	Bestaaet.
Rørbye. Daniel	mg÷	g	g	g÷	g	mg+	mg+	g÷	g÷	g	mg÷	g	g+	85 ¹ / ₃	Bestaaet.
Svane. Valdemar	mg÷	g	mg÷	mg÷	mg÷	g	ug	ug÷	g+	g÷	mg÷	g+	mg	97	Bestaaet.

er sat som Vilkaar for, at de kan erhverve sig Rettigheder jævnsides med dem, der have bestaaet den almindelige Forberedelsesprøve; og iblandt dem var der 2, der vilde nøjes med at have erhvervet disse Rettigheder og ikke vilde fortsætte deres Skolegang videre, nemlig:

1. Sigurd **Hoff**, S. af Landinspektør, Godsforvalter paa Tjele Gust. Leop. Ferdin. H. i Viborg, opt. i 1. Kl. 19. Avg. 1883, fyldt 16 Aar d. 24. Novbr. 1887;
2. Christian Nicolaj **Kiærgaard**, S. af Gaardejer Lars Mathias Andersen K. i Nørhaa i Thy, opt. i 1. Kl. d. 19. Avg. 1884, fyldt 19 Aar d. 28. Marts 1888.

c. Latinprøve for Farmaceuter

er, siden Beretningen sluttedes i forrige Aars Indbydelsesskrift, her ved Skolen bleven afholdt med 5 Examinander, nemlig:

1. Carl Vilhelm **Henrichsen**, født d. 31. Avg. 1872, Søn af Kjøbmand Joh. H. i Skive,
2. Sophus Gerhard **Sørensen**, f. d. 11. Maj 1872, S. af Vinhandler S. S. i Skive, som begge opgave at have læst foruden Mikkelsens Læsebog af Cornelius Nepos Miltiades, Themistokles, Aristides og Pavsanias;
3. Kristian **Ring**, f. d. 5. April 1870, Discipel paa Ørsted Apothek ved Randers, som opgav foruden Forchhammers Læsebog af Cornelius Nepos Lysander, Alcibiades, Thrasybulus, Conon og det første Kapitel af Dion;
4. Valdemar **Svane**, f. d. 14. Januar 1873, S. af Oberstløjtnant S. i Viborg, Discipel paa Viborg Svaneapothek, som opgav foruden Forchhammers

Læsebog, 5. og 6. Bog af Evtropius og de 13 første Kapitler af 7. Bog; og

5. Søren Anthon **Ellerbech**, f. d. 8. Avg. 1872, S. af Karethmager Mads Jensen E. i Ringkjøbing og Discipel paa Apotheket sammesteds, som opgav foruden Forchhammers Læsebog de 34 første Kapitler af 1. Bog af Cæsars Gallerkrig.

Overhøringen udførtes hver Gang af Rektor H. H. Lefolii med Tilkaldelse som Meddonner af Overlærer, Lærer i Latin ved Skolen, Chr. Ramsgaard, og alle 5 Examinander **bestode** Prøven, Nr. 1 og 2 d. 22. September f. A. med Karakteren meget godt, Nr. 3 den 10. Januar d. A. med meget godt ÷, Nr. 4 d. 25. Januar med samme Karakter og Nr. 5 d. 21. Februar med udmærket godt.

a Halvaarsprøven holdtes i Løbet af de to sidste Uger før Juleferien. Den skriftlige Prøve omfattede samtlige vedkommende Fag, og Arbejderne udførtes dels paa passende Tider i Ugen fra 9. til 15. December, dels for 5. Klasses Vedkommende paa de to første Dage i Ugen 16.—22. s. M., som ellers helt optoges af de mundtlige Prøver, dog saaledes, at der om Lørdagen den 22. blev Tid tilovers til Sammentælling og statistisk Opgjør, saa at Udfaldet kunde kundgjøres for den samlede Skole Kl. 1³/₄. Mundtlig Prøve holdtes med 6. og 4. Klasse og de to Forberedelsesklasser i alle Fag, med 5. i alle undtagen Latin uforberedt, Dansk og Oldnordisk, Tysk og Engelsk, med 3., 2. og 1. ikke i Religion, med 2. Kl. ikke i Geometri og med 1. Kl. slet ikke i Mathematik. Rektoren deltog i Bedømmelsen af dansk Stil for hele Skolen og i forskjellige Fag i saa mange af de skriftlige og mundtlige Prøver, som der levnedes ham Tid til, medens Dommen ellers fældtes af en Lærer til foruden den vedkommende Faglærer, som besørgede Overhørelsen.

b. Optagelsesprøven over de Dissiple, der vare meldte til at gaa over fra Forberedelsesskolen til Katedralskolen, blev afholdt saaledes, at den udgjorde en Del af den samlede Aarsprøve for begge Skoler, idet i hvert

Fag vedkommende Lærer i Kathedralskolens 1. Klasse i Forening med Faglæreren i Forberedelsesskolens øverste Klasse fældte Dommen, og den endelige Afgjørelse om Optagelsen blev truffen ved Lærermødet efter Afslutningen af den hele Aarsprøve. Over de andre Disciple, der vare meldte til Indtrædelse enten i Forberedelsesskolen eller i Kathedralskolen, holdtes Optagelsesprøven paa sædvanlig Maade Torsdagen den 5. Juli, saaledes at hver Discipel i hvert Fag blev prøvet af den Lærer, der i Aarets Løb havde undervist i Faget i den Klasse, der var nærmest under den, han var indmeldt til, kun til Frbkl. a af denne Klasses egen Lærer. 3 Disciple, der skulde underkaste sig Optagelsesprøven til 5. Kl., blev prøvede ved denne Klasses Aarsprøve i de vedkommende Fag

c. Offentlig Prøve i Sang for Skoleaaret 18⁸⁷/₈₈ afholdtes Onsdagen d. 30. Maj Kl. 5. Der blev i alt sunget 13 Sange, nemlig enstemmig af samtlige syngende Disciple i hele den samlede Skole én, i Forberedelsesskolen 2 og i Kathedralskolen én, tostemmig af 6. og 5. Klasse 4 og trestemmig af Kathedralskolen 5 Sange.

d. Offentlig Prøve i Gymnastik for Skoleaaret 18⁸⁷/₈₈ afholdtes med 6. og 5. Klasse Onsdagen d. 25. April f. A. fra Kl. 12—2, med 4. Kl. og 3. stud. Kl. Fredagen d. 1. Juni 12—2., med 3. Rlkl. og 2 Kl. Mandagen d. 4. Juni 12—2, med 1. Kl. Torsdagen d. 31. Maj 12—1 og med Forberedelsesskolen samme Dag 1—2. Premierltnt. Larsen, som under Adj. Petersens Sygdom havde vikarieret for denne, ledede samtlige Prøver, medens Kaptejn Seedorff og Premierltnt. Schrader vare Meddommere. Paa Grundlag af en Karakter, Premierltnt. Larsen for sine egne Klassers Vedkommende paa egen Haand og for Adj. Petersens efter Raadførelse med Assistenterne, Sergenterne Brygmann og Honoré, forud havde givet hver Discipel for hans Flid og Fremgang i Faget Aaret igjennem, fastsattes Dommen efter et rimeligt Hensyn til Prøvens Udfald og udtryktes ved Karakterer, der bleve indførte i Examensprotokollen ved den sidst afholdte Halvaarsprøve og meddelte Hjemmet.

e. I Dans fremstilledes Kathedralskolens Disciple offentlig Tirsdagen d. 19. og Onsdagen d. 20. Marts d. A. Kl. 5—7, første Dag 2. og 3. Hold (Begynderne), og anden Dag 1. Hold (de videre komne).

II. Disciplene.

Da Meddelelsen sluttedes i forrige Aars Indbydelsesskrift d. 27. April f. A., talte Kathedralskolen 102 Disciple, Forberedelsesskolen 28, tilsammen 130 Discipl., hvis Fordeling efter Klasse, Fag og Retning saaes af en tilføjet Oversigt.

Ved Begyndelsen af Maj Maaned indtraadte i Forberedelsesskolen de to Brødre Peter og Michael Lund fra Randrup; men ved Udgangen af Juni Maaned udtraadte af Kathedralskolens 5. Kl. Valdemar Faber, hvis Helbredstilstand gjorde det vanskeligt for ham at fortsætte sin Skolegang og saaledes foranledigede, at han fik sit Ønske opfyldt om at maatte blive bestemt og yderligere uddannet til at komme til Handelen.

Efter overstaaet Afgangsprøve udtraadte af 6. Kl. de ovenomtalte 11 Disciple, og af 4. Kl.'s Realafdeling de 6 Disciple, der, som ovenfor meddelt havde bestaaet den alm. Forbrdlspr. Desuden udtraadte før Skoleaarets Slutning af 4. Kl.'s hidtilværende Disciple Christian Kiærgaard, som var erklæret moden til Opflyttelse i 5. Kl., og Sigurd Hoff, som var bleven siddende i 4. Kl., idet begge som ovenfor meddelt dermed vilde afslutte deres Skolegang, endvidere Emil Nørholm, som var bleven opflyttet til 3. Rlkl., men nu maatte følge sine Forældre til Aarhus, samt 6 ikke opflyttede Disciple, nemlig Holger Esmann af 5., Mathias Bunde af 3. Rlkl., Carl Leth Brostrøm af 2. Rlkl. og Vagn Bruhn, Johan Grundtvig og Kield Kieldsen af 1. Klasses Realafdeling; Kiærgaard vilde være Dyrlæge, Sigurd Hoff kom til at skrive paa et Retskontor, Holger Esmann kom til Boghandelen, M. Bunde kom i Handelslære, C. L.

Brostrøm i Gartnerlære, Vagn Bruhn blev foreløbig sysselsat ved Avlsdriften paa en Præstegaard paa Landet, og Kield Kielsen blev Landvæsenlærling; Johan Grundtvigs Stilling er ikke Skolen bekendt. Saaledes kom Kathedralskolen til at tiltræde det ny Skoleaar med 75 af sine tidligere Disciple.

Af Forberedelsesskolen udtraadte efter overstaaet Aarsprøve 12 Disciple, som var fundne modne til Optagelse i Kathedralskolen, saa at den kom til at tiltræde det ny Skoleaar med 18 af sine tidligere Disciple.

Men da de omtalte 12 Disciple, der udtraadte af Forberedelsesskolen, indtraadte i Kathedralskolen, kom altsaa den samlede Skole til at tiltræde det ny Skoleaar med 105 af sine tidligere Disciple.

Foruden de omtalte 12 Disciple, der kom fra Forberedelsesskolen, optoges der ved Skoleaarets Begyndelse i Kathedralskolen 7 Disciple, som vare blevne forberedte dertil andensteds, saa at Discipeltallet i den ved det ny Skoleaars Indgang var 94.

Ved Optagelsesprøven fandtes 16 indmeldte Disciple modne til Optagelse i Forberedelsesskolen, og desuden indtraadte ved selve Begyndelsen af det ny Skoleaar endnu 2 Disciple, saa at denne Skole kom til at gaa ind i dette med 36, den samlede Skole med 130 Disciple.

Siden er der i Forberedelsesskolen optaget 1 Discipel, i Kathedralskolen 2; men af den først nævnte udtraadte ved September Maanedes Udgang Johannes Fugl, som maatte følge sine Forældre til Struer, og Bertel Preisler, hvis Moder tog ham med til et Ophold i Syden, fremdeles d. 31. Oktober Johnny Petersen, hvis Fader tiltraadte en Stationsinspektørpost ved Jernvejen andensteds, og d. 31. December Ludvig Worm, for at han paa

anden Maade kunde faa den Undervisning, han endnu trængte til. Ved samme Tid udtraadte af Kathedralskolens 1. Kl. Adolf Andersen, ved Udgangen af Marts Maaned af samme Klasse Christian Romlund og endelig den 23. April af samme Klasse Carl Gustaf Andersen, den første for at deltage i Kontorarbejdet ved Ledelsen af sin Stifaders Vatfabrik, den anden for at komme til Handelen, og den tredje for i Aarhus at være sin Fader behjælpelig ved Udsalget fra hans Handskefabrik.

Saaledes tæller Forberedelsskolen nu d. 5. Maj 1889 33 Disciple, og Kathedralskolen 93, den samlede Skole i alt 126 Disciple, hvis Fordeling efter Klasse, Fag og Retning ses af nedenstaaende Oversigt:

Skole.	Klasse.	Studerende.			Realdisciple.			I alt.
		spr.-hist.	math.-naturv.	tilsamn	med 2 levende Sprog.	med 3	tilsamn.	
Kathedralskolen.	6	12	"	12	"	"	"	12Dspl.
	5	16	"	16	"	"	"	16 —
	4	4	1	5	2	5	7	12 —
	3 st.	12	2	14	"	"	"	14 —
	3 Rl.	"	"	"	3	2	5	5 —
	2 st.	"	"	12	"	"	"	12 —
	2 Rl.	"	"	"	3	3	6	6 —
	1	"	"	5	7	4	11	16 —
	tilsamn.	44	3	64	15	14	29	93Dspl.
Forberelsskolen.	b	"	"	"	"	"	"	19Dspl.
	a	"	"	"	"	"	"	14 —
	tilsamn.	"	"	"	"	"	"	33Dspl.
i alt		44	3	64	15	14	29	126Dspl

Sondringen mellem de to Afdelinger af Realdisciple har sin Grund i den ved Anordningen af 30. Avg. 1881 om den almindelige Forberedelsesexamen § 2 og 3 (Indbydelsesskrift for 1882 Sd. 84 og 85) truffne Bestemmelse, hvorefter kun de Disciple, der agte at indstille sig til Adgangsexamen i Mathematik ved den polytekniske Lærestanstalt eller til den ved Landbohøjskolen foreskrevne Prøve for Skovbrugselever, behøve at bestaa Prøve i 3 levende Sprog, medens de øvrige foruden Engelsk kun skulle underkaste sig Prøve i et af de to levende Sprog Fransk eller Tysk efter frit Valg. Hidtil har her ved Skolen alle vedkommende Disciple valgt Tysk.

Medens Kathedralskolens Disciple i Aarets Løb i de blandede Klasser i de Timer, hele Klassen har været samlet i, har siddet imellem hinanden efter Bogstavrækken, uden Hensyn til, om de har været Realdisciple eller studerende, sondres de i efterfølgende Oversigt for 4. Kl.'s Vedkommende i to Afdelinger, hvorimod de for 1. Klases stilles mellem hverandre, medens ved enhver især et let forstaaeligt Mærke angiver hans Retning. Ved alle Disciple angives Faderens Stilling og Bopæl, for saa vidt denne ikke er i Viborg; ved de ny optagne, efter Ministeriets Forskrift i Rundskrivelse af 9. Avg. 1871, tillige enhvers Fødselsdag og Fødselsaar.

Kathedralskolens 6. Klasse.

1. Christensen. Carl (Gaardejer i Vellevej Sogn, Houlbjerg Hrd., Viborg Amt). — 2. Christensen. Carl Christian (Gaardejer i Hindbjerg, Levring Sogn, Lysgaard Hrd.). — 3. Dige. Helmuth (Kbm. og Konsul i Skive). — 4. Glud. Einar (Prokurator i Højbjerg, Lysgaard Hrd.). — 5. Hoff. Ejnar (Landinsp., Gods-

forvalter). — 6. Jacobsen, Jacob (Gaardejer i Ulkjær, Sindbjerg Sogn, Nørvang Hrd., Vejle Amt), — 7. Johansen. Christian (Avlsmand). — 8. Knudsen. Christian (Partikulier i Thisted). — 9. Lauritsen. Jørgen (Husmand i Maabjerg ved Holstebro). — 10. Munch. Peter (Landmand). — 11. Petersen. Christian Elith (Snedkermester i Holstebro). — 12. Severinsen. Peder (Husmand og Snedker paa Thorsø Mark i Voldby Sogn, Nørre Hrd., Randers Amt).

5. Klasse.

1. Andersen. Anders Christian (Værtshusholder i Holstebro). — 2. Bendix. Frederik (Kbm.) — 3. Bruhn. Asger (Borgmester). — 4. Bruun. Christian (Fabrikant paa Søndermølle, Asmild Sogn ved Viborg. — 5. Christiansen. Christian (Skovfoged i Krathuset ved Viborg). — 6. Clausen. Viggo (Sognepræst i Hundstrup, Hillerslev Hrd., Thisted Amt). — 7. Dahl. Einar (Sognepr. i Sejerslev Sogn, Nørre Hrd. paa Mors). — 8. Friis. Aage (Sognepr. i Skyum, Hassing Hrd. i Thy). — 9. Grønbæk. Niels, født d. 17. Marts 1868, Søn af Gaardmand Christen Kjeldsen Grønbæk i Jersild i Aulum Sogn, Hammerum Hrd., Ringkjøbing Amt. — 10. Hansen. Christian Fredrik (Skolelærer og Kirkesanger i Sir, Hjerm Hrd., Ringkjøbing Amt). — 11. Hansen. Einar Falbe-, (Sagfører og Branddirektør i Holstebro). — 12. Jacobsen. Jacob Bjerre, f. d. 23. Juni 1869, Søn af Gaardmand Jens Jacobsen Bjerre i Sandholm, Nørre Nissum Sogn, Skodborg Herred, Ringkjøbing Amt. — 13. Krarup. Ove (Ingeniør, Kjøbenhavn). — 14. Mulvad. Carl (Fuldmægtig). — 15. Sixhøj. Christian (Kontorist). — 16. Steenstrup. Johannes (Prpt. paa Kvistgaard i Vejrum Sogn, Hjerm Hrd., Ringkjøbing Amt).

4. Klasse.

a. 1. Bunde. Johannes (Løjtnant, Gaardejer og Kjøbmand i Hestbæk, Alstrup S., Gislum Hrd., Aalborg A.); *spr.-hist.* — 2. Dahl. Thorvald, Br. til Nr. 7 i 5. Kl.; *spr.-hist.* — 3. Glud. Vilhelm, Br. til Nr. 4 i 6. Kl.; *math.-naturv.* — 4. Melskens. Ivar (Overlæge); *spr.-hist.* — 5. Nielsen. Viggo (Oversergent); *spr.-hist.*

b. 1. Andersen. Jacob (Ejer af Kølbygaard i Hundstrup S., Hillerslev Hrd., Thisted Amt). — 2. Balle. Ludvig (Ejer af Spøttrup i Rødding Sogn, Rødding Hrd. i Salling). — 3. Daae. Alb. Christian (Avlsbr.). — 4. Hansted. Søren (Overbanemester). — 5. Philipsen. Valdemar (Kartefabrikant). — 6. Preisler. Benjamin (Kbmd.). — 7. Siersted. Hans (Kbmd.). — *Alle 3 Sprog med Undtagelse af Nr. 3 og 6.*

3. studerende Klasse.

1. Angelo. Aage (Redaktør). — 2. Glarbo. Chr. (Sognepr.). — 3. Halberg. Johan (Kbmd.). — 4. Hansen. Herluf (Overretsass.). — 5. Jørgensen. Jørg. (Gaardejer og Sognefoged i Lysgaard S., Viborg Amt). — 6. Kirkegaard. Mads (Gaardejer i Thorning, Lysgaard Hrd., Viborg Amt). — 7. Knorr. Julius (Maler i Fiskbæk, Nørlyng Hrd., Viborg Amt). — 8. Madsen. Christian (K. M. S. Hjermind). — 9. Ottosen. Peder (Sognepræst i Høm, Hindborg Hrd. i Salling). — 10. Ramsgaard. Christian (Overlærer). — 11. Rendtorff. (Forp. paa Himmestrup i Lee Sogn, Middelsom Hrd., Viborg Amt). — 12. Rørbye. John (Læge i Salling). — 13. Sivertson. Olaf (afd. Handelsmand; Morfader Provst Møller, Sognepræst i Selde i Salling). — 14. Zeuthen. Frederik (Stiftsprovst). — *Alle spr.-hist. med Undtagelse af Nr. 1 og 4.*

3. Realklasse.

1. Holm. Thomas (Skomagermester Marturin H.); 2 *Spr.* — 2. Holst. Jens Augustinus, f. d. 20. November 1873, Søn af Kjøbmand Lars Kjelder Holst i Skagen; 2 *Spr.* — 3. Kisum. Frode (Fabrikant); 3 *Spr.* — 4. Lassen. Peter (Kbmd.); 3 *Spr.* — 5. Søeborg. Axel (afd. Farver; Fosterfader Stiftsfysikus Bentsen i Viborg); 2 *Spr.*

2. studerende Klasse.

1. Bunde. Hjalmar, Br. til Nr. 1 i 4. stud. Kl. — 2. Hagensen. Anders (Malermester). — 3. Jansen. Henrik (Herredsfoged i Vestervig). — 4. Juul. Lauritz (Ejer af Karolinelund Mølle, Skannerup S., Gjærn Hrd., Skanderborg Amt). — 5. Markussen. Otto (Mægler). — 6. Meldal. Alfred (Kantor). — 7. Møller. Rasmus Julius Kirketerp, f. d. 25. Juli 1875, S. af Proprietær, Dyrlæge Henrik Thorsen Møller paa Grinderslev Kloster i Nørre Hrd. i Salling. — 8. Preisler. Otto Holger (Gjæstgiver). — 9. Rasmussen. Holger (Kasserer). — 10. Thierry. Gaston (Distriktslæge paa Anholt). — 11. Thomsen. Johannes Thomas, f. d. 21. Novbr. 1874, Søn af Bogholder Lauritz Thomsen i Viborg. — 12. Wohnsen. Karl (afd. Prokurator).

2. Realklasse,

1. Andersen. Carl (Rebslager); 3 *Spr.* — 2. Andersen. Christian Fredrik, Br. til Nr. 1 i 4. Rlkl.; 3 *Spr.* — 3. Jensen. Jens Christian (Fostersøn af Portør Lauritzen); 2 *Spr.* — 4. Nielsen. Hans Jørgen (Telegrafbestyrer); 2 *Spr.* — 5. Philipsen. Holger (Mekanikus Eskild Philipsen); 3 *Spr.* — 6. Philipsen. Peter Mandrup Due Vissing, f. d. 16. Decbr. 1875, S. af Skolelærer og Kantor Albert Ludvig Philipsen i Viborg; 2 *Spr.*

I. Klasse.

1. Angelo. Henry Rørbye, f. d. 3. Juli 1876, S. af Redaktør Sophus Hammond Angelo i Viborg; Br. til Nr. 1 i 3. stud. Kl.; *Rl. 2 Spr.* — 2. Ditzel. Thorvald August, f. d. 31. Juli 1876, S. af Handskemager Thorvald Heinrich Ditzel i Viborg; *Rl. 3 Spr.* — 3. Fredriksen. Fredrik, f. d. 16. Febr. 1874, S. af Husm. Peder Fredriksen paa Viborg Vestermark; *stud.* — 4. Frost. Laurits (Kbm.); *Rl. 3 Spr.* — 5. Gregersen. Thorvald (Stabssergent); *Rl. 2 Spr.* — 6. Gregersen. Alfred Theodor Valdemar, født d. 17. Oktbr. 1876, S. af Stabssergent Jens Severin Gregersen i Viborg, Br. til Nr. 6; *stud.* — 7. Gronemann. Carl Peter Julius, f. d. 8. Septbr. 1876, S. af Kjøbm. Rasmus Christian Gronemann i Viborg; *stud.* — 8. Lind. Valdemar (Fuldmægtig); *Rl. 2 Spr.* — 9. Lund. Jens Christian, f. d. 11. Maj 1876, S. af Stabssergent Jensenius Lund i Viborg; *Rl. 3 Spr.* — 10. Lund. Peter Ludvig, f. d. 22. Juli 1875, S. af Proprietær Hans Carl Ludvig Lund paa Randrup Hovedgaard, Vinkel Sogn, Middelsom Hrd., Viborg Amt; *Rl. 2 Spr.* — 11. Møller. Hans Peter Kirke-terp, f. d. 29. Oktbr. 1876, Br. til Nr. 7 i 2. stud. Kl.; *Rl. 3 Spr.* — 12. Nielsen. Niels Martin Christian, f. d. 4. April 1875, S. af Politibetjent Hans Nielsen i Viborg; *Rl. 3 Spr.* — 13. Paludan. Hother August, f. d. 1. Avgust 1876, S. af afd. Bygmester Hother August Paludan i Viborg; *Rl. 3 Spr.* — 14. Philipsen. Alfred Johannes, f. d. 28. Novbr. 1875, S. af Kartefabrikant Ernst Philipsen i Viborg, Br. til Nr. 5 i 4 Rlkl.; *Rl. 3 Spr.* — 15. Rasmussen. Karl Viktor Bohn, f. d. 15. Marts 1877, S. af Kasserer Vilhelm Nikolaj Theodor Rasmussen i Viborg, Br. til Nr. 9 i 2. stud. Kl.; *stud.* — 16. Vater. Niels

Christian Gjørup, f. d. 19. Maj 1876. S. af Kjøbmd.
Joseph Vater i Viborg; *Rl. 2 Spr.*

Forberedelsesklasse b.

1. Andersen, Knud, f. d. 2. Juni 1877, Søn af Malermester Andreas Peter Andersen i Viborg. —
2. Angelo. William (Redaktør); Br. til Nr. 1 i 1. Kl. og Nr. 1 i 3. stud. Kl. — 3. Bendix. Christian (Kbmd.), Br. til Nr. 2 i 5. Kl. — 4. Blichfeldt. Emil (Expeditionschef). — 5. Christensen. Jens Christian, f. d. 9. Marts 1877, S. af Kontorist Laurits Simon Martin Christensen i Viborg. — 6. Christensen. Niels (Kbmd.) — 7. Christensen. Victor (Boghandler). — 8. Dam. Niels (Ølbrygger). — 9. Dragheim. Jacob (Barber). — 10. Foersom. Ove (Apotheker). — 11. Glarbo. Niels Henning, Br. til Nr. 2 i 3. stud. Kl. — 12. Kirkegaard. Povl Martin (Skoleinspektør). — 13. Lund. Michael Agerskov, f. d. 10. April 1877, Br. til Nr. 10 i 1. Kl. — 14. Lund. Richard (Stabssergent), Br. til Nr. 9 i 1. Kl. — 15. Nielsen. Otto, Br. til Nr. 12 i 1. Kl. — 16. Nyeland. Knud (afd. Herredsfuldsmægtig). — 17. Simmelhag. Andreas, f. d. 2. Juli 1876, S. af Herredsfoged Johannes Simmelhag i Viborg. — 18. Würtzen. Karl Vilhelm Christen Aschleben Lindam, f. d. 13. Oktbr. 1876, S. af Stationsinspektør Fredrik Vilhelm Würtzen i Ulstrup. — 19. Zeuthen. Vilhelm (Stiftsprovst), Br. til Nr. 14 i 3. stud. Kl.

Forberedelsesklasse a.

1. Aalkjær. Aage Viggo, f. d. 11. Marts 1878, Søn af Bagermester Ingvard Aalkjær i Viborg. —
2. Blichfeldt. Harald, f. d. 11. Decbr. 1878, S. af Expeditionschef Harald Fredrik Blichfeldt i Viborg, Br. til Nr. 4 i b. — 3. Christensen. Einar Gleerup,

f. d. 6. Marts 1879, S. af Boghandler Niels Peter Christensen i Viborg, Br. til Nr. 7 i b. — 4. Dam, Alfred Marinus, f. d. 21. Septbr. 1878, S. af Ølbrygger Ingvard Dam i Viborg, Br. til Nr. 8 i b. — 5. Dragheim. Kristian, f. d. 25. Marts 1877, S. af Barber Carl Fredrik Dragheim i Viborg, Br. til Nr. 9 i b. — 5. Hagn-Meincke. Friederich August, f. d. 22. Februar 1878, S. af Dr. med. & chir. Dirck Dircksen Hagn-Meincke i Viborg. — 7. Jørgensen. Christen, f. d. 14. Januar 1879. S. af afd. Fotograf Christen Estrup Jørgensen i Viborg. -- 8. Larsen. Einar, f. d. 10. Februar 1878, Søn af Urmager Jens Fredrik Larsen i Viborg. — 9. Larsen. Holger, f. d. 15. Marts 1876, ældre Broder til Nr. 8. — 10. Paludan. Otto Edvard, f. d. 8. Juni 1879, S. af afd. Bygmester Hother August Paludan i Viborg, Br. til Nr. 13 i 1. Kl. — 11. Petersen. Aage, f. d. 13. Maj 1878, Søn af Naalemager Morten Hansen Petersen i Viborg. — 12. Simmelhag. Johannes, f. d. 6. Decbr. 1877, S. af Herredsfoged Johannes Simmelhag i Viborg, Br. til Nr. 17 i b. — 13. Simmelhag. Knud, f. d. 21. Novbr. 1878, Br. til Nr. 12. — 14. Støttrup. Jaques Schibbye, f. d. 17. Februar 1878, S. af Assistent ved Kreditforeningen Hans Martin Støttrup i Viborg.

III. Arbejdets Ordning.

Under 22. Juli f. A. gav Ministeriet sit Minde til, at den for indeværende Skoleaar 1888/89, af Rektoratet foreslaaede Fag- og Timefordeling maatte lægges til Grund for Aarets Undervisning. Men under 11. s. M. havde Ministeriet efter Indstilling fra Rektoratet entlediget konstitueret Lærer K. K.

Lindstrøm fra d. 19. Avg. s. A. at regne. Under 14. s. M. anholdt derefter Rektoratet om, at der maatte blive søgt en Lærer, der kunde overtage de samme Fag, der havde været betroet Kand. Lindstrøm, nemlig Naturhistorie og Geografi i alle Klasser. Og under 3. Avg. tilsendtes der fra Ministeriets 3. Expeditionskontor Rektoratet 3 Ansøgninger, der var indkomne om den opslaaede Lærerplads. Men d. 11. Avg. maatte Rektoratet afgive den Erklæring, at det efter indhentede Oplysninger ikke turde paa-tage sig Ansvar et ved at indstille nogen af Ansø-gerne men maatte anholde om, at Opslaget maatte blive gjentaget men med længere Frist, end der ved det første Opslag havde været sat for Ansøg-ningens Indgivelse, idet det da vilde se at faa ord-net et Vikariat for den Tid, der maatte forløbe, inden en ny Lærer kunde blive ansat og overtage sit Arbejde. Først d. 24. s. M. kunde da Rektoratet indberette, at det endelig havde lykkets at faa et Vikariat i Gang saa fuldstændigt og betryggende, som det maatte antages for muligt at bringe noget saadant i Stand med de her tilstede værende Kræfter, idet Kaptejn af Fodfolket A. Th. Seedorff, som hid-til havde været paa Rejse, havde overtaget Geografi-undervisningen, og Skovrider, Forstkandidat G. Morville, som ligeledes hidtil havde været forhindret paa lignende Maade, havde været villig til at be-sørge Naturhistorieundervisningen, begge dog kun med det Forbehold, at deres Arbejde ved Skolen kunde være udsat for større eller mindre Afbrydel-ser som Følge af deres særlige Stilling. Endelig modtog Rektoratet d. 7. September samtlige de efter det gjentagne Opslag indkomne Ansøgninger, 32 i Tallet, hvorefter der tilmed siden fulgte et Par Efternølere. Desuden havde Rektoratet, efter-

haanden som det var kommet til Kundskab om, hvem der agtede at indgive Ansøgning, om forskjellige af Ansøgerne faaet saadanne Oplysninger, at disse i Forbindelse med, hvad Ansøgningerne selv indeholdt, satte det i Stand til strax samme Dag at indgive Indstilling om tre af Ansøgerne. Og fire Dage efter meddelte Ministeriet, at det samme Dag, d. 11. September, havde „ansat Cand. phil. H. Chr. O. Mortensen som Timelærer ved Skolen med Forpligtelse til at undervise i 24 ugentlige Timer“ og „anmodet ham om snarest at tiltræde sin Stilling“, hvad han da ogsaa gjorde Mandagen d. 24. Septbr.

Derefter har for Kathedralskolens Vedkommende Arbejdet i indeværende Skoleaar været fordelt mellem Lærerne paa saadan Maade, at

Rektor Løfolii har haft Dansk med 6.,	
5., 3. stud. og Rlkl. og 1. Klasse samt	
en Del af Latinundervisningen med	
6. og 5. Klasse med i alt	17 Timer.
Ovrl. Bahnsøn Religion med alle Kl.	
samt Fransk med 3. stud. og Rlkl.	
og med 1. Kl.	23 —
Ovrl. Dr. Bang Græsk. samt en Del af	
Latinundervisningen med 6. og 5.	
Kl. og Fransk med 6., 5., 4., 2. stud.	
og 2. Rlkl.	35 —
Ovrl. Ramsgaard Tysk med alle Kl.	
og Latin med 1. Kl.	21 —
Adj. Petersen Matematik med 5., 4.,	
2. stud. og Rlkl., Naturlære med 6.	
og 5. Kl. og Gymnastik med 6., 5.,	
4. og 3. Kl.	36 —
Adj. Møller Matematik med 3. stud.	
og 3. Rlkl., samt 1. Kl., Naturlære	
med 4. og 3. Kl. og Skrivning og Teg-	

ning med alle vedkommende Klasser	30	Timer.
Adj. Giersing Græsk med 4. Kl. og Engelsk og Oldnordisk med alle ved- kommende Klasser	29	—
Adj. Thorsen Dansk med 4. Kl., til Dels 3. Rkl., 2. stud. og 2. Rkl.; Latin med 4. og 2. Kl. og Græsk med 3. Kl.	28	—
Adj. Olsen Historie med alle Kl. og Latin med 3. Kl.	30	—
Timelærer Mortensen Naturhistorie og Geografi med alle vedkommende Kl.	19	—
Timelærer, Premierløjtnant af Fodfolket C. R. Larsen Gymnastik med 2. og 1. Klasse	8	—
Timelærer Overhornblæser Zorn Sang med alle Klasser	6	—

hvorefter der er blevet givet i alt ugentl. 282 Timer.

I 6. og 5. Kl. har Latinundervisningen været saaledes fordelt mellem Rektor Lefolii og Overlærer Dr. Bang, at den først nævnte i begge Klasser har besørget Øvelserne i skriftlig Oversættelse samt i mundtlig Oversættelse uden Forberedelse, og Dr. Bang det øvrige.

I 3. Kl. har Undervisningen i Dansk været saaledes fordelt mellem de to vedkommende Lærere, at Adj. Thorsen har besørget den ene Time med Realkl., som har været bestemt til Forfatterlæsning, men Rektor Lefolii i sine 3 Timer har arbejdet med begge Klassens Afdelinger samlede.

I 2. Kl. har Ovrl. Dr. Bang i 1 Time haft begge Afdelinger samlede i Fransk.

I Tysk er der i 5. Kl. forlangt Undervisning af 8 Disciple; og i 6. Kl. er der 3 af Kl.s Disciple, der har faaet Undervisning deri.

I Forberedelsesskolen blev Arbejdet ved Skoleaarets Begyndelse fordelt mellem Lærerne paa samme Maade som ifjor paa det nær, at Adj. Giersing overtog Fransk med Kl. b, og de samme Herrer, der virkede som Vikarer i Geografi og Naturhistorie i Kathedralskolen, ogsaa besørgede de vedkommende Timer her, indtil Timelærer Mortensen overtog dem, samtidig med at han tiltraadte sin Virksomhed i Kathedralskolen. Fremdeles maatte residerende Kapellan ved Viborg Domkirke Keiding opgive sine Timer fra 1. Januar d. A., idet han var bleven befordret til Sognekald paa Laaland; derefter besørgedes Religionstimerne først af Sognepræst Glarbo og dernæst af theologisk Kandidat, nu Sognepræst Carl Wolf, indtil de kunde overtages af den ny Kapellan ved Domkirken Darre. Derefter er saa Lærerarbejdet der blevet udført saaledes, at

Rektor Lefolii af den danske Under-		
visning, med begge Klasser i Fælles-		
skab har besørget ugentlig	1	Time.
Ovrl. Ramsgaard Tysk m. begge Kl.	9	Timer.
Adj. Møller, Regning med begge Kl.	6	—
— Giersing Fransk med b.	4	—
— Thorsen, med Undtagelse af		
den ovennævnte Time, Dansk med		
begge Klasser	8	—
Timelærer Mortensen Naturhistorie		
og Geografi med begge Klasser . . .	7	—
Prmrntnt. C. R. Larsen Gymnastik		
med begge Klasser samlede	4	—
Residerende Kapellan ved Domkirken		
Darre Religion med begge Kl. . . .	4	—
Intendant Lillie Historie m. begge Kl.	6	—
Overhornblæser Zorn Sang m. begge Kl.	1	—

Oversergent Nielsen Skrivning med begge Klasser	5 Timer.
og Oversergent Sørensen Tegning m. begge Klasser samlede	2 —

---

saa at Tallet paa ugentlige Lærertimer
har været i alt . . . . . 57 Timer.

Ved Undervisningen i Dansk har Rektor Lefolii
i sin ene Time øvet Disciplene i at lære og frem-
sige danske Vers udenad.

Hvorledes i begge Skoler Undervisningstiden
har været fordelt imellem Fagene, ses af hos-
staaende Oversigt.

I Skrivning, Frihaandstegning, Sang og Gym-
nastik har enten til Dels eller i alle Fagets Timer
flere Klasser eller Klasseafdelinger haft Undervis-
ning sammen.

Ved Undervisningen i Gymnastik og Svømning
har Kathedralskolens Lærere haft Hjælp af de mili-
tære Gymnastiklærere, Sergenterne Honoré og
Brygmann, saa at disse to Lærere hver har
haft 17 Timer ugentlig; i Hugning desuden af den
militære Gymnastiklærer Sergent Werner, som
har haft 2 Timer ugentlig; og ved Øvelserne i Rif-
felskydning af Sergent Honoré, som i Regnskabs-
aaret 1888—89 i alt har haft 45 Timer, alle Timer
mod en Godtgjørelse af fuld Extratimebetaling. I
Forberedelsesskolen har Læreren i de to først nævnte
Fag haft Hjælp af oven nævnte Sergent Honoré.

Da Adjunkt Petersen, som meddelt i forrige
Aars Indbydelsesskrift, ved Sygdom hindredes i at
udføre sit Arbejde ved Skolen, overtog Adj. Gier-
sing ved Sommerens Indtrædelse alene Ledelsen af
Røvelserne. Men disse maatte allerede ophøre,
efter at der i Tiden fra 17. Maj til 25. Juni var

	Kathedralskolen.										Forbrdlsk.												
	6	5	4		3 std.		3	2	2	1		1 alt	b	a	1 alt								
			spr.	math.	Rl.	spr.	math.	Rl.	std.	Rl.	std.	Rl.	Lærer-			Lærer-							
													timer.			timer.							
Dansk	3	2		2	1		3	1 [3]	2	2		3	19	3	1	5	9						
Oldnordisk	1	2		"			"	"	"	"		"	3	"	"	"	"						
Latin	8	8	8	"	"		7	"	7	"	6	"	44	"	"	"	"						
Græsk	6	6	5	"	"	5	"	"	"	"	"	"	22	"	"	"	"						
Tysk	(2)	(2)		"	"		1	"	2	2		"	15	5	"	4	"						
Fransk	3	3		2	1		3	3	2	1	2		23	4	"	"	4						
Engelsk	2	2	"	"	4		"	4	"	5	"	4	21	"	"	"	"						
Religion	1	1		1			2	2	2	2		2	13	2	2	2	4						
Historie	3	3	2		3		2	2	3	3		2	23	3	3	3	6						
Geografi	"	"		1			1	1	2	2		2	9	2	2	2	4						
Naturhistorie	"	"		2			1	1	2	2		2	10	2	1	3	3						
Mathem. og Regn.	"	1		5	2		5	2	5	4	2	4	35		4	2	6						
Naturlære	3	2	"		2		"	2	"	"		"	9	"	3	"	"						
Skrivning	"	"	"	"	1		"	1	1	1		2	4	"	2	5	2						
Frihaandstegning	"	"	"	"	1		"	2	2	2	"	2	5	"	2	2	2						
Sang	2	2	"	"			"	2	2	2	"	2	6	"	1	1	1						
Gymnastik	5	5		4			4	4	4	4		4	21	4			4						
	37	37	5	10	21	5	10	5	31	"	5	31	35	1	35	6	30	6	282	21	15	21	57

foretaget 8 Ture med Disciple fra 5. og 4. Klasse, da et Uheld ved Kriketspillet tilføjede Adj. Giersing en Skade i Knæet, som han hele Sommeren igjennem ikke forvandt saaledes, at han turde foretage Roture. Heller ikke Adjunkt Petersen turde indlade sig derpaa under sin Rekonvalescens efter Ferien.

Under Intendant Lillie har Skolen fra Begyndelsen af Oktober Maaned givet sine Disciple Undervisning i Dans 3 Aftener om Ugen, hver Aften i 2 Timer, indtil denne Undervisning d. 19. og 20. Marts afsluttedes ved en offentlig Fremstilling. Med Rektoratets Tilladelse aabnede Læreren Adgang til Deltagelse i Undervisningen for Damer, der var jevnaldrende med de deltagende Disciple, saa at den Betaling, de maatte give ham, blev en Forøgelse i den Indtægt, han havde fra Skolen (almindelig Timebetaling).

Medens den Sygdom, der, som meddelt i forrige Aars Indbydelsesskrift Side 33, holdt Adjunkt Petersen fra Skolen i den sidste Del af forrige Skoleaar, i Sommerens Løb hævedes saaledes, at han atter kunde overtage sin Undervisning i Naturlære, Mathematik og Gymnastik ved Begyndelsen af indeværende Skoleaar, har i dette Adj. Møller været syg, saa at Kaptejn Seedorff fra Torsdagen d. 21. Februar til Tirsdagen d. 12. Marts som Vikar har maattet besørge 21 Timer ugentlig i Kathedralskolen i Naturlære, Mathematik og Regning og 6 Timer ugentlig i Regning i Forberedelsesskolen.

Efter at det i Aarets Løb i de Blade, hvori Skolen plejer at lade sine Kundgjørelser indrykke, er blevet meddelt, at Ministeriet havde givet Tilsegn om, at der, saa fremt der viste sig at være et

tilstrækkeligt Antal Deltagere, fra Begyndelsen af Skoleaaret 1890—91 vilde blive truffet de fornødne Anstalter til, at den mathematisk-naturvidenskabelige Gren af Undervisningen for studerende Disciple kunde gennemføres i 5. og 6. Klasse og derefter fra Sommeren 1892 af afsluttes ved den tilhørende Afgangsprøve, meddeles herved det Brevskifte, der førte til denne Afgjørelse.

Under 2. Avgust tilskrev Rektoratet Ministeriet, som følger:

Den første Dag af indeværende Ferie kom jeg til at tale med en her i Byen bosiddende Embedsmand, der har en Søn i Kathedralskolen, som nu er flyttet op i 3. stud. Klasse; og han spurgte mig da, om der var Mulighed for, at han nu kunde lade sin Søn gaa den mathematisk-naturvidenskabelige Vej gennem 3. og 4. Klasse og derefter i 5. og 6. Kl. deltage i Skolens Undervisning i Fællesfagene, men saa faa privat Undervisning i de til Retningen hørende Særfag. Dette Spørgsmaal saa jeg mig jo ikke i Stand til at besvare anderledes, end at, naar den paagjældende Discipel gik ud af 4. Kl. efter bestaaet Aarsprøve, saa var det jo muligt, at Ministeriet vilde give sit Minde til, at han paa den omtalte Maade her gik videre gennem 5. og 6. Kl., men saa som Privatist underkastede sig Afgangsprøve ved en derpaa beregnet Skole. Men det bragte mig dels til at besinde mig paa, at jeg i Aar havde forsømt, hvad jeg ellers plejer at gjøre før Aarsprøven, før den daglige Undervisning sluttes, nemlig hos Forældrene til anden Klasses studerende Disciple at indhente Erklæring om Retningen, som de ønske deres Sønner førte videre i, dels til at tænke nærmere over Muligheden for at faa den paagjældende Retning gennemført her ved Skolen gennem 5. og 6. Kl. De sidste Overvejelser bragte mig dels til, af Grunde jeg nedenfor skal oplyse, at bestemme mig for fra min Side at gjøre de første indledende Skridt til en saadan Gjennemfø-

relse, dels knyttede jeg nu til det almindelige Spørgsmaal om Valg af Retning, som jeg skriftlig henvendte til alle Vedkommende, et andet om, hvorledes Valget vilde stille sig for enhver især af dem, hvis den math.-naturv. Retning her ved Skolen var gennemført gennem de to øverste Klasser. De modtagne Svar støtte nu rigtignok egentlig ikke Tanken om en saadan Gjennemførelse; af 14 Disciple, der for Tiden sidde i 3. stud. Klasse, hvori blandt der er 3 Oversiddere, nemlig 2 frivillige og 1 nødtvungen, som alle allerede i fjor havde valgt den sproglig-historiske Retning, er der kun 2, der har valgt den math.-naturv. Retning, saa at dette Valg for den enes Vedkommende er betinget af Retningens Gjennemførelse her ved Skolen. Alligevel har jeg ikke paa egen Haand villet standse Sagens Udvikling, men anset det for rigtigst at henstille den til Ministeriets Afgjørelse. Der gives jo ogsaa ved de Skoler, hvor begge Retninger er gennemførte helt ud, Aargange, hvori de mathematisk studerende udgjøre $\frac{1}{7}$ eller endnu mindre Brøker af det hele Tal studerende Disciple i Klassen. Det er heller ikke vanskeligt her i Skolen at paavise Hold, hvori Forholdet har stillet sig anderledes, end det for Tiden gjør her i 3. Kl. Af de 11 Disciple, der afgik ved den sidste Afgangsprøve, vilde i det mindste 3 og rimeligvis endnu en 4. have gaaet den math. Vej, hvis de havde kunnet fortsætte den her indtil deres Afgang fra Skolen. Og noget lignende har været Tilfældet ved tidligere Hold. Hvordan Forholdet stiller sig i Skolens 3 øverste Klasser, er jeg ikke i Stand til for Tiden at oplyse. Og Rum skorter det ikke paa her ved Skolen. Hvad der udfordres, for at Skolen kan blive i Stand til at give den af Gjennemførelsen følgende udvidede Undervisning i Mathematik og Naturlære, er blot Ansættelsen af endnu en Lærer i disse Fag. De to Disciple, der ønskes førte videre i math. Retning, er netop saadanne, for hvem Gjennemførelsen har særlig Betydning, idet de er Børn af her bosiddende Familier; udenbys Disciple, hvis Forældre alligevel skal betale for deres Ophold i

Skolebyen, kan jo for en stor Del i Regelen lige saa godt søge til en anden By, hvor Retningen er gennemført, endskjønt selve Skoleskiftet dog heller ikke altid er til Gavn. Hos begge de paagjældende Disciple viser det sig, om end i noget forskjellig Grad, at de har langt bedre Anlæg for Mathematik end for Sprog. Og i hvor høj en Grad der hos en ellers vel begavet Dreng kan fattes Anlæg for Sprog, har netop paa en for mig selv overraskende Maade vist sig blandt andre ved en Søn af mig selv, der nu er afgaaet fra Skolen med 1. Karakter. Deri ligger netop en af de Grunde, der i den senere Tid har bragt mig selv personlig til at betragte Skolens Tvedeling paa en anden Maade end tidligere; ved dens Indførelse for snart en Snes Aar siden var jeg slet ikke glad ved den, ikke saa meget fordi jeg ansaa den grammatisk-sproglige Fordannelse for saa ubetinget nødvendig eller frugtbar, men navnlig paa Grund af det tidlige Valg, den her indførte Ordning medførte; nu ser jeg det i den Grad som et Gode, at Skolen byder sine Disciple Lejlighed til fuldt gennemført Fordannelse i begge Retninger, at det andet Hensyn for mig er traadt noget tilbage. En anden Grund for Omslaget i min Betragtning ligger i det større Spillerum ved Valget af den senere Universitetsvej, der er blevet aabnet for studerende af den matematiske Retning ved Indførelsen af den ny Skoleembedsexamen ved Universitetet. Endnu en tredie ligger i den stærke Udvikling, der i den senere Aarrække er foregaaet ved den polytekniske Læreranstalt, og Anordningen af de mange forskjellige Prøver, der afholdes ved den, ved Siden af den betydelig udvidede Anvendelse, Udviklingen har medført, for Mennesker med den paagjældende Dannelse. Og endnu finder jeg en Grund i Ønskeligheden af, at der gennem den polytekniske Uddannelse i større Omfang kunde aabnes Afløb for en Del af den store Strøm af Ungersvende, der nu søge til Universitetet. Jo større Anledning der altsaa kan være til at gjøre det muligt for Ungdommen ved flere Skoler end hidtil at kunne faa en fyldigere gennemført For-

dannelse i mathematisk Retning, des mindre heldigt viser det sig at være, at der i hele Jylland kun er én Skole, hvor Undervisningen er helt gennemført i begge Retninger; særlig uheldigt er det for Vestjylland, hvorfra der i de senere Aar er kommet mange Studenter, at dette ikke er Tilfældet i Viborg, hvis Skole netop stærkt besøges derfra, ogsaa af ældre Mennesker, der først i en mere fremrykket Alder bestemme sig for Studering. Dermed har jeg saa faaet fremstillet baade den udvortes Anledning, de Bevæggrunde og de forskjellige Hensyn, der har bragt mig til at gjøre det Skridt, jeg herved gjør. Endnu skal jeg blot ikke lade uomtalt, at jeg først i de sidste Dage har opdaget, at der hersker den Forestilling, at Studenter, der gaa over til den polytekniske Lærestanstalt, derved udelukke sig fra Understøttelse ved Kommunitet, Regens og andre Universitetsbeneficier; og for mit eget Vedkommende har jeg ogsaa først i de aller sidste Dage faaet Vished for, at denne Forestilling er urigtig. Men da en stor Del af de oven omtalte Svar fra Forældre til Disciple i 3. Kl. har maattet indhentes mere eller mindre langvejs fra, kan en mulig urigtig Forestilling i denne Retning ikke nu berigtiges, uden at Indsendelsen af denne Indstilling derved vilde blive forsinket alt for meget, til at jeg skulde kunne vente at komme til Kundskab om Ministeriets Afgjørelse, før det ny Skoleaar begynder. Derefter skal jeg saa anholde om, at Ministeriet vil give mig eller rettere den mig betroede Skole Tilsagn om, at det, for at gjøre det muligt at gennemføre den mathematisk-naturvidenskabelige Undervisning gennem 5. og 6. Klasse, efter Forløbet af to Aar, altsaa til Begyndelsen af Skoleaaret 1890—91, her ved Skolen vil beskikke endnu en Lærer, der er i Stand til at give Undervisning i de Fag, Skolen saa netop skulde give en udvidet Undervisning i, nemlig Mathematik og Naturlære. Endnu skal jeg blot tilføje, at det vel kan være, den fulde Betydning af en saadan Ordning vil først vise sig ved Udgangen af 4. Klasse; der kan være Forældre, der ikke fatte en saa afgjørende Beslutning om deres

Søn i saa ung en Alder som ved Indgangen i 3. Klasse, saa at de derfor gennem denne og den paafølgende Klasse lade ham gaa som sproglig studerende, fordi denne Vej aabner Adgang til flest egentlige Universitetsstudier, og først senere, naar det viser sig bestemtere, at hans Anlæg pege i en anden Retning, lade ham privat forberede til at slaa over til denne. Og endelig kan jeg af den oven antydede Grund ikke undlade at anholde om, at Ministeriets Afgjørelse om denne min Indstilling maa blive fattet og mig meddelt saa betids, at jeg kan være kjendt med den, før Undervisningen i det ny Skoleaar tager sin Begyndelse Mandagen den 20. i denne Maaned.

Under 13. Avg. meddelte Prof. Gertz fra Dronninglund Lægebolig ved Hjallerup, hvor han havde taget Ophold for Ferien, at han for lidt mere end en Uge siden fra Ministeriet havde modtaget den foranstaaende Skrivelse, for at Inspektionen kunde afgive sin Erklæring. En saadan kunde imidlertid ikke godt afgives, før Inspektionens tredie Medlem, Prof. Petersen, kom hjem fra den Ferierejse, han for Øjeblikket var paa i Udlandet; de to andre vare i alt væsentligt enige om at støtte Andragendet. I øvrigt ønskede Prof. Gertz, før Inspektionen afgav sin Erklæring, at faa foretaget en statistisk Undersøgelse om Tallet paa de jyske studerende, der paa forskellige Steder havde fulgt den math.-naturv. Retning; men dette og andet mere kunde kun efterforskes i Kjøbenhavn, hvor Midlerne dertil stod til Raadighed. Disse Forhold vilde gjøre det umuligt at opfylde det udtalte Ønske om Spørgsmaalets Afgjørelse før Begyndelsen af det ny Skoleaar. Dette kom da de to paagjældende Disciple til at tiltræde som math.-naturv. i 3 Klasse. Under 20. September tilskrev da Ministeriet Rektoratet, som følger:

I behagelig Skrivelse af 2. f. M. har Hr. Rektoren henledet Opmærksomheden paa de Omstændigheder, som efter Deres Formening gjøre det tilraadeligt at søge Undervisningen i den mathematisk-naturvidenskabelige Retning gennemført i 5. og 6. Kl. ved Viborg Kathedralskole; og i denne Henseende har De indstillet, at Ministeriet vilde give Tilsagn om at oprette en Lærerplads ved Skolen i Mathematik og Naturlære, for at den tilsigtede Udvidelse af Skolens Virksomhed kunde tage sin Begyndelse i Skoleaaret 1890—91. — Efter at Ministeriet i denne Anledning har brevvexlet med Undervisningsinspektionen for de lærde Skoler, undlader man ikke tjenstligst at tilbagemelde, at ihvorvel man ikke miskjender Betydningen af de Omstændigheder, som ere fremhævede i Deres Indstilling, deriblandt navnlig den forholdsvis ringe Adgang, som ved Skolerne i Jylland gives til den mathematisk-naturvidenskabelige Undervisning, kan man dog, saa længe Discipeltallet ved Viborg Skole ikke er større end det nuværende, og saa længe der ikke viser sig en større direkte Trang til bemeldte Undervisning, end der efter de af Dem meddelte Oplysninger hidtil har været tilstede, ikke finde tilstrækkelig Anledning til at træffe Foranstaltninger i den foreslaaede Retning. Iøvrigt maa Ministeriet, med Hensyn til Deres Bemærkning om, at der for Tiden kun er én af de jydske Skoler, hvor et mathematisk-naturvidenskabeligt Kursus er gennemført, benytte Lejligheden til at oplyse, at man ved Skrivelse af 3. November f. A. har for Horsens lærde Skoles Vedkommende stillet Gjennemførelse af et saadant Kursus i Udsigt. — For saa vidt som De i Deres Skrivelse har berørt Spørgsmaalet om, hvor vidt det maatte kunne tillades, at en Discipel ved Skolen under sit Ophold i 5. og 6. Kl. kun blev undervist i Fællesfagene for begge Retninger af studerende, men samtidig ad privat Vej forberedtes til som Privatist at underkaste sig Afgangsexamen i math.-naturv. Retning, skal Ministeriet sluttelig bemærke, at man maa anse en saadan Forening af Skoleundervisningen og den private Undervisning

for uheldig, og at man derfor ikke vilde kunne tillade Skolen at beholde en Discipel, som ikke deltog i hele Undervisningen i de øverste Klasser.

Efter at have indhentet en Del Oplysninger og truffet andre Forberedelser, som alle ville kunne ses af det følgende, tilskrev Rektoratet Ministeriet under 30. Oktober, som følger:

Dersom jeg turde kalde det tilladeligt, i et Embeds- og Forretningsbrev at indblande en Udtalelse af personlige Følelser, vilde jeg ikke betænke mig paa at aabne denne Skrivelse med nogle Ord til Udtryk for det, der greb mig, da jeg ved Ministeriets Skrivelse af 20. f. M. blev kjendt med den Afgjørelse, der var truffen af det af mig ved Skrivelse af 2. August d. A. rejste Spørgsmaal om Gjennemførelsen af den math.-naturv. Undervisningsgren gennem 5. og 6. Kl. i Viborg Kathedralskole. Og jeg tør nok rolig sige, det var ikke Forfængeligheden i mig, der følte sig krænkert ved, at et Forslag fra mig havde mødt Afslag. Dertil er Glæden hos mig alt for stor, over at det saa ofte har kunnet lykkes mig ved et Forslag fra min Side at udtale en Tanke, der har vundet Ministeriets Bifald, men det var Sorg over, at det samme Baand, hvis Betydning jeg, som omtalt i min ovenfor nævnte Skrivelse, selv for nylig har lært at kjende, fremdeles skulde blive ved hos Disciplene her i Skolen at hemme en efter hver enkelt særlige Anlæg og Lyst afpasset Udvikling og for en vigtig Del af deres Ungdomstid berøve dem den Frugt, de for deres hele aandelige Trivsel kan have af at have med et Arbejde at gjøre, hvorved de selv kan føle, at det er Lysten, der driver Værket. Og denne min Følelse ved den trufne Afgjørelse styrkedes og øgedes, da jeg saa det Indtryk, det gjorde i de to vedkommende Huse her i Byen, da jeg kom med Meddelelsen om, at nu maatte de to Disciple derfra enten forlade Hjemmet to Aar tidligere, end det ellers vilde været nødvendigt, eller i Skolen lide under Byrden af et Arbejde, de hverken havde

Lyst til eller Anlæg for, medens dette tilmed efter almindelige menneskelige Vilkaar maa antages at ville virke nedsættende paa den endelige Dom, hvormed de ville komme til at gaa fra Skolen til Universitetet, og derved maaske faa skadelig Indflydelse paa deres udvortes Stilling under det fortsatte Arbejde i Kjøbenhavn. Derfor — skjønt jeg ellers tror at turde sige om mig selv, jeg er ikke af dem, der, naar et Formaal, jeg er kommen til at sætte mig, møder Hindring fra beføjet Side, saa sætter al Kraft ind paa at drive det igjennem alligevel, — derfor har jeg ikke kunnet faa mig selv til at slaa mig til Ro ved den en Gang trufne Afgjørelse men er kommen paa det rene med mig selv om, at jeg maatte driste mig til at bede Ministeriet tage det rejste Spørgsmaal under velvillig Overvejelse en Gang endnu. Og da jeg nu i Sommer troede at burde gjøre mit til at fremme Afgjørelsen saa meget som mulig, for at de paagjældende Disciple derefter kunde tage den dem vedkommende Bestemmelse strax ved Begyndelsen af det ny Skoleaar, og derfor maatte nøjes med de statistiske Oplysninger, det var mig muligt at skaffe under saa spredte Forhold som i en Ferie, og som jo egentlig kun omfatte Oplysning om, hvilken Deltagelse for den paagjældende Retning der dels var i det Sæt Disciple, der skulde begynde Aaret i den ny 3. Klasse, dels efter al Rimelighed vilde have været i det den Gang netop afgaaede Sæt, saa har jeg nu søgt hidhørende Oplysninger i videre Kreds; jeg har vedkommende de siden 1881 herfra Skolen afgaaede Studenter faaet Opgivelser om, hvor mange af dem der véd med sig selv, at Tanken om at gaa den math.-naturv. Vej var fremme hos dem i deres Skoletid men ikke blev sat i Værk paa Grund af den herværende Skoles Indretning; hvor mange der vel ikke kan sige dette men tro at maatte antage, at Tanken vilde være kommen frem hos dem, hvis den var bleven foranlediget ved en Mulighed for at kunne iværksætte den her; og endelig, hvor mange der, efter den Retning de siden er kommen til at føre deres Universitetsstudium i, nu vilde

ønske, de havde i sin Tid valgt den math.-naturv. Vej. Og ligeledes har jeg til de nuværende Disciple i 6., 5. og 4. Kl. rettet et Spørgsmaal af lignende Art, afpasset efter den øjeblikkelige Stilling. Udfaldet af de saaledes anstillede Undersøgelser fremlægger jeg under medfølgende Oversigt. Det vil deraf ses, at det ikke er noget ringe Tal, hverken i og for sig selv eller i Forhold til det hele Tal studerende herfra, der har maattet — jeg betænker mig ikke paa at sige: lide under den her bestaaende Ordning. Og jeg tør vel nok antage, det Tal, der virkelig var kommet til at vælge den paagjældende Vej, hvis den her havde været gennemført, vilde snarere have været større end det, der nu er kommet ud, end mindre. Det er umuligt at beregne Betydningen eller Virkningen af Muligheden for at blive kjendt med et vist Forhold. Og vel kommer saa vel Jyden i Almindelighed som navnlig Vestjyden sent med i en ny Bevægelse, senere end Øboen og særlig Kjøbenhavneren. Dog er det vel neppe muligt at tænke sig, han skulde være saa sen til at slaa ind paa en anvist Retning, der tilmed som mere „praktisk“ maa antages at ligge ham nærmere, som man skulde slutte af Forholdet mellem matematisk- naturvidenskabelig studerende fra Jylland — i de sidste 11 Aar 34 — og fra de andre Landsdele — i samme Tidsrum 566 —, hvis han virkelig havde haft uhindret Adgang til at lære Retningen at kjende, og hvis ikke den Indflydelse, det har paa Afgjørelsen i saa Henseende, om Vejen i den paagjældende Retning, ved den Skole det ellers falder ham naturligtst at søge til, ligger banet for ham eller ej, i Virkeligheden var langt større, end man skulde tro, den kunde være i vor Tid, da de stærkt udviklede Samfærdselsmidler har gjort alle Afstande korte og Forskjellen mellem dem næsten rent forsvindende. Det er alligevel væsentlig kun den Kreds, der ellers vilde afgive Discipelbesætningen til en Skole, dens Opland, der tyer til den og i den lader sig føre frem i den særlige Retning, hvori Vejen der er banet. Dette viser sig formentlig ogsaa deri, at de fra

Aarhus Kathedralskole afgaaede mathematisk-naturvidenskabelig studerende udgjøre omtrent samme Procenttal af samtlige derfra afgaaede studerende, nemlig 27,86, som fra de andre offentlige Skoler, ved hvilke der kan være Tale om et Opland; ved Odense Skole er det 28,74, ved Roskilde Skole 25,93 og ved Metropolitanskolen 29,55; Skolerne i Sorø og paa Herlufsholm faa deres Besætning fra hele Landet og ikke hver fra sit Opland. Samledes der virkelig i Aarhus fra hele Jylland eller maaske snarere blot fra det nordlige og mellemste Jylland og da i Odense fra det sydlige forholdsvis lige saa mange mathematisk-naturvidenskabelig studerende Disciple, som det øvrige Land afgiver, maatte Procenttallene der nødvendigvis være langt større. Men jeg skal ikke trætte Ministeriet ved at forsøge paa at give de hidhørende Talstørrelser en udtømmende Behandling; de staa naturligvis ogsaa Ministeriet til Raadighed, og dette er langt bedre end jeg i Stand til at behandle dem efter den videnskabelige Statistiks Regler. For mig er det dog ikke i Hensynet til Talstørrelserne, den stærkeste Drivfjer ligger til at virke for Opnaaelsen af det Formaal, der herved staar for mig, Langt stærkere drives jeg af den Erfaring, jeg — som alt antydet i min første Skrivelse denne Sag betreffende — har haft Lejlighed til paa nært Hold at gjøre om den Vægt og Sikkerhed, hvormed allerede tidlig, langt tidligere end jeg før havde tænkt mig, de særlige Anlæg i en bestemt Retning kan vise sig virksomme hos den unge; Betydningen af at de tages til Følge ved hans Undervisning, saaledes som den staar for mig, har jeg alt antydet i det foregaaende. Og saa er der endnu en Forestilling, der virker hos mig og paa mig. Som Ordene i den senere Tid ere faldne, hver Gang den lærde Skoles og Uddannelses Vilkaar er blevet drøftet offentlig, forekommer det mig at have vist sig mere og mere klart, at Tvedelingens Dage ere talte; det kan ikke vare længe, før dens Indgriben i Skolens Virksomhed ophører. Men for at den Afgjørelse, der da vil blive at træffe, om den Vægt der i den frem-

tidige Skole vil være at tillægge de forskjellige Fag, der hvert for sig nærmest tjene og fremme den ene eller den anden Retning af den aandelige Uddannelse, kan blive saa omsigtsfuld og paalidelig som mulig, maa den have saa rigt og fyldigt et Grundlag at bygge paa, som det er muligt at skaffe den. Og et saadant faar den ikke, saa længe det ikke har kunnet vise sig bestemt og klart, hvor stor Deltagelse der i den største Landsdel Jylland i Virkeligheden vilde være for den ene der hidtil kun ufuldstændig kjendte Retning; det kan neppe i saa Henseende blive til Gavn for Viborg Skoles Opland, hele Vestjylland, at der endnu et Sted paa Østkysten, ved den Skole der ligger nærmest ved den eneste, hvori den mathematisk-naturvidenskabelige Retning hidtil har været fuldstændig gennemført, bliver truffet Foranstaltninger til det samme; fra Viborg og Vestjylland vil der neppe være nogen, der søger til Horsens for der at faa den sidste eller den hele Uddannelse til at kunne underkaste sig den mathematisk-naturvidenskabelige Afgangsprøve. Og dernæst: skjønner jeg ikke aldeles uret, vil den næste større Bevægelse paa den lærde Skoles Omraade i det højeste sætte Græsken i samme Stilling, som det Hebraiske tidligere indtog, saa at Undervisning deri vil blive tilbudt dem, der ikke ønske at være helt fremmede for dette Sprog, naar de ved Universitetet skal tage fat paa et theologisk Studium, hvorimod Mathematiken igjen vil blive optagen i de øverste Klasser og som Afgangsfag. Sker dette nu virkelig, da vil det være af stor Betydning, baade om de ved en Skole arbejdende matematiske Lærere have vundet nogen Øvelse i at afgive den udvidede Undervisning i deres Fag, som der da utvivlsomt vil blive krævet deri, og om i andre Fag vedkommende Lærere have vundet nogen Erfaring og Øvelse i at kunne benytte den i deres Fag givne Undervisning til at bibringe de unge det Uddannelsesstof af blivende Betydning, de hidtil har haft Lejlighed til at faa ved Kjendskabet til græsk Historie og Folkeliv, Literatur og for en Del ogsaa Sprog. I disse Hæn-

syn ligge altsaa for mig ved denne Lejlighed de væsentligste Drivfjedre. Alligevel er det jo langt fra mig at ville frakjende Tallene deres Betydning. Men om nu de Tal, jeg kan opgive paa Deltagere her i et gennemført math.-naturv. Studium, virkelig ere store nok til at afgive tilstrækkelig Grund for Ministeriet til at føje de to Aars tilhørende Undervisning til Skolens Arbejde, er det jo ikke muligt for mig at have nogen Forestilling om. Hvad der behøves, er, som opgivet i min forrige Skrivelse, kun Ansættelse af én ny Lærer. Og det Beløb, hvormed en saadan Ansættelse virkelig vilde forøge, hvad enhver af den lærde Skoles Disciple allerede nu koster Samfundet eller Staten — her ved Skolen omtrent 300 Kr. aarlig — vilde være af forsvindende Betydning. Vel lader det sig ikke negte, det er ikke umuligt, at der kan indtræffe Aar, da en mathematisk-naturvidenskabelig Afdeling af 5. eller 6. Kl. slet ikke vilde være besat. For et saadant Tilfældes Skyld vil jeg dog ikke undlade at bemærke, at Skolen derfor alligevel fuldt vel vilde kunne faa Brug for tre Lærere i Fagene, idet Adj. Petersen saa vilde kunne besørge flere Gymnastiktimer, og Skolen vilde faa mindre at udrede i Timebetaling til den anden Gymnastiklærer; og om end Adj. Møller eller den tredie Mathematiker i et saadant Aar vilde faa færre Timer i Kathedralskolen, saa vilde det blot være hans Extratimer, Tallet vilde blive formindsket paa, og der vilde være Brug for ham i Forberedelsesskolen til at besørge Timer, der nu maa besørges af Lærere uden for Skolen. Derefter har jeg endnu blot det at oplyse, at der paa ingen Maade vilde kunne blive Tale om Udgift for Skolen til for den omhandlede Gjennemførelses Skyld at skaffe et forøget Tal Klassestuer. Det er jo kun 33 Timers Undervisning mer end hidtil, det til dette Øjemed vilde udkræves at faa Lejlighed til at give her ved Skolen, nemlig i Matematik 20, i Naturlære 10 og i Oldtidskundskab 3 Timer. Selv om Forholdene ved Forberedelsesskolen igjen kommer til at stille sig saaledes, som de for Øjeblikket ikke staa men, siden Skolen har

faaet Hus hos Kathedralskolen, én Gang har staaet, saa at de to Klasser i alle Timer kan blive underviste særskilt, vil der med den i Kathedralskolen nu gjældende Ordning dog være 50 Stuer ledige om Ugen. Det bør jo fremdeles antages som givet, at en Lærer vel endog med Glæde vil gribe den Lejlighed til forøget Indtægt, som Extratimer vil give, saa at man altsaa tør gjøre Regning paa, at den forøgede Lærerkraft, der i Anledning af Gjennemførelsen vil tilflyde Skolen, vil være tilstrækkelig til at bestride de 33 Timer flere, der vil blive at give i Skolen som Helhed i Mathematik og Naturlære; og det vil altsaa, som alt bemærket, kun være én ny Lærer, der vil beløves ansat, for at faa den Udvidelse af Skolen sat i Værk, som har afgivet Emne for denne min Skrivelse som for min tidligere af 2. August d. A. Og idet jeg da altsaa udbeder mig den særdeles Velvillie af Ministeriet, at det vil undskylde, at jeg drister mig til at andrage paa, at det vil tage et allerede afgjort Spørgsmaal under fornyet Overvejelse, undlader jeg ikke at gjentage min Indstilling om, at Skolen, for at gennemføre den mathematisk-naturvidenskabelige Gren af Undervisningen gennem 5. og 6. Klasse, saa at de to Disciple her fra Byen, der nu i 3. Kl. har begyndt at nyde Undervisning i denne Retning, ikke, for at kunne blive i Hjemmet deres Skoletid ud, skal blive nødte til at indlade sig paa et Fag, der staar i Strid med deres Lyst og Evner, af Ministeriet maa faa et Tilsagn om, at der til Begyndelsen af Skoleaaret 1890—91 her ved Skolen skal blive beskikket en tredie Lærer i de paa-gjældende to Fag Mathematik og Naturlære.

Til nærmere Belysning af de i ovenstaaende Skrivelse paaberaabte statistiske Forhold meddeles her det i Skrivelsen omtalte Bilag, hvorved der gaves en Oversigt over (a) det Tal, der paa hvert af Aarene 1881—88 falder af studerende afgaaede fra Skolen med sproglig-historisk Afgangsprøve eller i indeværende Skoleaar har siddet som saadanne

i de fire øverste Klasser, (b) Tallet paa dem af dem, der afgjort eller (c) rimeligvis eller (d) blot muligvis vilde have valgt den mathematisk-naturvidenskabelige Vej, dersom den havde været banet og kunnet afsluttes her ved Skolen, og endelig (e) paa dem, der vel ikke mindes, at Spørgsmaalet om et Valg har været fremme hos dem i Skoletiden, men som senere ere komne til at ønske, at de havde gjort og kunnet gjøre et andet Valg, og hvori de opstillede Tal vare byggede paa Oplysninger, indhentede hos en eller flere herfra i hvert af Aarene afgaaede Studenter.

	1881	1882	1883	1884	1885	1886	1887	1888	1888—89			
									6. Kl.	5. Kl.	4. Kl.	3. Kl.
a Afg. spr.-stud.	6	9	10	10	12	14	15	11	12	16	4	12
b Vilde have (eller har) gjort andet Valg: sikkert .	„	2	2	3	4	1	3	3	4	„	(1)	(2)
c rimeligvis	1	3	„	„	„	„	„	1	„	„	„	„
d muligvis	1	„	„	„	1	1	2	„	„	„	„	„
e Senere ønsket det	„	„	„	„	1	1	„	„	„	„	„	„

Altsaa er der i Aarene 1881—88 i alt herfra
 afgaaet som spr.-hist. stud. . . . . 87 Diapl.
 hvoraf under fornøden Forudsætning andet
 Valg vilde være truffet af . . . . . 18 —
 og endnu desuden rimeligvis af . . . . . 7 —
 eller muligvis af . . . . . 5 —
 hvorimod Ønsket om at have gjort det
 siden er opkommet hos . . . . . 2 —

I Skoleaaret 1888—89 sidde i Skolens 3 øverste Klasser som spr.-hist. stud.	32	—
hvoraf under fornøden Forudsætning den mathem. Vej vilde været valgt af . .	5	—
Desuden er i Tiden 1881—88 af 5. Kl. ud- gaaet for andensteds at tage math. Afgangsprøve	1	—
og af 3 math. Dspl., der har bestaaet 4. Kl.s Aarsprøve, er Vejen andensteds forfulgt af	1	—

Desuden er over Forholdet med de matematisk-naturvidenskabelige Studenter fra hele Landet velvillig meddelt mig følgende statistiske Oversigt, hvorfra i ovenstaaende Skrivelse nogle opgivne Talstørrelser ere hentede:

I de 11 Aar 1878—88 har der af 3358 Studenter i alt været 609 af math.-naturv. Retning, deri indbefattet 22, som har taget Tillægsprøve i denne Retning ved Universi- tetet . . . . . = 17,86 pCt.		
Aarhus Skole har 34 math.-naturv. af 122 Stud. = 27,86	—	—
Metropolitanskol. — 73	—	— 247 — = 29,55
Roskilde Skole — 42	—	— 162 — = 25,93
Sorø Skole — 39	—	— 134 — = 29,10
Odense Skole — 50	—	— 174 — = 28,74
Herlufsholms Skl. — 32	—	— 107 — = 29,91
i alt 270		946

Ved disse 6 Skoler har i hele dette Tidsrum af de 270 Examinander i alt kun været 5 Privatis-ter, nemlig 2 i Odense, 1 i Aarhus, 1 i Roskilde og 1 i Sorø.

Ved de københavnske Privatskoler, som i det hele har denne Retning, er Forholdene mellem Di-sciple og Privatister af den math.-naturv. Retning følgende:

Borgerdydsskole i Kbh.	34	m.-n.	Dsc.	+	21	m.-n.	Prv.	=	55
Haderslev Lrrs. Skole	30	—	—	+	18	—	—	=	48
Mariboës Skole	14	—	—	+	27	—	—	=	41
Lyceum	21	—	—	+	39	—	—	=	60
Hauchs Skole	20	—	—	+	25	—	—	=	45
Efterslægtsselsk. Skole	4	—	—	+	12	—	—	=	16
Schneekloth's Skole	37	—	—	+	4	—	—	=	41
Frk. Zahles Skole	2	—	—	+	0	—	—	=	2

---

162 m.-n. Dsc. + 146 m.-n. Prv. = 308

tilsammen

308 + 270 + 22 = 600.

Endelig tilskrev Ministeriet under 9. November f. A. Rektoratet, som følger:

Efter at have modtaget Hr. Rektorens behagelige Skrivelse af 30. f. M., hvori De paa ny indtrængende har udtalt Dem for Oprettelsen af et matematisk-naturvidenskabeligt Kursus for 5. og 6. Klasse i Viborg Kathedralskole, har Ministeriet atter taget Sagen under Overvejelse, og i Betragtning af den Vægt, som De tillægger dens Gjennemførelse, finder man ikke at burde modsætte sig Deres Forslag, for saa vidt som det lader sig gennemføre uden nogen Udvidelse af Klasselokalerne, og uden at det bliver nødvendigt at ansætte mere end én ny Lærer i denne Anledning. Under de nævnte Betingelser og under Forudsætning af, at der forud sikres et tilstrækkeligt Antal Deltagere i et Kursus som det foreslaaede, vil Ministeriet derfor intet have imod fra Begyndelsen af Skoleaaret 1890—91 at regne at lade den matematisk-naturvidenskabelige Undervisning træde i Kraft for Skolens to øverste Klasser og i dette Øjemed ansætte en ny Lærer ved Skolen. — Hvilket tjenstligst meddeles Dem til behagelig Efterretning.

Derefter skal jeg slutte Beretningen om dette Brevskifte med at meddele, at jeg efter mundtlige Udtalelser i Ministeriet har Grund til at føle mig forvisset om, at den i ovennævnte Skrivelse sidst udtalte Forudsætning vil blive betragtet som fyldest-

gjort, naar de to studerende Disciple af mathematisk-naturvidenskabelig Retning, der for Tiden sidde i 3. Klasse, ogsaa fremtidig kan følges ad og samtidig indtræde i 5. Klasse.

IV. Aarets Arbejde.

(Beretningen sluttet d. 25. Maj 1889.)

I Henhold til Loven af 1. April 1871 om Undervisningen i de lærde Skoler i Danmark giver Viborg Kathedralskole for studerende Disciple i de fire nederste Klasser Undervisning i begge Retninger, saavel den sproglig-historiske som den mathematisk-naturvidenskabelige, men i de to øverste endnu i næste Skoleaar kun i sproglig-historisk Retning, medens det som ovenfor forklaret, er stillet i Udsigt, at den fra Begyndelsen af Skoleaaret 1890—91 kan tage fat paa ogsaa at gennemføre den mathematisk-naturvidenskabelige Retning gennem 5. og 6. Klasse. Efter samme Lovs § 3 er Undervisningen beregnet paa, „at et fuldstændigt Skolekursus gennemgaaes i en Alder fra det fyldte 12. Aar til det fyldte 18. Aar. Optagelsen i Skolens nederste Klasse kan dog ske med det fyldte 11. Aar. Ingen kan optages i en højere Alder, end at det fuldstændige Skolekursus kan være tilbagelagt med det fyldte 20. Aar. Undtagelser fra disse Regler kan Skolens Rektor bevilge.“ Og i en under 9. Avg. s. A. fra Ministeriet til Rektoratet udsendt Rundskrivelse hedder det: „Skolernes Rektorer ville selv erkjende Nødvendigheden af at bruge den dem ved Lovens § 3 givne Bemyndigelse til at dispensere fra Aldersbestemmelserne om Disciplenes Optagelse i Skolen med Varsomhed“. Efter samme Lovs § 5 i Forbindelse med Ministeriets Bestemmelse i en under 9. Avg. 1871 udsendt Bekjendtgjørelse om Karaktergivningen giver den ved Udgangen af 4. Klasse afholdte Aarsprøve, naar den er bestaaet med mindst 33 Points som samlet Talværdi af alle Karakterer, samme Adgang til højere Undervisningsanstalter og Fagprøver som den ved kgl. Anordning af 30. Avgust 1881 indførte almindelige Forberedelsesprøve. Men desuden

er der i Henhold til en Bekjendtgjørelse fra Ministeriet af 25. September 1871 ved Skolen ordnet en Realundervisning, der føres igjennem de 4 nederste Klasser og ved Udgangen af 4. Klasse afsluttes med den oven nævnte almindelige Forberedelsesprøve, saaledes at de, der bestaa denne efter at have underkastet sig Prøve i de tre levende Sprog: Engelsk, Fransk og Tysk, derved vinde Ret til at indstille sig til Adgangsprøven i Mathematik ved den polytekniske Lærestanstalt eller til den ved Landbohøjskolen foreskrevne Prøve for Skovbrugselever, hvorimod de, der ville indstille sig til de ved den kongelige Veterinær- og Landbohøjskole foreskrevne Prøver for Landinspektørelver, Dyr læger, Landbrugselever og Havebrugselever eller til juridisk Examen for ustuderede, Tandlægeexamen eller farmaceutisk Examen, kun behøve at underkaste sig Prøve i to levende Sprog, nemlig Engelsk og efter eget Valg enten Fransk eller Tysk, medens der dog som Forudsætning for den sidst nævnte af de oven omtalte Prøver tillige kræves bestaaet en særlig Prøve i Latin, hvortil der, til Indøvelse af Sproglærens Hovedsætninger, særlig for den almindelige regelmæssige Bøjning, og til Erhvervelse af det almindeligste Ordforraad, kræves ordentlig læst en lille Læsebog for Begyndere, dog med Forbigaaelse af de i Lærebøgerne i Almindelighed optagne, til Øvelse i at oversætte paa Latin bestemte danske Stykker, samt saa meget, som svarer til 16 Sider i en Teubnersk Stereotypudgave af en let latinsk Forfatter, saasom Kornelius Nepos, Justinus eller Evtropius; men Disciple, der har bestaaet 4. Klasses Aarsprøve med godt i Latin, ere fritagne for denne Prøve.

Til Vejledning ved Forberedelsen til at indtræde i Kathedralskolen aftrykkes her af den til Gjennemførelse af Loven af 1. April 1871 under 5. Avgust s. A. udkomne Anordning den 1. Paragraf med de ved Anordningen af 16. Juni 1882 fastslaaede Ændringer og Tillæg:

Forinden nogen kan optages som Discipel i en lærd Skoles 1. (nederste) Klasse, har han at underkaste sig en Prøve, ved hvilken der fordres:

1. i Modersmaalet: dels Oplæsning af et Stykke af en dansk Læsebog eller Forfatter, i Forbindelse med Analyse, ved hvilken kræves sikkert Kjendskab til det vigtigste af Grammatiken, især til Ordklasserne, Ordenes Bøjning og den enkelte Sætnings Dele, dels saavel en skriftlig, med

antagelig Sikkerhed i Retskrivning og Skilletegnes Brug nedskreven Gjengivelse af et 2 Gange forelæst Stykke, som en ikke for let Diktatstil, hvilke to skriftlige Arbejder tillige bedømmes som Prøveskrift;

2. i Tysk: det vigtigste af Formlæren og mundtlig Oversættelse fra Tysk til Dansk af et Stykke i et læst Pensum, der mindst maa udgjøre 100 almindelige Oktavsider;

3. i Fransk: det vigtigste af den regelmæssige Formlære og 50 Oktavsider af en Læsebog;

4. i Geografi: en Oversigt over hele Geografien efter en kortere Lærebog;

5. i Historie: Oversigt over Danmarks Historie i samme Udstrækning, som opgives til 4. Klasses Hovedexamen;

6. i Religion: Bibelhistorien i kort Begreb og Hovedstykkerne af Luthers lille Katekismus;

7. i Naturhistorie: Pattedyr og Fugle efter en kortfattet Lærebog;

8. i Regning: Færdighed i praktisk Regning saa vidt, at alle Regninger med hele og brudne Tal kunne udføres sikkert og bringes i Anvendelse paa simple praktiske Opgaver, som dem der pleje at henføres under Regula de Tri.

Ved Optagelsesprøven til Forberedelsesskolens (nederste) Klasse a, hvorved Disciplene i Reglen maa have fyldt deres 10. Aar, kræves:

1. i Dansk: Sikkerhed i Oplæsning samt en Diktatstil uden væsentligste Fejl i Bogstavering;

2. i Bibelhistorie: i en for Barnealderen passende Form de vigtigste og lettest fattelige Fortællinger af det gamle Testamente indtil Jøderigets Deling og enkelte letfattelige Hovedstykker af det ny Testamente, deriblandt ogsaa enkelte Fortællinger om Herrens Undergjerninger og enkelte af hans Lignelser.

3. i Historie: Danmarks Historie til 1523 i en Udførelighed svarende til Klaussens lille Lærebog;

4. i Geografi: et Skelet efter Erslev Nr. 5 og

5. i Regning: de fire Regningsarter i benævnte og ubenævnte Tal.

Der blev ikke ifjor fra Skolens Side indgivet noget Andragende om Forandring i de brugte Lære- og Læsebøger.

Men i Henhold til det Ønske, Ministeriet, som meddelt i forrige Aars Indbydelsesskrift, havde udtalt om ved Skoleaarets Slutning at modtage en Indberetning om, hvorvidt Anvendelsen af Storms franske Taleøvelser havde vist sig hensigtsmæssig, indsendte Rektoratet samtidig med Indberetningen om Udfaldet af Skolens Aarsprøve en Skrivelse fra vedkommende Faglærer, Overl. Dr. Bang, hvorefter Ministeriet under 9. Avgust tilskrev Rektoratet, som følger: „Efter at have modtaget den i Ministeriets Skrivelse af 8. Juli f. A. begjærede Indberetning om, hvorvidt Anvendelsen af Lærebogen: Storm „Franske Taleøvelser“ i Viborg Kathedralskoles 5. Klasse i det forløbne Skoleaar har vist sig hensigtsmæssig, og efter at have indhentet Undervisningsinspektionens Erklæring om denne Indberetning, skal Ministeriet herved tjenstligst meddele Hr. Rektoren til behagelig Efterretning og videre Bekjendtgjørelse, at det tillades, at den nævnte Bog benyttes ved Undervisningen paa samme Maade som hidtil inden Udgangen af Skoleaaret 1889—90, altsaa ogsaa i den Klasse, der nu rykker op som 5. Klasse, indtil dens Dimission 1890, dog saaledes, at man maa ønske ved Udgangen af Skoleaaret 1888—89 at modtage en lignende Indberetning, som man, som nævnt, har modtaget i Aar fra vedkommende Lærer.“

Dansk. Forbrdlskl. a (Adj. Thorsen 5 T., desuden Rektor Lefolii 1 Tm. sammen med b.) Oplæsning (med Korlæsning) efter Lefoliis „Fortællinger og Sagaer,“ 1. Saml. Øvelser i Skriftlæsning. Hver Uge 2 korte Stile, for det meste Gjenfortælling, hidtil i alt 41 Gjenfortællingsstile, 15 Gange Diktat. De første Begreber af Sproglæren ere forklarede og indøvede ved Analyse paa Grundlag af Lefoliis kortf. Sproglære, 2. Udg. Efter Lefoliis „Fortællende Digte for yngre Børn“ er der lært Vers udenad, hver Uge 20—30 Linier, hidtil i alt 9 forskellige Digte. — Forbrdlskl. b (Adj. Thorsen 3 Tmr., desuden Rektor Lefolii 1 Time sammen

med a.). Som Læsebog er benyttet Lefoliis „Fortællinger og Sagaer“, 1. Sml. Det vigtigste af Sproglæren er blevet gennemgaaet og indøvet ved Analyse paa Grundlag af Lefoliis kortf. Sprogl., 2. Udg. Af og til Skriftlæsning. Ugentlig 2 Stile, mest Gjenfortælling, hidtil i alt 37 Gjenfortællingsstile og 16 Diktatstile. Efter Lefoliis „Fortæll. Digte for yngre Børn“ er der lært Vers udenad, hidtil i alt 9 forskellige Digte. — 1. Kl. (Rektor Lefolii 3 Tmr.) Til Oplæsning og Analyse er brugt Lefoliis „Fortællinger og Sagaer“, 2. Sml. Efter sammes „Fortællende Digte for yngre Børn“ er der lært Digte udenad, hidtil i alt 10. Mundtlig Fremsigelse af Stykker i ubunden Stil har Disciplene haft Øvelse i, idet de jævnlig har fortalt udvalgte Stykker af Lefoliis „Fra Gudelivet og Gudetroen i Nordens Hedenold.“ Paa Grundlag af sammes „Kortfattet Sproglære“, 2. Udg., ere de vigtigere Stykker af Sproglæren dels blevet gennemgaaede mundtlig, dels blevet indøvede ved Analyse. Hver Uge er der skrevet en Stil, et Par Gange Diktat, ellers altid hjemme og altid Gjenfortælling, efter i Begyndelsen kortere, siden længere (indtil et Par trykte Sider i smaat Oktav), saa godt som rent fortællende Stykker, imod Enden af Aaret med Indblanding af enkelte korte klare Skildringer, forud meddelte paa Skolen, i Begyndelsen oftest 2 Gange, til sidst næsten altid kun 1 Gang, hidtil i alt 32 Stile, deriblandt 22 udarbejdede efter Olav Tryggvesøns Saga. — 2. stud. og Rlkl. (Adj. Thorsen 2 Tmr. med hver Kl.) Hver Uge en længere Gjenfortællingsstil, hidtil i alt 27. Det vigtigste af Sproglæren er blevet gennemgaaet med Realkl. ved Analyse paa Grundlag af Lefoliis Bog. Efter Lefoliis „Fortællende Digte for ældre Børn“ ere nogle Digte lærte udenad, hid-

til i alt 8. Af sammes „Fra Gudelivet og Gudetroen i Nordens Hedenold“ ere enkelte Stykker efter at være gennemlæste hjemme blevet gjenfortalte af Disciplene paa Skolen. En Del af Sechers græske Mythologi er gennemgaaet (med Forevisning af Billeder). — 3. stud. og Realkl. (Rektor Lefolii 3 Tmr., desuden Adj. Thorsen 1 Tm. med Realklassen og de 2 math.-naturv. stud. Disciple). Med Forbigaaelse af hver 4. Uge er der skrevet 1 Stil hver Uge, hidtil i alt 24, dels Gjenfortælling af større historiske Stykker, dels Gjengivelse enten af Fortællingen i et foreløst fortællende Digt eller af meddelte udførligere Skildringer eller Beskrivelser, dels Fremstillinger hentede fra, hvad der er læst i andre Skolefag, eller fra Disciplenes egen Erfaringskreds, dels selvstændige Skildringer af Gjenstande eller Forhold fra Hverdagslivet, kun ganske sjældent selvstændig Udvikling af et let Ordsprog eller et lignende Emne. Af Lefoliis „Fortællende Digte for ældre Børn“ er der lært Digte udenad, hidtil i alt 12. Af sammes „Fra Gudelivet og Gudetroen i Nordens Hedenold“ er en Del Stykker efterhaanden blevet satte til hjemme at gennemlæses af Disciplene og derefter mundtlig gjenfortalte paa Skolen, hvortil Læreren da, saavidt der har været Anledning dertil, har knyttet en mundtlig Udvikling over Indholdet. I den særlige ugentlige Time med 3. Realkl. og de 2 math. stud. Disciple er Sigurd Müllers Læsestykker af danske og norske Forfattere blevet benyttet. Desuden er hidtil læst Stykker af Odysseen i Wilsters Ovsr., Oehenschlägers Vaulundurs Saga m. m. Dele af Lefoliis Sproglære med dertil knyttet Analyse. — 4. Kl. (Adj. Thorsen 2 Tmr., desuden 1 Tm. med Realafd.) I Fællestimerne er hidtil læst: Holbergs Mascarade og Den pantsatte Bondedreng,

Wessels Kjærlighed uden Strømper, Øhlenschlägers Axel og Valborg, Correggio, Dina og Ørvarodds Saga, Blichers Himmelbjærg, Hosekræmmeren, Marie, Poul Møllers En Dansk Students Eventyr, Svend Dyrings Hus af Hertz, H. C. Andersens Tommelise og Goldschmidts Tømmerpladsen og Et Væddeløb. To Stile hver Maaned, hidtil i alt 16. I Realafdelingens særlige Time er benyttet Sigurd Müllers Læsestykker. Analyse. — 5. Kl. (Rkt. Lefolii 2 Tmr.) Hver anden Uge er der skrevet 1 Stil, hidtil i alt 17, af almindelig udviklende eller skildrende Indhold, over Emner hentede fra andre Skolefag eller fra de almindelige Livsforhold i den aandelige eller sjælelige Verden. I en af Skoleaarets første Timer meddeltes samtlige Opgaver for alle Aarets Stile, og Disciplene blev opfordrede til ud af de meddelte Opgaver at ud-søge sig hver sin, som han vilde behandle i en ud-førligere Afhandling med Benyttelse af overkomme-lige Hjælpemidler; af de 16 Disciple fulgte kun 1 denne Opfordring og fik Hjælpemidler anviste og udlaaante af Skolens Bogsamling. Litteraturhistorien har i Aar omfattet Tiden indtil Holbergs Tidsalder og er læst efter Fr. Rønnings Bog; til yderligere Oplysning derved er benyttet Svend Grundtvigs Foredrag over den oldnordiske heroiske Digtning, A. D. Jørgensens Afhandling om Valdemar Sejrs Dronninger, af Troels Lunds Skizzer S. 205 fl. Foruden større og mindre Stykker af Edda, Kongespejlet og Kædmon samt enkelte gamle Folkeviser og Digte af andre omhandlede Forfattere er læst Øhlen-schlägers Axel og Valborg: Lefoliis „Sproglærens Grundbegreber“ er benyttet til Henvisning ved Be-handlingen af forskjellige didhørende Emner. — 6. Kl. (Rkt. Lefolii 3 Tmr.) Med Stilene er fulgt samme Fremgangsmaade som i 5 Kl.; hidtil er der

skrevet i alt 16; ingen af de 12 Disciple i Klassen har indladt sig paa at skrive en udførligere „Afhandling“. Af Litteraturhistorien er som særligt Afsnit læst om J. L. Heiberg og hans Samtid fra „Julespøg og Nytaarsløjer“ til „En Sjæl efter Døden“, med Benyttelse af P. Hansens illustr. Litteraturhistorie, desuden efter Fr. Rønnings Bog Tiden efter Holberg. Af Digterværker er foruden spredte mindre Digte af forskellige Forfattere samt et Udvalg af Sejdelines Visebog oplæst Holbergs Gert Westphaler og Jean de France, Tullins En Majidag, Øhlenschlägers Sct. Hansaften-Spil, J. L. Hejbergs En Sjæl efter Døden, Paludan-Müllers Benedikt af Nurcia og Abels Død og Grundtvigs Vagn Aagesen m. m.

Oldnordisk. (Adj. Giersing). 5. Kl. (2 Tmr.) Wimmers Læsebog S. 9—14, 26—36, 41—44, 53—60, 63—73, 114—21, 129—36. Wimmers Formlære. — 6. Kl. (1 Tm.) Samme Bog S. 26—36, 55—60, 63—73, 114—21, 129—35 og Hoff & Hoffory: Oldisl. Læsest. II S. 1—11. Wimmers Forml.

Latin. 1. Kl. stud. Afdl. (Ovrlr. Ramsgaard 6 Tmr.) Mikkelsens Læsebog til Side 28. Det vigtigste af Bøjningslæren efter Madvig. Læsebogens syntaktiske Regler ere lærte. Mod Slutningen af Aaret er der skrevet en Del lette Stile, hidtil 18. — 2. stud. Kl. (Adj. Thorsen 7 Tmr.) Cornelius Nepos i Udvalg ved Listov. Formlæren og Ordføjningslærens 1. Afsnit efter Madvig. Jævnlig Øvelse i mundtlig Stil. I Reglen 2 Stile ugentlig, dels hjemme, dels paa Skolen, hidtil i alt 43. — 3. stud. Kl. (Adj. Olsen 7 Tm.) Cæsar de bello Gallico IV, Ciceros 2. Tale mod Catilina. Af Ovids Metamorfoser efter Blochs Udvalg Europa og Kadmus. Madvigs Sproglære. Jævnlig Øvelse i mundtlig Stil. 2 Stile ugentlig, dels hjemme, dels paa

Skolen, de fleste efter Iversens Stiløvelser, hidtil i alt 63. — 4. Kl. stud. Afdel. (Adj. Thorsen 8 Tmr.) Cicero pro Roscio Am., Cæsar de bello Gallico II og III, Livius I, Kap. 1—30. Af Ovids Metam. Cadmus, Actæon, Cadmuses Forvandling, Pyramus og Thisbe, Perseus. Stile dels hjemme og dels paa Skolen, mest efter Iversens og Kerns Stiløvelser, hidtil i alt 77. Sproglæren efter Madvig. — 5. Kl. (Rkt. Lefolii 3 Tmr., Ovrl. Dr. Bang 5 Tmr.) Skriftlig er der med Rkt. Lefolii efter Henrichsens Opgaver hver Uge udført 1 Oversættelse, hidtil i alt 31, samt, uden at Klassen har forberedt sig, læst af Sallusts Jugurtha 32.—73. Kap. og af Ciceros Cato Major § 1—40. Med Dr. Bang er læst Ciceros Accusatio in Verrem 4. Bog, Kap. 1—15 og 27—67. Livius 10. Bog. Vergils Æneide 8. Bog. Horats Oder 3. Bog. Madvigs Sproglære. — 6. Kl. (Rkt. Lefolii 3 Tmr., Ovrl. Dr. Bang 5 Tmr.) Skriftlig er der med Rkt. Lefolii efter Henrichsens Opgaver hver Uge skrevet en Oversættelse, hidtil i alt 30, samt uden Forberedelse læst Ciceros Tale for Milo § 48—105 og det første af hans Breve til hans Broder Kvintus, Terentses Andria, Tacituses Germania samt udvalgte Stykker af 1. Bog af Kvintilian. Med Dr. Bang er læst Ciceros tuskulanske Undersøgelser 2. Bog. Seneca de constantia sapientis. Tacituses Annaler 1. Bog. Vergils Æneide 11. Bog. Horatses Epoder 1, 2, 4, 5, 6, 7, 9, 10, 13, 16, af Brevene 1. Bog og af Satirerne 1. Bog 4, 5, 6, 7, 8, 9, 2. Bog 1, 2, 6, 8. Det vigtigste af Thomsens Antikviteter og Tregders Litteraturhistorie.

Græsk. 3. stud. Kl. (Adj. Thorsen 5 Tmr.) Bergs Forskole. Xenophons Anabasis I, 7. Bergs Formlære. — 4. Kl. (Adj. Giersing 5 Tmr.)

Schenkls Udvalg af Xenophon: Anabasis, I, 7—9; II, 5—6; IV, 7—8; Cyrop. I, 2, 1—15. Homers Odysse 3. Bog. Tregders Mythologi. Bergs Formlære. — 5. Kl. (Ovrlr. Dr. Bang 6 Tmr.) Homers Odysse 8. Bog og Iliadens 13. og 14. Bog. Herodots 3. Bog 1—97 og 117—160. Bergs Formlære. Tregders Mythologi med Forevisning af Billeder, fornemmelig efter Müllers og Wieselers Denkmäler der alten Kunst. — 6. Kl. (Ovrlr. Dr. Bang 6 Tmr.) Homers Iliade 10., 11. og 12. Bog. Platons Protagoras. Lukianosos Prometheus, Philopseudes og af Gudesamtalerne 2, 5, 7 og 8. Bergs Formlære. Det vigtigste af Christensens Antikviteter og Tregders Litteraturhistorie.

Tysk. (Ovrlr. Ramsgaard). Forbrdskl. a 4, b 5, 3. stud. Kl. og 3. Realkl. hver 1 og hver af de andre Klasser 2 Tmr., Realisterne i 4 Kl. 1 særskilt Tm. om Ugen). Forbrdskl. a. Kaper og Simonsens Læsebog for de første Begyndere S. 1—44. Det aller vigtigste af Bøjningslæren efter Kaper. — Forbrdskl. b. Samme Bog 1—108 med Undtagelse af Fortællingerne 35, 36, 39, 40, 41 og 44. Det vigtigste af Bøjningslæren efter Kaper. — 1. Kl. Kapers Læsebog for Mellemlklasserne S. 1—39, 41—60, 63—96. (Alle Opgivelser af Sidetal i denne Bog er efter 4. Udgave). Uden Forberedelse er læst af J. und W. Grimms Kinder- und Hausmärchen 90 Normalsider (En Normalside indeholder 1300 Bogstaver). Bøjningslæren efter Kaper. — 2. stud. Kl. Samme Bog S. 104—131, 135—142, 144—193. Uden Forberedelse er læst 220 Normalsider af Hauffs Märchen. Bøjningslæren efter Kaper. — 2. Realkl. Samme Bog S. 104—131, 135—142, 144—193. Uden Forberedelse er læst 130 Normalsider af Hauffs Märchen. Bøjningslæren efter Kaper.

— 3. stud. Kl. Samme Bog S. 190—252. Uden Forberedelse er læst Hauff: Das Bild des Kaisers (143 Normalsider) og af Chamissos Peter Schlemihl 12 Normalsider. Sproglæren efter Kaper. — 3. Realkl. Samme Bog S. 162—193. Uden Forberedelse 62 Normalsider af Hauffs Märchen. Ord-føjningslæren efter Kaper. — 4. Kl. Med Forberedelse er læst Kapers Læsebog for Mellemlklasserne S. 193—214, Gundersens Læsebog for de højere Skolers øverste Klasser 1. Del og Sacher Masoch: Der kleine Adam; uden Forberedelse: Hoffmann: Fraülein v. Scudéry, Hauff: Die Sägerin, Wickede: Amerikanische Novelletten (20 Normalsider): Maanedslæsning: Schiller: Maria Stuart, Hoffmann: Meister Martin, Hauff: Das Bild des Kaisers, Sacher-Masoch: Sascha und Saschka. Realisterne have i den særskilte Time læst og repeteret Kapers Læsebog for Mellemlklasserne S. 146—176 og 193—235, og Sacher-Masoch: Der kleine Adam og uden Forberedelse 82 Normalsider af Wickede: Amerikanische Novelletten. Sproglæren efter Kaper. — 5. Kl. (8 Discpl.) Dels med, dels uden Forberedelse er læst Goethe: Götz v. Berlichingen, Schiller: Die Piccolomini, Gaudy: Aus dem Tagebuche eines wandernden Schneidergesellen, Der Katzen-Raffael og Schülerliebe, Philip Galen: Der Pechvogel; Maanedslæsning: Kleist: Michael Kohlhaas, Arnim: Die Kronenwächter, August Becker: Auf Waldwegen. Sproglæren efter Kaper. — 6. Kl. (3 Discpl.) Dels med, dels uden Forberedelse er læst: Goethe: Torquato Tasso, Schiller: Die Jungfrau v. Orleans, Wieland: Oberon, Gaudy: Aus dem Tagebuche eines wandernden Schneidergesellen. Maanedslæsning: Kleist: Michael Kohlhaas, Tieck: Die Gesellschaft auf dem Lande, August Becker: Auf Waldwegen,

Gandy: Schülerliebe, Sacher-Masoch: Der kleine Adam og Sascha und Saschka.

Fransk. Erbrdrlskl. b. (Adj. Giersing, 4 Tmr.) Jungs Elementarbog S. 1—85 (de franske Stykker) og S. 94—106; den regelm. Forml. efter samme Bog. — 1. Kl. (Ovrlr. Bahnson 4 Tmr.) Af Jungs franske Læsebog for Begyndere er læst forfra til Side 62. Efter Pios Sproglære det vigtigste af Formlæren. — 2. Realkl. (Ovrlr. Dr. Bang 3 Tm.) Jungs Læseb. for Beg., S. 74—111. Jungs Læseb. for Mlmkl. S. 1—54. Pios Formlr. Gloser efter Pios Ordfortegnelse. — 2. stud. Kl. (Ovrlr. Dr. Bang 3 Tmr.) Jungs Læsebog for Begyndere S. 74—120. Jungs Læsebog for Mellemlklasserne S. 1—10, 35—63. Pios Formlære. Michelsens Stileøvelser 1. Afd. S. 1—25 er gennemgaaet dels mundtlig, dels ved Stil 1 Gang ugentlig, hidtil i alt 24 Stile. — 3. Realkl. (Ovrlr. Bahnson 2 Tmr.) Af Jungs Læsebog for Mellemlklasserne er læst fra S. 35—114. Pios Formlære er repeteret. — 3. stud. Kl. Af samme Læsebog fra Side 35—126. Pios Formlære er repeteret. 1 Stil ugentlig. — 4. Kl. (Ovrlr. Dr. Bang 2 Tmr.) Jungs franske Læsebog for Mellemlklasserne S. 126—195 og uden Forberedelse S. 195—205. Xavier de Maistre: La jeune Sibérienne, udg. af F. d'Hargues, S. 26—60 samt uden Forbrdls. S. 1—26 og 60—72. Pios Formlr. og Syntax § 1—21. Stil 1 Gang ugentlig efter Michelsens Stiløvelser 1. Afdl., hidtil i alt 30 Stile. — 5. Kl. (Ovrlr. Dr. Bang 3 Tmr.) Borrings étud. litt. S. 108—122, 150—217. Baruels Lect. historiques I. S. 9—33, 58—72. Taine: Graindorge, Udt. efter Baruël og Michelsen, Toepffer: Le grand Saint-Bernard, Balzac: Un épisode sous la Terreur og El Verdugo. Storms franske Taleøvelser (Mellemltrin) S. 63—71,

91—117, 125—160. Pios Syntax. Stil 2 Gange ugntl. efter Giedes Stiløvelser, hidtil i alt 62 Stile. — 6. Kl. (Ovrlr. Dr. Bang 3 Tmr.) Borrings étud. litt. S. 245—385. Molière: *L'école des maris*, V. Hugo: *Hernani*. Taine: *Graindorge*. Toepffer: *Le Grand Saint-Bernard*. Michelsen: *Tre franske Noveller*. Storms Taleøvelser ligesom 5. Kl. Pios Sproglære. Stil ligesom 5. Kl. hidtil i alt 61 Stile.

Engelsk. (Adj. Giersing) 1. Rlkl. (4 Tmr.) Løkkes engelske Læsebog for Begynd., 3. Udg., S. 21—32, 36—57, 60—65, 69—73, 89—93, 95—101, 110—19, 121—23, 131—48. De forekommende uregelm. Verber ere lærte. — 2. Rlkl. (5 Tmr.) Marryat: *The children of the New Forest*, S. 5—131; Kursorisk S. 131—167. Løkkes engl. Læsebog for Beg. om Udtalen S. 1—20; S. 36—57 fra Dansk. Waddys Samtaleøvelser S. 1—5, 9—16 fra Dansk. Rosings Formlære. — 3. Rlkl. (4 Tmr.) Brekke: *Engl. Læseb. f. Middelskolens* 5. og 6. Kl. S. 117—86, 218—47; Boysens Digte S. 1—28; de 5 første Digte udenad. Waddy S. 39—58. W. Scott: *Tales of a grandf.* udg. af Wendt, S. 5—170 samt Mary Edgeworth: *The grateful negro & The lottery* (Hjemmelæsning). En Version ugentlig efter Nissens Opg., hidtil i alt 29. Rosings Formlære. — 4. Rlkl. (4 Tmr.) Listovs Ud. I, S. 3—102. Boysens Digte S. 29—59. 2 Smaadigte udenad. I Hjemmelæsning: Marryats *The Mission* og Lamb: *Six Tales from Shakspeare* omtr. 70 S. Waddy S. 39—53. En Version ugentlig efter Nissens Opg., hidtil i alt 31. Rosings Formlære. — 5. Kl. (2 Tmr.) (8 Discpl.) Af W. Scotts *Tales of a grandfather* udg. af Wendt S. 51—79. Sommerfelt: *Nyeste Engl. Forf.* S. 35—55, 124—37, 147—56, 211—226. Rosings Formlære. — 6. Kl. (2 Tmr.) (9 Discpl.) Sommerfelt S. 1—

55, 124—37, 186—226; kursorisk: S. 137—50 og 105—111. I Hjemmelæsning 40 S. af Tales of a grandf. og W. Collins: My Ladys Money & Percy and the Prophet. Rosings Formlære.

Religion. Frbrdlskl. (Resid. Kapellan Keiding, fra 1. Febr. theol. Kand., nu Sognepræst Carl Wolf, fra 27. Marts resid. Kapellan Darre; hver Kl. 2 Timer. Frbrdlskl. a. Af Christen Møllers Lærebog i Bibelhistorien, den gamle Pagt, Salmer. — Frbrdlskl. b. Af Chr. Møllers Læreb. i Bibelhist. den nye Pagt og af Katek. de 10 Bud, Salmer. — Kathdrlskl. (Ovvr. Bahnson) 1. Kl. (2 Tmr.). Efter Balslevs Katekismus de to første Troesartikler. Assenses Bibelhist. forfra til 6. Afsnit. — 2. Rlkl. (2 Tmr.) Balslevs Katek. fra 3. Troesartikel til Alterets Sakramente. I Bibelhist. fra 6. Afsnit til Jesu Bjærgprædiken. — 2. stud. Kl. (2 Tmr.) Ligesom 2. Realkl. — 3. Rlkl. (2 Tmr.) Balslevs Katekismus er repeteret. I Bibelhistorie fra S. 119 til Enden og en Del af det gamle Testamentes Historie repeteret. — 3. stud. Kl. (2 Tmr.) Ligesom 3. Realkl. Med disse Klasser er læst forskellige Stykker af det ny Test. — 4. Kl. (1 Tm.) Af Mathæus-Evangeliet er læst de 12 første Kapitler samt Pauli Brev til Filippenserne. Reformationens Historie til 1530. og dens Indførelse i Danmark er fortalt. — 5. Kl. (1 Tm.) De tolv første Kapitler af Johanneses Evangelium og Pauli Brev til Galaterne. Pavedømmets Udviklingshistorie og den katolske Kirkes Hovedlærdomme i deres Forskjel fra den evangeliske Kirke. Tridentiner-Konciliets Historie er fortalt. — 6. Kl. (1 Tm.) De 9 sidste Kapitler af Johannes-Evang. Efter en Skildring af den hedenske og jødiske Verdenstilstand ved Christi Fremtræden er Kirkens Grundlæggelse og dens

Historie til Konstantin den Store fortalt. Den moderne Vantro er fremstillet og imødegaaet.

Historie. (Forbrdlskl. Intendant Lillie; Kathedralskl. Adjunkt Olsen; 4. stud. Kl., 3. stud., 3. Rkl. og 1. Kl. hver 2 Tmr., de øvrige hver 3). Frbrdlskl. a. Efter Brickas Nordens Historie til den nordiske Syvaarskrig. — Frbdlskl. b. Efter samme Bog til Slutningen, og det tidligere gjenlæst. — 1. Kl. Oldtiden efter Blochs Lærebog for Realskoler. — 2. Realkl. og stud. Kl. Efter samme Bog Middelalderen, samt efter samme Bogs 2. Del den nyere Tid til 1660. — 3. Realkl. Efter samme Bogs 2. Del den nyere Tid fra 1660 til Februarrevolutionen (Nordens Historie fra 1523 til 1797). — 3. stud. Kl.*) Efter samme Bog den nyere Tid fra 1660 til Wienerkongressen (Nordens Historie fra 1523 til 1660), samt gjenlæst Oldtiden. — 4. Kl. stud. Afdlg.**) Gjenlæst Middelalderen, den nyere og nyeste Tid (med Forbigaaelse af Nordens Historie) efter samme Bøger, samt af Oldtiden læst Begyndelsen (til den peloponnesiske Krig) efter Thrige. — 4. Kl. Realafdl. Gjenlæst hele Historien efter Blochs Lærebog for Realskoler. — 5. Kl. Oldtidens Historie og Nordens Historie til 1660 efter Triges Lærebøger. — 6. Kl. Den romerske Kejser-

---

*) Fra Skoleaaret 1888/89 er der i 3. stud. Kl. og i 4. Kls stud. Afdlg. indtraadt nogen Forandring, i 3. stud. Kl. begyndes Skoleaaret fremtidig med en Gjenlæsning af Oldtidens Historie efter Blochs Lærebog; derpaa læses den nyere Historie fra 1660 (Nordens Historie fra 1523) til Wienerkongressen efter samme Lærebog. I 4. Kl. stud. Afdeling afsluttes først Læsningen af den nyere Tid, dernæst gjenlæses Middelalderen, den nyere og nyeste Tid (med Forbigaaelse af Nordens Historie), alt-sammen efter Blochs Lærebog for Realskoler; endelig begyndes paa Oldtidens Historie efter Thrige.

tid efter Thriges Lærebog. Det hele Pensum gjenlæst efter samme Lærebøger af Bloch og Thrige med Benyttelse af Thriges Oversigt over Verdenshistorien.

Geografi. (Timelærer Mortensen, 3. stud. Kl. 3. Rlkl. og 4. Kl hver 1 Tm., ellers hver vedkommende Kl. 2 Tmr.) Frbrdlskl. a. Granzows Geografi Nr. 3: Nord-, Øst- og Sydevropa. — Frbrdlskl. b. Granzows Geografi Nr. 3: Den spanske Halvø, Vest- og Mellemevropa samt Asien, Afrika, Amerika og Avstralien. — 1. Kl. Granzows Geografi Nr. 2: Nord-, Øst- og Sydevropa. — 2. Realkl. og stud. Kl. Granzows Geografi Nr. 2: Den spanske Halvø, Vest- og Mellemevropa, samt Asien. — 3. Realkl. og stud. Kl. Granzows Geografi Nr. 2: Asien, Afrika, Amerika og Avstralien. — 4. Kl. Erslevs Geografi Nr. 2 gjenlæst.

Naturhistorie. (Timelærer Mortensen, Frbrdlskl. a, 3. Rlkl. og 3. stud. Kl. hver 1 Tm., ellers hver vedkommende Kl. 2 Tmr.) Frbrdlskl. a. Feddersens „100 Dyr“: Pattedyr og Fugle. — Frbrdlskl. b. Feddersens „Naturens Bog“: Pattedyr og Fugle. — 1. Kl. Feddersens „Dyrerigets Naturhistorie“: Leddyr og Bløddyr. — 2. Realkl. og stud. Kl. Feddersens „Dyrerigets Naturhist.“: Fugle, Krybdyr, Padder og Fisk. Strøms „Kortf. Plante-lære“: Plantens ydre Bygning. — 3. Realkl. og stud. Kl. Strøms „Kortf. Plantel.“: Enkimbladede, Nøgenfrøede og Blomsterløse, samt Kapitlet om Plantens indre Bygning og Liv. — 4. Kl. Feddersens „Dyrerigets Naturhist.“ og Strøms „Kortfattet Plantelære“ gjenlæste. Med 3. Realkl., 3. stud. Kl. og 4. Kl. er der foretaget botaniske Ekspeditioner.

Regning og Matematik. Frbrdlskl. a. (Adj. Møller 6 Tmr., hveraf 4 samtidig med b). Regning

med hele Tal efter Meiers Regnebog I. — Frbdl-
skl. b (Adj. Møller 4 Tmr. samtidig med a).
Brøkgregning efter Meiers Regnebog II til Decimal-
brøk. — 1. Kl. (Adj. Møller 5 Tmr.) C. F. C.
Møllers Grundtræk af Læren om Rumstørrelser.
Steens Arithmetik S. 1—21. Sammes matematiske
Opgaver Nr. 1—105. Brøkgregning efter Bokkenheu-
sers Regnebog for Mellemklasser og Meiers Regne-
bog II. — 2. Realkl. (Adj. Petersen 6 Tmr.)
Steens Arithmetik S. 21 og ud til Tillæg. Sammes
matematiske Opgaver fra Nr. 106 og ud til Blan-
dede Opgaver. Steens Algebra S. 1—10. Petersens
Geometri S. 1—39. Meiers Regnebog II. til S. 78. —
2. stud. Kl. (Adj. Petersen 6 Tmr.) Steens
Arithmetik S. 21 og ud til Tillæg. Sammes math.
Opgaver fra Nr. 106 og ud til blandede Opgaver.
Steens Algebra S. 1—Rod. Petersens Geometri S.
1—39. Meiers Regnebog II til S. 78. — 3. Realkl.
(Adj. Møller 7 Tmr.) Steens Algebra S. 19—91.
J. Petersens Geometri S. 44—78. 1 Time om Ugen
er anvendt til praktisk Regning og 1 til geometrisk
Tegning. — 3. stud. Kl. (Adj. Møller 5 Tmr.)
Steens Algebra S. 19—91. J. Petersens Geometri
S. 44—78. De math.-naturv. stud. Discpl. desuden
samtidig med 3. Realkl. 2 Tmr. om Ugen, hvoraf 1
er anvendt til praktisk Regning og 1 til geometrisk
Tegning. — 4. Kl. (Adj. Petersen 5 Tmr., Real-
afdl. desuden 2 Tmr.) Steens Algebra fra Lign.
Opl. og ud; gjenlæst hele Bogen og de vigtigste
Afsnit af Steens Arithmetik med tilhørende Opg.
Gjenlæst Petersens Geometri og Afsnit af Møllers
Læren om Rumstørrelser. Hjemmeopgaver 1 Gang
om Ugen. Realafdl. har i dens særlige Timer haft
Regning og geometrisk Tegning.

Naturlære. 3. Realkl. og math.-naturv. stud.

(Adj. Møller 2 Tmr.) Lorenzes kortfattede Naturlære S. 1—32 og S. 74—125. — 4. Kl. Realafdl. og math.-naturv. stud. (Adj. Møller 2 Tmr.) Samme Bog S. 33—49 og Gjenlæsning af det ifjor i 3. Kl. læste. — 5. Kl. (Adj. Petersen 3 Tmr.) Schmidts Naturlære forfra til Magnetisme; Bevægelse til Lyden. Jørgensens Astronomi forfra til 2. Kap. — 6. Kl. (Adj. Petersen 3 Tmr.) Schmidts Naturlære: Magnetisme, Elektricitet, Galvanisme og gjenlæst hele Bogen til Lyden. Jørgensens Astronomi læst og gjenlæst fra 2. Kap. og Bogen ud.

Tegning. Frbrdlskl. a og b (Serg. Sørensen 2 Tmr.) Petersens og Janniches Tegnebøger: a I og II, b III og IV. — Kathdrsl. (Adj. Møller, 1. Kl. Realafdl., 2. og 3. Realkl. hver 2 Tmr., 4. Kl. Realafdl. 1 Tm.) Konturtegning efter Hetsches og Petersens Fortegninger. I 4. Realkl. har 1 Discpl. tegnet Projektionstegning og 1 efter Klodser.

Skrivning. Frbrdlskl. a og b (Oversergent P. Nielsen 3 Tmr., a desuden 2 Timer særskilt). Efter Forskrift dels enkelte Bogstaver, dels Sammen-skrift, saaledes at i Regelen alle Disciple i hver Klasse har fulgts ad; af og til er Taktskrivning bleven anvendt; mod Slutningen af Skoleaaret har en Del Disciple i b skrevet af efter en trykt Bog. — 1.—4. Kl. (Adj. Møller; 1. Kl. 2 Tmr., 2. stud. og 2. Rlkl., 3. Rlkl. og 4. Kl.'s Realafdeling hver 1 Tm.) Saa snart en Discipel har tilegnet sig en nogenlunde sikker og ordentlig Haandskrift, bruger han ikke mere Forskrift, men Disciplene holdes ikke til at udføre hvert enkelt Bogstav i én eneste for alle gyldig Form; dog tager Skolen selvfølgelig ikke mod enhver som helst Form af Bogstaverne.

Sang. (Overhornbl. Zorn). Forberedelsesskolens (nu i Tallet) 33 Disciple har altid alle

været med i den ene Time ugentlig, hvori Undervisningen er bleven given, og er blevet øvede i enstemmig Sang af Skolens Morgensange, fædrelandske og Folkesange; 5 af de 33 savne efter Lærerens Skjøn alligevel Forudsætningen for virkelig at kunne komme til at synge. I Kathedralskolen er af samme Grund 23 Disciple udelukkede fra Undervisningen, og hos 29 andre er for Tiden Stemmen i Overgang. Ved Undervisningen har Hensynet til Tallet og de Stuer, der staa til Raadighed, gjort det til en Nødvendighed at dele samtlige deltagende Disciple i 5 Hold, saa at 6. og 5. Kl. (19 Discpl.), 4. Kl. (f. T. ingen Discpl.), 3 Kl.'s spr.-hist. stud. Afdl. (8 Discpl.), 3. math. stud., 3. Realkl. og 2. stud. og Rlkl. (8 Discpl.) og 1. Kl. (7 Discpl.) har haft hvert Hold 1 Time ugentlig; og en 6. Time er bleven brugt til Sammensang, som i Aar næsten altid er bleven udført trestemmig (Sopran Alt og Bas). Ved Øvelserne er foruden Skolens Morgensange blevet brugt et Udvalg af Melodier hentede fra Sannes Samlinger. Ved enstemmig Sang af Folke- og Fædrelandssange er Båge og Nørregaards Sangbog bleven brugt.

Gymnastik. Frbrdlskl. a og b (4 Tmr. ugentlig under Prmrnt. Larsen med Bistand af Gymnastikr. i Hæren, Sergent Honoré). Af Skolens 33 Disciple er af Helbredshensyn ingen udelukkede fra Øvelserne. — Kathedralskolen. Af Skolens 93 Disciple er til Stadighed 10 udelukkede af Helbredshensyn; de øvrige 83 ere ved Øvelserne delte i 5 Hold, nemlig 1. Kl. med 15 Discpl., 2. stud. og Realkl. med 16 Discpl. under Prmrnt. Larsen; 3. stud. og Realkl. med 17 Discpl., 4. Kl. med 10 Discpl. og 5. og 6. Kl. med 25 Discpl.

under Adj. Petersen med Bistand af 2 Gymnastiklærere fra Hæren, Sergenterne Honoré og Bryggmann; Adj. Petersen i de to ugentlige Huggetimer med 5. og 6. Kl. tillige med Bistand af en tredie Gymnastiklærer fra Hæren, Sergent Werner. Hvert Hold har paa Ugens almindelige Skoledage haft 4 Timer ugentlig; desuden har der været tillagt en 5. Time til Huggeøvelser Søndag Morgen, saaledes at Deltagelsen i den har været en frivillig Sag for begge Klassernes Disciple; af 6. Kl. har Carl Christensen, Carl Christian Christensen, Helmut Dige og Einar Hoff og af 5. Asger Bruhn, Einar Dahl, Aage Friis og Johannes Steenstrup til Stadighed benyttet sig af den saaledes givne Lejlighed til udvidet Øvelse og forøget Udvikling af de legemlige Kræfter, medens af 6. Jacob Jacobsen og af 5. Ove Krarup og Carl Mulvad jævnlig har givet Møde. Undervisningen er bleven afbrudt ved Svømmeøvelserne, men ikke ved Skydeøvelserne og heller ikke som Følge af Kulde. Kantonnementsøvelserne i Efteraaret 1888 voldte heller ikke nogen fuldstændig Afbrydelse, da Ministeriet efter Rektoratets Indstilling hos Krigsministeriet udvirkede Fritagelse for Sergent Honoré for Deltagelse i Udrykningen; derimod maatte Timen i det paagjældende Tidsrum i Almindelighed benyttes til Kriketspil eller anden Leg paa fri Mark. Ellers er Undervisningen i Henhold til Ministeriets Cirkulære af 31. Maj 1883 bleven ledet efter den af nuværende Gymnastikinspektør, Oberstløjtnant J. Amsinck udarbejdede Lærebog i Gymnastik.

Svømning. Undervisningen begyndte ifjor Sommer d. 21. Juni og foretoges under Ledelse af de samme Lærere og med samme Bistand som ved Gymnastikundervisningen, indtil Aarsprøven gjorde

det umuligt at foretage nogen regelmæssig Undervisning hver Dag; fra den Tid af var i de vedkommende Timer Sergent Honoré altid tilstede paa Flaaden, saa at de Disciple, der ikke var til Prøve paa Skolen, kunde komme til at svømme under hans Tilsyn. Efter Sommerferien gjorde det kolde Vejr det umuligt at foretage regelmæssige Øvelser, hvorfor det blev overladt til Disciplene selv at vælge, om de vilde deltage i Gymnastikundervisningen eller i Svømmeøvelserne, indtil disse rent ophørte med Tirsdagen d. 11. September; Eftermiddagssvømningen ophørte med Torsdagen d. 13. September, da de militære Lærere ikke mere havde Tiden fri paa Grund af militære Øvelser. Thi efter Indstilling fra Rektoratet bemyndigede Ministeriet ved Skriv. af 9. Juni Forstanderskabet til for Sommeren at udbetale almindelig Extratimebetaling til hver af de to Gymnastikassistenter ved Skolen for indtil 7 Timer ugentlig (efter Rektors Attest) for Tilsyn med Skolens Disciple ved Svømmeøvelser en Time hver Eftermiddag. Til denne Eftermiddagssvømning fik saa alle de af Kathedralskolens Disciple Adgang, der ikke havde haft Undervisning i Faget i de dertil henlagte Formiddagstimer; den fandt i Svømmetiden Sted hver Eftermiddag, ogsaa om Søndagen, dog med Undtagelse af den største Del af Sommerferien, da det viste sig, at der i denne Tid var alt for faa Deltagere hver Dag; og da Tiden ellers viste sig tilstrækkelig, fik Disciplene i begge Klasser i Forberedelsesskolen Lov til at deltage deri paa de Dage, da de ikke havde Undervisning i Faget om Formiddagen. Efter at Begynderne forud har faaet Tagene indøvede i Svømmemaskinen i Skolens Gymnastikhus, svømmer enhver med Svømmetornister paa, indtil han uden

dette kan svømme 200 Alen i slap Sele; kan han dette, bliver han Frisvømmer. Ved Undervisningens Ophør 1888 var af Forberedelsesskolens daværende 33 Disciple 2 udelukkede fra Øvelserne af Helbredshensyn; af Kathedralskolens 94 Disciple var 7 udelukkede, og 48 vare Frisvømmere, og af disse var igjen 10 „Distancesvømmere“, i det de, under Led-sagelse af den til Flaaden hørende Baad med Lærere i, svømmende havde tilbagelagt en Strækning af 1200 Alen, nemlig Disciplen Helmuth Dige af 6. Kl., Asger Bruhn, Einar Dahl og Christian Sixhøj af 5. Kl., Johannes Bunde af 4. Kl., John Rørbye og Peter Lassen af 3. Kl., Henr. Jansen og Holger Philipsen af 2. Kl. og Valdemar Lind af 1. Kl.

Røvelser har i Sommeren 1888 saa godt som slet ikke kunnet foretages, da de to Lærere, der lede dem, som meddelt *Sd.* 59, har været forhindrede heri ved langvarige, mere eller mindre betydelige Sygdomstilfælde.

Kriketspillet har i Sommeren 1888 ikke kunnet foretages paa den i forrige Aars Indbydelsesskrift skildrede Maade, da den herværende Kriketklubs Virksomhed har hvilet saa godt som hele Sommeren. Da der ikke er bevilget nogen Godtgjørelse til en Lærer til at lede Øvelserne, har Disciplene under disse maattet overlades til sig selv, for saa vidt det ikke som oven omtalt i Efteraaret var en Gymnastik-time, der benyttedes dertil. Uden for disse Timer anstilledes Legen saa godt som daglig indtil Begyndelsen af November Maaned; og der var 25 af Kathedralskolens Disciple, der deltog i den, nemlig af 6. Kl. 4, af 5. Kl. 3, af 4. Kl. 6, af 3. Kl. 6, af 2. Kl. 4 og af 1. Kl. 2 Disciple, desuden mere spredt 5 Disciple af 4. Klasse.

Danseundervisningen har i Kathedralskolen fundet Sted fra 23. Oktober f. A. til 20. Marts d. A. under Ledelse af Intendant Lillie. I Midten af Oktober Maaned havde Læreren affattet en Liste over samtlige Disciple inddelte i 4 Afdelinger, saaledes at 1. Afdeling indbefattede dem, der ved forrige Vinters Øvelse antoges at have vundet saa stor Færdighed, at det helt kunde overlades til til deres egen Afgjørelse, om de fremdeles vilde deltage i Øvelserne eller ej; 2. Afdeling dem, for hvem fortsat Øvelse maatte anses for ønskelig; 3. dem, for hvem den maatte agtes for aldeles nødvendig; og 4. dem, der slet ikke havde nydt Undervisning i Skolen; 3 Disciple i 5. Klasse, som ved privat Undervisning skulde forberede sig til ved Skoleaarets Slutning at underkaste sig Optagelsesprøve i Latin, Græsk og Fransk, blev af Hensyn til den Tid, denne Undervisning faldt paa, helt fritagne. Efter at foruden disse 3 i alt 27 Disciple vare blevne fritagne for Deltagelse, blev de øvrige 51 inddelte i 3 Afdelinger efter deres Uddannelses-trin. Samtlige Afdelinger ere blevne underviste hver 2 Timer om Ugen. Undervisningen har omfattet, med alle Afdelinger: Trinøvelser, Polonæse, Polka, Rhejn-lænder Polka, Galopade, Mazurka, Varsoviana, Francæse, Klappfinale, Les Lanciers, La Tempête samt forskjellige Kotillons-Ture; med 1. og 3. Afdeling desuden Vals og Tyroler Vals; med 3. Afdeling yderligere Hopsa, Tyroler Hopsa og Menuet. 2. og 3. Afdeling har haft Trinøvelser, sammensatte i en Trinskole, der for 3. Afdelings Vedkommende er bibragt Eleverne i større Udstrækning. Disciplene har vist Lyst og Interesse for Undervisningen, ligesom de alle har gjort synlige Fremskridt, naturligvis i større eller mindre Grad efter deres Anlæg.

Skydning. De to øverste Kl. samt 4. Kl.s Realdisciple. (Før Sommerferien Premierlt. Larsen, efter Ferien Adj. Petersen, med Bistand af Sergent Honoré). I Aaret 1888 holdtes Øvelserne i Rifelskydning før Sommerferien fra 7. til 25. Maj og efter denne fra 30. Avgust til 14. Septbr.; der foretoges 6 Skydture før Sommerferien og 9 efter denne. Der blev skudt til den Skive, Skytteforeningerne brugte indtil Udgangen af 1872, en aflang Firkant med 3 Grader; efter de gjældende Bestemmelser fik hver Discipel hver Gang 5 Skud, som alle gjordes med Remingtonbøssen med Benyttelse af Centralantændelsespatronen. Under 15. Juli indsendtes til Ministeriet den nedenstaaende, befalede Beretning om **Udfaldet af Skydeøvelserne i Skoleaaret 1887—88.** Og ved Afslutningen af Forsommerens Øvelser holdtes Onsdagen den 25. Maj **Præmieskydning**, hvis Udfald ses af vedføjede Oversigt. **Udfaldet af Skydeøvelserne i Skoleaaret 1887—88.**

6. Kl. 11 Dsp. 5. — 17 — 4. Rlkl. 6 —	Afskand i Alen.	Tal af			Sum.
		Skud.	Træffere.	Points	
6. Klasse .	100	130	122	406	528; 93,85 pCt.
5. og 4. Rlkl.	100	340	324	1019	1343; 95,29 —
6. Klasse .	200	280	252	680	932; 90 —
5. og 4. Rlkl.	200	760	679	1906	2585; 89,34 —
6. Klasse .	300	380	289	721	1010; 76,05 —
5. og 4. Rlkl.	300	520	396	1005	1401; 76,15 —
6. Klasse .	400	35	25	72	97; 71,43 —
5. og 4. Rlkl.	400	60	43	115	158; 71,67 —
Sumaf		2505	2130	5924	8054—3,211; 85,03 %

Anm.: Ved de fire første Skydture i inde-

Udfaldet af Præmieskydningen i Skoleaaret 1888.

Disciplenes Navn og Klasse.	Afskud i Alen.	Skud.					Sum af Af- stand maalt i Tommer.	Sum.	Præmie.
		1	2	3	4	5			
6. Kl. Johannes Bang .	300	2	0	2	3	3	53 ³ / ₄	9	
„ Olaf Hammer . .	300	0	3	3	2	3	60 ¹ / ₄	11	
„ Joh. P. Hansen .	300	0	3	2	0	3	54	8	
„ Jørgen Hansen .	300	0	2	3	2	3	71	10	
„ Carl Iversen . . .	300	2	3	4	4	2	80	15	2den
„ Peder Jensen . .	300	2	2	0	0	0	58	4	
„ Peder Johansen .	300	3	2	4	2	0	70 ¹ / ₄	11	
„ Regner Lefolii .	300	3	2	3	2	2	93 ⁷ / ₈	12	
„ Jens Lund	300	2	2	0	4	2	53	10	
„ Mads Madsen . .	300	3	4	2	2	3	83	14	
„ Theod. Rendtorff	300	4	3	3	3	2	76 ¹ / ₄	15	1ste
5. Kl. Frederik Bendix.	200	3	4	3	3	4	47 ¹ / ₂	17	
„ Asger Bruhn . . .	200	3	2	2	2	2	111 ¹ / ₂	11	
„ C. Christensen . .	200	3	3	3	4	4	42 ⁷ / ₈	17	
„ C. C. Christensen	200	2	4	3	2	4	62	15	
„ Helmuth Dige . .	200	4	3	3	4	3	40	17	
„ Holger Esmann .	200	2	3	2	3	2	93 ⁷ / ₈	12	
„ Valdemar Faber .	200	3	0	3	4	4	37 ³ / ₈	14	
„ Einar Glud	200	3	4	3	4	4	37 ³ / ₄	18	1ste
„ Einar Hoff	200	2	4	3	4	4	51 ¹ / ₄	17	
„ Jacob Jacobsen .	200	3	3	2	2	3	76	13	
„ Chr. Johansen . .	200	2	0	2	3	3	78 ⁷ / ₈	10	
„ Chr. Knudsen . .	200	4	3	4	3	3	38 ⁷ / ₈	17	
„ Jørgen Lauritsen	200	2	3	3	3	3	81 ³ / ₈	14	
„ Peter Munch . . .	200	3	2	2	4	2	60 ⁷ / ₈	13	
„ Chr. El. Petersen	200	2	4	3	2	4	66 ⁷ / ₈	15	
„ P. Severinsen . .	200	3	2	3	3	3	58 ¹ / ₂	14	
„ Chr. Sixhøj	200	4	4	4	2	3	37 ⁵ / ₈	17	2den
4. Kl. Chr. Bang	200	2	3	2	2	2	110 ¹ / ₈	11	
„ Helge Bruhn . . .	300	4	0	0	0	0	7 ¹ / ₂	4	
„ Chr. Fischer . . .	200	3	2	4	3	3	75 ³ / ₈	15	
„ Joh. Lassen	200	3	4	4	3	2	53 ¹ / ₂	16	
„ Daniel Rørbye . .	200	0	2	4	0	2	52 ¹ / ₂	8	
„ Valdemar Svane .	200	3	3	2	3	2	88 ¹ / ₂	14	

værende Sommer viste der sig en paafaldende Usikkerhed ved Skydningen, saa at dennes Udfald var aldeles uberegneligt; dette gav Anledning til, at Bøssemageren omsider undersøgte det Krudt, han havde brugt til Patroner; og dette viste sig da at være af utilbørlig ringe Beskaffenhed. Han havde under Skibsfartens Standsning i Løbet af Vinteren skaffet sig det paa anden Maade, end han ellers plejer at faa sit Krudt paa. Men derved er Udfaldet af Aarets Skydning blevet ringere, end det efter al Rimelighed ellers vilde blevet.

Alle Skud udførtes i frit Anlæg. Præmiernes Værdi var paa 300 Alens Afstand 12 og 8 Kr. og paa 200 Alens 6 og 4 Kr. Disse Beløb brugtes efter Præmietagernes Ønske for Theodor Rendtorffs Vedkommende til Indkjøb af en Rejsetaske og som Bidrag til Kjøbet af en Filthat, for Carl Iversens til en Kurertaske, for Einar Gluds til en Solskjerm og en Tobakspibe og for Christian Sixhøjs til en Kurertaske.

Til den forestaaende **Afgangsprøve for stud. Disciple af sproglig—historisk Retning** indstille sig de 12 Discipl. i 6. Kl., som **til Overhøring** opgive i **Oldnordisk** af Wimmers Læsebog S. 26—36, 55—60, 63—73, 114—21, 129—35 og Hoff & Hofforys Læsest. II, S. 1—11; i **Engelsk** af Sommerfelts Nyeste engl. Forf., S. 1—55, 124—37, 182—226; i **Latin**: Ciceros Accusatio in Verrem, 5. Bog, § 63—170 (inkl.); Liv. 8. Bog, 1—7 og 30—40. Tacituses Annaler 1. Bog, 1—54; Seneca de constantia sapientis; Vergils Æneide 7; Horatses Oder 1. Bog og 2. Bog 1—7, af Epoderne 1, 2, 4, 5, 6, 7, 9, 10, 13, 16, af Brevene 1. Bog 2—16, af Satirerne 1. Bog 5 og 9, 2. Bog 1 og 6; og i **Græsk** Homers Iliade 7., 8., 9., 10., 11. og 12.

Bog; Herodot 2. Bog, 1—45, 54—63, 68—91, 97—182; Platons Protagoras; Lukianos's Prometheus, Philopseudes, Gudesamtalerne 2, 5, 7 og 8.

Til **4. Klasses Aarsprøve** opgives i **Latin** til **Overhøring**: Cic. pro Sexto Roscio, Kap. 1—30; Cæs. de bello Gall. II; Livius I, Kap. 1—15 og af Ovid Pyramus og Thisbe, og Perseus.

Til **almindelig Forberedelsesprøve** opgives til **Overhøring**

i **Engelsk** Listovs Udv. I, S. 3—102 og Boysens Digte S. 29—59;

i **Tysk** af Kapers Læsebog for Mellemlklasserne S. 146—176 og 193—235 og Sacher-Masoch: Der kleine Adam;

og i **Fransk**: Junges Læsebog for Mellemlklasser S. 126—195 og Maistre: La jeune Sibérienne (udg. af d'Hargues) S. 26—60.

Lørdagen den 6. April d. A. 9—10 overværede Sanginspektøren, Kantor Sanne Undervisningen i Sang i Kathedralskolen; og Torsdagen den 9. Maj d. A. fremstilledes Kathedralskolen i Gymnastik for Gymnastikinspektøren, Oberstløjtnant Amsinck.

V. Understøttelsesmidler.

Skolepengene er i Forberedelsesskolen for en Discipel, foruden 5 Kr. i Indskrivningspenge, 9 Kr. maa-nedlig, for anden Broder 7 Kr. og for tredje 5 Kr.; i Kathedralskolen for en Discipel i 5. eller 6. Klasse 144 Kr. aarlig, i de øvrige Klasser 120 Kr., for en anden Broder henholdsviis 115 Kr. 20 Øre eller 96 Kr. og for 3. Broder 86 Kr. 40 Øre eller 72 Kr. De betales fjerdingaarsvis forud; og det er paalagt Rektoratet at formene den Discipel Adgang til Skolen, for hvem de ikke er betalte før Fjerdingaarets

Udgang. For Juli Fjerdingaar opkræves de i 2 Halvparter, først for de 6 Uger fra 1. Juli til 14. August og siden, ved Begyndelsen af det ny Skoleaar, for den anden Halvpart. For Disciple, der udtræde efter Aarsprøven før Begyndelsen af det ny Skoleaar, betales kun for Juli Maaned; og saafremt Afgangsprøven sluttes før denne Maanedes Indgang, betale de afgaaende Disciple slet ikke for dette Fjerdingaar. Desuden er ved Indtrædelsen i Skolen at betale Indskrivningspenge med 10 Kr. for hver Discipel; og denne Ydelse eftergives kun for Disciple, der tidligere har betalt disse Indskrivningspenge enten til Skolen selv eller til en anden offentlig lærd Skole. Fremdeles maa enhver Discipel, der som studerende har gennemgaaet Afgangsprøven, løse et Vidnesbyrd om dennes Udfald, som tilstaas ham gratis, saa fremt han i det sidste Skoleaar har nydt fri Undervisning eller anden offentlig Understøttelse, men ellers maa betales med 20 Kroner til Skolens Kasse. Og de samme Betalingsvilkaar gjælde for enhver Discipel, der ellers forlader Skolen og ønsker at faa et Vidnesbyrd med fra denne. Men ingen Rektor maa i den Skole, han bestyrer, optage nogen Discipel, der kommer fra en anden offentlig Skole, uden at forlange et Vidnesbyrd af ham fra denne Skole. For at Disciple af mathematisk-naturvidenskabelig Retning, der forlade Skolen her efter overstaaet Aarsprøve for 4. Kl. og derefter gaa videre i en anden, derpaa beregnet lærd Skole, ikke skal betale Vidnesbyrd to Gange, er Forholdet ordnet saaledes, at enhver Discipel, der forlader 4. Klasse, for saavidt han ikke nyder et af Skolens Beneficier eller Stipendier, altid betaler 20 Kr. for Vidnesbyrddet, medens han paa Begjæring gratis kan faa meddelt Attest om hans Modenhed til Opflyttelse i 5. Kl., men saa ved Udgangen af 5. eller 6. Kl. faar Afgangsbrevet gratis. Ethvert Examensvidnesbyrd skal udfærdiges paa stemplet Papir til Taxt 1 Krone.

A. Offentlige Stipendier og fri Undervisning.

Den Understøttelse, der hører til den ved Overskriften betegnede Art, tilstaas kun efter Ansøgning, hvortil Rektoratet udleverer Blanketter til Udfyld-

ning; en saadan Blanket maa da begjæres før Skoleaarets Udgang; og den afgives i udfyldt Tilstand til Rektoratet samtidig med Undervisningens Begyndelse i det ny Skoleaar eller i alt Fald inden Udgangen af Avgust Maaned; ingen kan gjøre Regning paa at blive indstillet, dersom Ansøgningen ham vedrørende kommer senere. Men naar en Discipel en Gang har faaet et Stipendium eller fri Undervisning, behøver der for hans Vedkommende ikke at indgives ny Ansøgning om fremtidig eller forøget Understøttelse, med mindre saadant udtrykkelig bliver forlangt. Ministeriet træffer Afgjørelse om Understøttelsesmidlernes Anvendelse og Fordeling; Indstilling gjøres af Rektoratet efter Samraad med Skolens Lærere i et i dette Øjemed afholdt Lærermøde; foruden Trang er det en uundværlig Forudsætning for Opnaaelsen af en Understøttelse af denne Art, at vedkommende Discipel baade i Aarets Løb har udført sit Arbejde til Skolen paa en tilfredsstillende Maade og har gjennemgaaet Aarsprøven saaledes, at han i det mindste har faaet **godt** til Hovedkarakter. Skolens Realdisciple har kun Adgang til fri Undervisning men kan ikke faa Stipendium.

Da det kun er et begrænset Antal, en Sjettedel af Skolens Disciple, der kan faa fri Undervisning, og det er en almindelig Vedtægt, at denne Understøttelse kun tilstaa, efter at en Discipel har været et Aar i Skolen, bliver Ministeriet ved særlig Bevilling paa Finansloven sat i Stand til hvert Aar ekstraordinært at tilstaa enkelte begavede Disciple fri Undervisning strax ved deres Indtrædelse i en af de offentlige lærde Skoler. Men det er kun saadanne Disciple, der kan komme i Betragtning ved denne Lejlighed, om hvilke det maa anses for af-

gjort, at de ikke vilde være blevne indmeldte i Skolen, naar de ikke havde haft Udsigt til at faa denne Understøttelse strax ved deres Indtrædelse i den. Derfor maa Rektoratet altid strax ved en Discipels Indmeldelse have Meddelelse derom, naar det paa-tænkes at søge saadan Understøttelse for ham.

Af de oplagte Stipendier udbetales den ene Trediedel til vedkommende ved hans Afgang fra Skolen efter bestaaet Afgangsprøve; men saa fremt han ikke lader sig indskrive som akademisk Borger ved Kjøbenhavns Universitet før Begyndelsen af det næste akademiske Semester, bliver det saaledes udbetalte Beløb at betale tilbage til Skolen. Af de øvrige to Trediedele udbetales i Reglen den ene Halvdel ved Udløbet af det første Semester, efter at vedkommende er bleven indskreven ved Universitetet, den anden ved Udløbet af det andet Semester; Examensbevis, akademisk Borgerbrev samt Flidsattest forevises da for Oplagspengenes Eforus, og mod en Anvisning fra denne udbetales Beløbet fra Universitetskvæsturen; (Smlgn. Lindes Meddelelser om Universitetet 1849—56 S. 868—69 og 1857—63 S. 605).

For Stipendieaaret 1. Oktbr. 1887 til 30. Sptbr, 1888 blev ved Skrivelse af 30. Septbr. 1887 fra Ministeriet til Skolens Forstanderskab Fordelingen fastsat, som følger:

1. Højeste Stipendium 100 Kr. helt at oplægge samt fri Undervisning tilstodes Christian Johansen, Peder Severinsen, Christian Sixhøj og Peter Munch.

2. Mellemste Stipendium 70 Kr. helt at oplægge samt fri Undervisning tilstodes Viggo Nielsen.

3. Laveste Stipendium 40 Kr. helt at oplægge samt fri Undervisning tilstodes Ove Kra-

rup, Julius Knorr, Christian Madsen og Mads Kirkegaard, den sidst nævnte fra Skoleaarets Begyndelse at regne.

4. Fri Undervisning tilstodes Jørgen Lauritsen, Anders Christian Andersen, Søren Hansted, Carl Wohnsen og Jens Christian Jensen, de to sidst nævnte fra Skoleaarets Begyndelse at regne, samt extraordinært (som Lærersøn) Christian Ramsgaard.

5. Undervisning for halv Betaling tilstodes Aage Friis, Christian Bruun, Holger Philipson og Hans Jørgen Nielsen.

6. Højeste Stipendium 100 Kr. at udbetale som Hjælp til Skolepenge tilstodes Einar Hoff, Christian Christiansen, Christian Fredrik Hansen, Viggo Clausen og Einar Dahl.

7. Laveste Stipendium 40 Kr. at udbetale som Hjælp til Skolepenge tilstodes Jørgen Jørgensen, Ejnar Rendtorff, Anders Hagensen og Alfred Meldal.

I Skrivelse til Rektoratet af 20. September tilføjede Ministeriet, „at der for Discipelen Holger Philipson vil være at indsende ny Trangsattest, hvis han til næste Aar igjen indstilles til Beneficium“.

Ved et den 29. September modtaget Brev til Rektoratet, kom dette til Kundskab om, at Ministeriet havde bevilget Chr. Frdr. Hansen, A. Chr. Andersen og Jørgen P. Lauritsen hver 25 Kr. maa-nedlig for Tiden fra 1. Oktober 1888 til 31. Marts 1889; og fremdeles ved et andet, som, saa vidt det nu kan ses, modtoges senest den 12. April, om at den samme Hjælp ogsaa var tilstaaet de to først nævnte for det følgende Halvaar indtil 30. Septbr.

d. A., og Jørgen Lauritsen for den Tid, han endnu har at tilbringe i Skolen, nemlig indtil 31. Juli d. A.

Endvidere meddelte Ministeriet ved Skrivelse af 2. Oktober f. A. Forstanderskabet, at det havde tilstaaet Disciplene Hother Paludan og Fredrik Fredriksen hver en af de paa Budgettet for Finantsaaret 1888—89 opførte extraordinære Fripladser for Skoleaaret 1888—89.

B. Det Nissenske Legat.

Dette Legat har kun studerende Dicipole Adgang til at understøttes af. Efter Fundatsens Bestemmelse træffes Afgjørelsen om dets Anvendelse hvert Aar i Begyndelsen af December Maaned ved et Lærermøde; stemmeberettigede er foruden Rektoren alle ved Skolen fast ansatte eller konstituerede Overlærere og Adjunkter. Om den Understøttelse, der uddeles til Dicipole, behøver der ikke at indgives Ansøgning, medens det dog er en Selvfølge, at den ikke tilstaaes nogen, om hvem det ikke forud vides, at han vil modtage Understøttelse. Men da Renterne af Oplagspengene tillige med de hjemfaldne Oplagspenge skal anvendes som Understøttelse i de første Universitetsaar for Studenter, der er dimitterede fra Skolen, maa de Studenter, der ønske at komme i Betragtning ved Uddelingen, inden Begyndelsen af December Maaned derom til Rektoratet indgive skriftlig Begjæring med udførlige Oplysninger om deres Stilling og Angivelse af, hvad de maatte tjene ved Undervisning. Det er vedtaget, i Reglen ikke at tilstaa nogen denne Understøttelse efter Forløbet af det 3. Universitetsaar.

For Aaret 1888 blev Legatet ved Lærermødet d. 6. December f. A. uddelt, som følger:

1. Som „Understøttelse for trængende Disciple,

der opføre sig godt“, uddeltes de $\frac{4}{5}$ af Grundfondens Renter indtil 11. December 1888 til Beløb 810 Kr. 60 Øre til 18 af Skolens Disciple saaledes, at 4 Disciple fik hver 67 Kr. 65 Øre, nemlig Christian Johansen, Jørg. Lauritsen, Peter Munch og Anders Christian Andersen; 6 Disciple hver 50 Kr., nemlig Einar Hoff, Peter Severinsen, Christian Christiansen, Christian Fredrik Hansen, Ove Krarup og Christian Sixhøj; og 8 Disciple hver 30 Kr., nemlig Christian Bruun, Julius Knorr, Mads Kirkegaard, Christian Madsen, Einar Rendtorff, Anders Hagensen, Alfred Meldal og Carl Wohnsen.

2. Som „Vidnesbyrd om Paaskjønnelse af Flid og Opmuntring til Anstrængelse fremdeles“ blev den øvrige $\frac{1}{5}$ til Beløb 202 Kr. 65 Øre tildelt 15 af Skolens Disciple, saaledes at hver fik 13 Kr. 51 Øre, nemlig Carl Christensen, Carl Christian Christensen, Jacob Jacobsen, Thorvald Dahl, Johan Halberg, Christian Ramsgaard, Olaf Sivertson, Fredrik Zeuthen, Laurits Juul, Otto Marcussen, Gaston Thierry, Einar Dahl, Aage Friis, Johannes Steenstrup og Jørgen Jørgensen. — At den tilstaaede „Understøttelse“ tillige var at betragte som „Vidnesbyrd om Lærernes Tilfredshed med Fliden og Opmuntring for den følgende Tid“, vedtoges det blandt de under 1 nævnte at tilkjendegive Christian Johansen, Peter Munch, Christian Sixhøj, Christian Bruun, Jørgen Lauritsen, Ove Krarup, Anders Christian Andersen, Christian Christiansen, Christian Fredrik Hansen, Julius Knorr, Mads Kirkegaard, Anders Hagensen og Alfred Meldal.

Af alle de under 1 og 2 uddelte Beløb blev Halvdelen, for Jørgen Lauritsen, Anders Christian Andersen, Carl Christian Christensen, Einar Dahl, Johannes Steenstrup, Johan Halberg, Christian

Ramsgaard, Fredrik Zeuthen og Otto Marcussen den større, for de øvrige paagjældende den mindre Halvdelen oplagt, Resten udbetalt.

3. Renterne af Oplagspengene for Aaret fra 11. Decbr. 1887 til 11. Decbr. 1888 til Beløb 54 Kr. 9 Øre tilligemed hjemfaldne Oplagspenge efter en udtraadt Discipel, Sigurd Hoff, 15 Kr., altsaa i alt 69 Kr. 9 Øre vedtoges det at tilstaa en fra Skolen dimitteret Student Anders Kristensen.

C. Det grevelig Moltkeske Legat

er efter Fundatsen bestemt til Understøttelse for Embedsmænds Sønner, som gaa i Skole eller paa anden Maade nyde Undervisning, uden at Bestemmelse til Studering er en nødvendig Forudsætning for at kunne faa det. Viborg Kathedralskole er tillagt 2 Portioner deraf, hver paa 80 Kr. aarlig, som udbetales gennem Rektoratet til 11. Juni og 11. December Termin, hver Gang med Halvdelen. Retten til at afgjøre, hvem der skal nyde disse to Portioner, tilkommer Lehnsbesidderen af Grevskabet Bregentved.

I Aaret 1888 har det været tilstaaet Disciplene Johannes Bang og Asger Bruhn.

D. Det Jessenske Legat

er efter Fundatsen bestemt til Understøttelse for 3 „af de dueligste og bedste fattige“ studerende Disciple i Viborg Kathedralskole, som „skal nyde det fra den Tid af, da de kom i den 5. Lektie, indtil deres Triennium ved Akademiet, om de der saa længe opholde sig, er udløbet“; dog har Slægtninge af Rektor Jessen og hans Enke D. C. født Ostenfeld, som stiftede Legatet den 5. Maj 1792, Fortrinsret, enten de saa gaa i Viborg Cathedral-

skole eller søge en anden Skole, saaledes at ingen udenfor de to Slægter da har Adgang til at nyde det. Stiftets Biskop og Stiftprovst tage Bestemmelse om Uddelingen. Foruden Renterne af den oprindelige Kapital, „det større Jessenske Legat“, uddeles tillige et mindre, Renterne af en „Oplagskapital“.

For Aaret 1888 er i Juni Termin f. A. „det større Legat“ udbetalt til Ove Krarup her i Skolen i 5. Kl. og Jul. Gr. Ostenfeld i Randers lærde Skole, til hver med 38 Kr. 17 Øre, begge 3. Gang; „det mindre“ til Studenterne Christian Bang og Carl Emil Hjort, med 18 Kr. 6 Øre til hver.

E. Det Mallingske Legat

er efter Fundatsen bestemt til hvert Aar at tildeles „den mest værdige og trængende iblandt dem, der i dette Aar ere dimitterede fra Viborg Kathedralskole og inskriberede ved Universitetet“. Skolens Rektorat skal derfor hvert Aar tillige med Meldingen om den afholdte Afgangsprøve indsende „en Forklaring over enhvers Trang og sædelige Forhold tillige med Oplysning, om Dimittenden har oppebaaret Beneficier ved Skolen og da hvilke“, samt om Afgangsprøvens Udfald for ham. Konsistorium ved Kjøbenhavns Universitet tager Bestemmelse om Legatets Anvendelse; men dette maa ikke tildeles nogen, som ikke i Skolen har været Stipendiat eller Gratist, og som ikke ved Afgangsprøven har erholdt mindst 2. Karakter.

Ifølge Meddelelse fra Legatets Eforus, med Prof. Reisz, til Skolens Rektorat er for Aaret 1888 Legatet tilstaaet Student Jens Lund. Dets Beløb er, saa vidt vides, 164 Kr. 84 Øre, hvoraf i Følge Fundatsen den ene Halvdel udbetales i November

samme Aar, som vedkommende er afgaaet fra Skolen, og den anden Halvdel i det følgende Aars April Maaned.

F. Det Juelske Legat

uddeles i 3 eller 5 Aar til 2 studerende ved Universitetet, fornemmelig fra Viborg eller og fra Aalborg Kathedralskole. Et Medlem af den Juelske Familie, for Tiden, saa vidt vides, Landstingsmand, Baron Chr. Frdr. Juel til Mundelstrupgaard, er Patron for Legatet; til ham indgives i Løbet af Skoletiden Ansøgning om Optagelse paa Listen over dem, der skal nyde det.

I Aaret 1888 er det udbetalt til to Studenter herfra, nemlig Martin Ludvig Hoff 2. Gang og Anton Sørensen Fugl 1. Gang med 75 Kr. 16 Øre til hver.

G. Læge Frederik Foghs Legat.

Af Legatets Formue 5000 Kr. skal den aarlige Rente i to lige Portioner tildeles to „flittige, begavede og uformuende Disciple ved Skolen til Hjælp til deres Underholdning i Skoletiden, lige meget enten de ere i nogen af Skolens studerende eller Realafdelinger“, hver Discipel for et Tidsrum af højst tre Aar, og udbetales med Halvdelen hver 11. Juni og 11. December, sidste Gang ved den 11. Juni eller 11. December, der falder nærmest forud for vedkommende Discipels Afgang fra Skolen.

Ved Lærermødet den 8. Maj f. A. blev Renterne fra 11. December 1887 til 11. Juni f. A. uddelte til den studerende Discipel Viggo Nielsen og Realdiscipelen Christian Bang, og ved et andet Lærermøde d. 6. December f. A. blev Renterne fra 11. Juni til 11. December s. A. tillagte Realdiscipelen Søren Hansted og den studerende Discipel Viggo Nielsen, saa at hver Dcpl. hver Gang fik 50 Kr.

VI. Samlinger.

A. Bogsamlingen.

(Sluttet d. 15. Maj 1889.)

Fagsondringen slutter sig til den i 1874 udkomne For- tegnelse over hele Samlingen, saaledes at Løbenumrene hen- vise til de tilsvarende Afdelinger i denne. Ved Fortsættel- ser er Titelen saa vidt mulig afkortet; Mærket *slut.* eller *afs.* efter en Titel betegner, at Værket er sluttet eller af- sagt. Hvor Aarhundredet ikke angives, er det 18—; hvor Trykkestedet ikke angives, er det Kjøbenhavn. Hvad der er sendt fra Ministeriet, betegnes ved et *-m.* efter Titelen; hvad der er modtaget fra Forfattere eller Forlæggere, lige- ledes ved *-f.*, *-ff.* eller *-frl.*; andre Gaver ved *-g.*, for saa vidt *Giverens Navn* ikke meddeles.

I. Encyklopædi og blandede Skrifter.

2. Unvrstsjubilæets danske Samf. Skrifter udg. af —. 41—45. 88—89.
Videnskab. Selsk. Oversigt ov. Forhandl. osv. 86, 3; 87, 1—2. — *m.*
3. Danskeren. Tidssk. Udg. af Fr. Nyegård og L. Schröder. Kold. Okt.—Maj. 88—89.
Tidsskr. Nord. . . . . utg. af Letterstedtska föreng. 88, 3—8; 89, 1—2.
Tilskueren. Udg. af N. Neergaard. 88, 5—12; 89, 1—4.

II. Historie og Geografi.

10. Steenstrup. Joh. C. H. R. Historieskrivningen i Danm. i d. 19. Aarh. Et Festskr. 89.
16. Aagaard. O. H. Hist. Repitionsplan. 88. — *frl.*
Flathe Th. Das Zeitalter der Restaur. u. Revol. 1815—51. — 16. Allg. Gesch. hrsg. v. Oncken. Gesch. Allg. . . . . hrsg. v. Oncken. 62—74. Brl. 88—89.
Lind. H. Verdenshistoriens vigtigste Tidsaldre I. Prg. Rand. 88.
Verdenshist. i Billeder. 1—2. 89.
19. Gjør. M. Om Perikles. Prg. Krstnia. Grtsn. 87.

29. Dahlberg. P. Større Læreb. i Geogr. 88.
30. Olsen. O. N. Uppdráttr Islands eptir landmælingum B. Gunnlaugssonar. Reykj. ok Kpmnh. 1844. — *G. fra Bogb. P. Juul.*
34. Müller. Soph. Ordn. af Danm.s Oldsager. Stenalderen. Afbildn. 88.
36. Magazin. Danske osv. Rkk. 5, 1, 3—4. 88—89.
37. Holm. Edv. Kampen om Landboreform. i Danm. i Slutn. af 18. Aarh. (1773—91). 88.
Klaussen. V. Større Udt. af Danm.s hist. tilligemed et Omrids af Norges og Sver.s Historie. 5. Udg. 89. — *frlgr.*
Steenstrup. Jhns. C. H. R. Den danske Bonde og Friheden. Otte Foredrag over Bondestandens Fortid. Holdte inden Hundreedaarsdagen for Frigjørelsen. Kbh. 88.
Thrige. S. B. Danm.s Hist. i vort Aarh. 1—8. 88—89.
43. Lund. Troels. Danm.s og Norges Hist. i Slutng. af 16. Aarh. I, 9. Trolovelse. 89.
50. Regeringsskiftet 1784. Fremst. og Aktstykker. 88. — *m.*
51. Lütken. O. De danske paa Schelden (1809—13.) 88.
53. Holst. Fr. og A. Larsen. Felttog. i vore første Frihedsaar. 1—9. 88—89.
Thorsøe. Al. Kong Fred. VII's Reg. 38—39. 88—89. — *Slut.*
Vaupell. O. Kamp. for Sønderjyll. 2—6. 88—89. — *Slut.*
55. Hof- og Statskal. for 1889.
Lexikon. Dansk biogr. Udg. af C. Fr. Bricka. 11—18. 88—89.
Tidsskr. Personalhist. 2. Række ved G. L. Wad. 3. Bd. 1—4; 4. Bd. 1. 88.
56. Lyskander. Klaus. Billeslægts Rimkrøn. Udg. af H. Fr. Rørdam. 88.
Meidell. Fr. Bille-Ættens Hist. 2, 1, 2—6. 88
Møllerup. W. Bille-Ættens Hist. 1, 2—3. 88—89.
Dockum C. van. Gamle Minder fra Tjeneste-aarene ombord i franske Skibe. 1823—29. 88.

- (56) Rosenørn. M. H. Greve Gert af Holst. og N. Ebbesen af Nørreris. 9. Rand. 88. — *Slut.*
 Jørgensen. A. D. Joh. Evald. 88.
 Schrøder. L. Joh. Evalds Syn paa Spørgsm. om Almuens Oplysn. Mddlsr. fra Askov 1869.
 Michelsen. V. Fortegn. ov. Forøgelsen af Sorø Akad.'s Holbergianasaml. siden 1872. Prg. Sorø 88.
 Petersen. Rich. Mindeskift om B. S. Inge-
 mann. 89.
 Olrik. H. Knud Lavards Liv og Gærning. 88.
 Chr. Molbech og N. F. S. Grundtvig. En Brev-
 vexl. saml. af Chr. K. F. Molbech og udg. af L. Schrøder. 88.
 Monrad. Joh. Selvbiogr. (1638—92). Udg. af S. Birket Smith. 88.
 Rosenørn. M. H. Løsrevne Blade af Livs-
 minder. 88.
57. Statistik. Danm.'s Stat. Tabelværk. IV. Ltr. C. 4—5. — *m.*
 — — — — D. 10 a—b. 87—88. — *m.*
 — — — — E. 2. 88. — *m.*
 Weitemeyer. H. Danm.'s Geogr. 89.
58. Wulff. D. H. Stat. Bidrag til Aalborg Stifts Hist. i Slutn. af 17. Aarh. 3—4. Aalb. 88. *Slut.*
 Søkilde. N. Rasmussen. Holstenshus og Nakkebølle fra Oldtiden til vore Dage. 1—3. Odns. 75—78
 Beretn. om Horsens Gymnastikforen. 1887—88. Hors. 89.
 Nielsen. O. Kbhvn.'s Hist. og Beskriv. Dl. 5, 1—2. 88—89.
 Stadfeldt. A. Kbhvn.'s Fødselsstiftelse 1787—1887. Prg. Kbhvn.'s Univ. Ref. 87.
 Engelstoft. C. T. Odense Bys Hist. Odns. 62. Lign. og Overslag for Viborg By. 89.
61. Danckwerth. Casp. Neue Landesbeschreibung der zwey Hertzogthümer Schleswich u. Holstein. (Amsterd.) 1652. — *g.*
64. Jensen. J. A. D. Om Indlandsisen i Grønland. 88.
65. Poulsen V. Fortæll. af Norges Hist. 14. Krstnia. 88.

67. **Beckman. K.** Bidr. till svenska riksdagens hist. 1650—80. Prg. Upsl. allm. lrv. 88.
Lilliestråle. N. F. Rigsdagarna 1609 och 10. Prg. Nyk. 88.
- 68c. **Holmberg. Cecilia. B. Bjørnson.** Et Ud-kast. 88.
 Ved Klasselærer **Lars Guttormsens** Grav. Prg. Krstnsund. 87.
Pavels. Claus. Dagbøger for 1812—13. Udg. af L. Daae. 1. Krstn. 88.
 Fragmentum de vita et miraculis mag. **Petri Olavi**, confessoris beate Birgitte. Udg. af K. G. Grandinson. Prg. Karlst. 88.
69. **Orderik Vital.** Hist. Beretn. om Norm. og Angelsaks. Ved P. Kierkegaard. 4—5. 88—89.
89. **Kejser Friedrichs** Dagb. 1870—71. 88.
96. **Ebers G.** Ægypten, ov. af M. Galschiöt. 1—2. 89.
101. **Fank. O. Bismarek**, ov. af Chr. A. Bugge. Krstnia 88.
Darwin. Fr. Ch. Darwins liv og breve, ov. af M. Söraas. 2—11. Fagerstrand.
Müller. Joh. Paludan. G. E. Lessings relig. Livsansk. 88.
104. **Bilderb. Münchener.** *Til Hist. og Folkeliv.* 929, 918.
Draper J. W. Den evrop. Aandsudviklings Histories Ovsr. af A. Thorsøe. 75.
Eureniu. M. C. J. Katal. öfver d. kulturhist.-etnograf. afdeln. af Malmö museum. I. Prg. Malmö 88.
Fridericia. J. A. Den dnsk. Bondestands Undertrykk. og Frigjør. i d. 18. Aarh. 88.
Haase. Angelo. Histor. Anskuelsesbill. Roms Forl. 1—5. 88.
Mejborg. R. Gaml. dnsk. Hjem i 16., 17., 18. Aarh. Billeder med Text. 88.
Petersen. Rich. For 100 Aar siden. 88.
Steenstrup. Joh. C. H. R. Bonden og Univer-tetet. 88.
 — — Den dnsk. Bonde og Friheden. 88.

- (104) **Søkilde. N. Rasmussen.** Landboreformerne og d. danske Bondestands Frigjør. før og efter 1788. 88.
107. **Dorph. Chr.** Græsk-rom. Gud. og Heroer. Efter O. Semanns Griech. Mythol. 75.
Roscher. W. H. Ausführl. Lex. d. gr. u. röm. Mythol. 13—14. Lps. 89.
108. **Boesen. J. E.** Nord. Gudelære. 88.
110. **Sundén. W.** Rolands-Sången. Lund 1856.
115. Aarb. for nord. Oldk. og Hist. 2. Rkk. 87, 4; 88, 1—4; 89, 1.
Arkiv. Hist. osv. 88, 5—12. — *Slut.*
Bibl. Hist., utg. af C. Silfverstolpe. 1880, 3. — *Slut.*
Månedsskrift. Hist. osv. Odns. 88, 5—6. — *Slut.*
Saml. til jysk Hist. og Topogr. Række 2, 1, 5—6. Aalb. 88.
Tidsskrift. Geogr. osv. IX, 7—8; X, 1. 88—89.
Tidsskr. Hist., udg. af d. dnsk. hist. Foren. VI, 1, 2—3. 88—89. Indholdsfortegn. til I—V. 89.
Tidsskr. Hist., udg. af d. norske hist. Foren. I Bd. 1—4. Krstnia 71—77; II, 6, 3; III, 1, 1. 88—89; II Bd. 1—2. Krstnia 77—80.
Tidsskr. Hist., utg. af sv. hist. fören. gnm. E. Hildebrand. 88, 2—4; 89, 1.
Kildeskr. Hist. osv. 49—52. 88—89.

III. Litteraturhistorie.

117. **Trojel. E.** Middelalderens Elskovshoffer. 88. — *m.*
118. Arskatal. för sv. bokhandelen. 87—88. Stockh. Bogfortegn. Dansk. 87, 14—17; 88, 1—14; 89, 1—2.
— — System. Reg. for 1881—87. Ved J. Vahl. Boghandlertid. Nord. Aarg. 22, 47—56; 23, 1—48.
Bulletin bibl. d. l. libr. franc. 2. année. 88.
Fortegn. o. V. Pios Forlagsskr., Atlas og Kort. 1852—87.
Katal. Antiquar. fra J. L. Wulffs Bogh. II. 88.
— Jule-. Dansk-norsk. 88.
Quidings antikvariat i Lund, 14—17.
— Månadskatal. 5—9. 88.

- (118) Verzeichn. d. Bücher osv. 88, 1—2. — *G. f. N. Christensen.*
119. Fortegn. ov. afd. Docent G. Brynjulfsens Bogsaml. 88.
Fortegn. ov. Bogsaml. tilh. Boer efter afd. Overl. Kinch m. fl. 89.
Fortegn. ov. en Del Bogsaml. tilh. Boerne efter Transl. A. Larsen, Justitsr. A. Strunck, cand. mag. E. Secker o. fl. 88.
120. Dahl. B. Lat. Litthist. Krstnia 89. — *frf.*
122. Halvorsen, J. B. Norsk Forf. Lex. 1814—80. 19—21. Krstnia 88.
123. Thorkelsson, J. Om digtn. på Isl. i 15. og 16. årh. 88. — *m.*
124. Frunck, G. Bidrag till kändedom om Nya Skolans förbered. och första utveckl. Prg. Stockh. Norm. 88.
131. Centralbl. Lit. 88, 18—52; 89, 1—10.
Literat. og Kritik, udg. af C. Riis-Knudsen. I, 1—12; II, 1—2.

IV. Nationallitteratur.

133. Euripides. Feniciskorna. Metr. öfvers. af C. A. Melander. Prg. Umeå. 88.
Rödström, P. Lucianea. I. Söderhamn 87.
Prg. Hudiksv. 88.
Procopius. Ex recens. G. Dindorfii. Vol. II—III. Bonn 1833—38. — *G. fra N. Christensen.*
Hude, C. Comment. cr. ad Thucydidem pert. 88. — *m.*
136. Carminis saliaris reliquiæ. Ed. C. M. Zander. Prg. Lund hgr. alm. lrv. 88.
Lindwall, J. De vi et usu coniunct. fut. periphrastr. ap Cic. Prg. Götb. hgr. ltnl. 88.
Plauti, M. A. Captivi et Menæchmi. Ed. C. A. Menzel. Vratislav. 1811.
Plauti, T. M. Captivi. Rec. J. L. Ussing. 69. (*4 Aftryk*).
— — comoediæ. Rec. et enarr. J. L. Ussing. 3, 1. 87. — *slut.*
Plinii Lovtale til Trojanum, ovrs. af O. Guldberg. Sorø 1763.

- (136) **Tacitus, Cornel.** Den ældre rom. Kejsertid i Aarb. og Histb. Ovr. af O. A. Hovgård. 11—12. 88—89.
Lalin. Es. De dum donec quoad part. usu af **Terentium**. Prg. Norrköp. 88.
138. **Folkeminder.** Jyske, saml. af E. Tang Kristensen. 9. 2. sml., 2. afd. Kold. 88.
139. **Arentzen, Kr.** Nogle Digte fra yngre og ældre Dage. 88.
Baggesen, Jens. Poet. Skr. Ved A. Arlaud. I. Event. og Fortæll. 89.
Bruun, Malte K. Aristokraternes Katekismus. o. a. Skr. Udg. af A. Ipsen.
Comoedia de mundo et paupere. Udg. af S. Birket Smith. 88.
Drachmann, H. Lars Kruse. 79.
— — To dram. Digte. 88.
— — Tusind og en Nat. Et dram. Digt. 89.
- Gjellerup, K.** Bryllupsgaven. 88.
— — Hagbard og Signe. 88.
— — Minna. 89.
- Grundtvig, N. F. S.** Poet. Skr. Udg. af S. v. Grundtvig. 7. 89.
- Hegelund, P.** Susanna og Calumnia. Udg. af S. Birket Smith. 1. 88.
- Helms, Joh.** Fortæll. og Dgt., Sange og Viser. 88.
- Holberg, L.** Samtl. Comoedier ved F. L. Liebenberg. Jubeludg. illustr. af H. Tegner. Tom. 1—3. 83—88.
- Jean Pierre.** Livslænker. 75.
- Molbech, Chr. K. F.** Efterl. Digte. 88.
- Elberling, C.** Oehlenschläger og de østerl. Eventyr. 87.
- Elberling, C.** Oehlenschläger som Gadevisedigter. 72.
- Recke, Ad.** Viser. 68.
- Røse, V.** Rejsekammeraten. 87.
140. **Aagaard, O. H.** Ved en Skolefest i Anl. af Kongens syvtiaar. Fødselsd. Prg. Frdksb. 88.
Godskesen. For Fædrel. ved en Skolef. — —

- (140) **Linnemann, C.** I Selsk. for Efterslægten paa dets Stiftelsesd. 4. Marts 88. Prg. Eftersl. 88.
141. **Helms, Joh.** Sang ved Møde paa Skolepl. ved Skolens Hundredaars Jubil. Prg. Borgerd. p. Krsthavn. 88.
Helms, Joh. Til 50-Aars-Dagen for Indflytn. i nuvær. Skolehus. Prg. Brgrd. p. Krsth. 88.
Richardt, Chr. Kantate til Borgerdydskolernes Hundred-Aars Jub. Prg. Brgrd. p. Krsth. 88.
 — — Salme ved Kirkefesten for Skolens Hundred-Aars Jub. — —
- 142a. **Hammershaimb, V. U.** Færøisk anthol. 3. 88.
144. **Ibsen, H.** Fruen fra Havet. 88.
145. **Bødtker, J. Elster.** Ved Klasselærer Lars Gutormsens Grav. Prg. Krstnsund 87.
146. **Caspari, Th.** — — — — —
Skjoldborg, J. — — — — —
147. **Saga, Egils Skallagr.** Udg af **F. Jónsson.** 3. 88. — *slut.*
 Samf. til Udg. af gml. nord. Litt. XIII⁵, XV³, XVII³. 89.
- 154b. **Longfellow, H. W.** Sangen om Hiawatha. Ovsr. af G. Bern. 60.
156. **Choix d'anciens textes fr. publ. p. E. Lidfoss.** Lund 77.
 Recueil d'anc. textes Bas-Latins provenc. et fr. publ. p. P. Meyer. I. Paris 74.
157. **Turpin.** La Chron. d. Deux. anc. textes fr. publ. p. F. Wulff (Lunds Univ. årsskr. Tom. XVI).
163. **Ígors Fylke.** Kvadet om. Oldruss. Helted. ved Thor Lange. 88.
166. **Gellert, C. F.** Breve, med en prakt. Afh. om d. gode Smag i Breve, ovsr. (af M. J. Baden) (1762).
 Gudrun. Deutsch. Heldenlied, übrs. v. K. Simrock. Stuttg. und Augsb. 59.
Gutzkow, K. Briefe aus Paris. 1—2. Lps. 42.
Hackländer, Eugen Stillfried. 1—3. — *Uden Titelblad. 1 Bind.*
 Niebelungenlied. Das. Neuhochdeutsche Übrs. v. O. Marbach. Lps. 60.

- (166) Reineke Fos. Ovr. af Chr. Winther. 49.
Walter. v. d. Vogelweide. Gedichte übrs. v. K.
 Simrock. 5. Aufl. Lps. 73.
169. Oldsange. Udv. af arab. Ved P. Trugaard.
 2. Prg. Ribe 88.

V. Sprogvidenskab.

- 174, **Bredsdorff. J. H.** Om Aarsagen til Sprogenes
 Forandr. Udg. af V. Thomsen. 86.
Müller. Fr. Grundriss der Sprachwissenschaft.
 1—4, 1. Wien 76—88.
178. **Schmidt. C. P. Christensen.** Særegenheder i d.
 gr. Ordføjningslære. Odns. 88. — *frl.*
Grøterud. N. Kortf. gr. skolegram. Krstnia.
 88. — *frl.*
Hude. K. Kortf. Haandb. i den gr. Syn-
 tax. 88. — *frrf.*
Winer. G. B. Gram. des neutestam. Sprach-
 dioms. Lps. 22.
181. **Aars. J. og A. Andersen.** Den lat. udtale i
 Skolerne. Prg. Krstnia. Aars og V. 87.
 Et Blad med (lat.) pronom. Adverb. I—II. —
Fra Edelmanns Bogh. i Hors.
182. **Baden. J.** Dansk-Lat. Ordb. 1810.
183. **Lang. C. F. Linderström.** Lat. Stiløv. 88. — *frl.*
184. **Andersen. A.** Lat. Læsebog. 2. udg. Krstnia.
 88. — *frl.*
Hauch. A. G. Ø. Læreb. i Lat. And. Afdl.
 88. — *frrf.*
187. Udsigt. Kort. ov. d. philol.-hist. Samf.'s Virk-
 somhed. Oktb. 85—Oktb. 87. 88. — *m.*
188. Tidsskr. Nord. f. Filol. Ny Række VIII, 3—4;
 IX, 1—2. 88—89.
189. Arkiv för nord. filol. osv. Ny Följd. I, 1—3.
 88—89.
190. **Andersen. D. og Chr. Blinkenberg.** Dansk lyd-
 skr. med hovedpunkt. af d. dnsk. lydlære. Med
 et forord af V. Thomsen. 88.
 (**Bille. C. St. A.**) Dansk Sprog, Stil og Ret-
 skrivn. Af * *. 88.
Bille. C. St. A. Retskrivnings-Spørgsmaalet.
 89.

- (190) **Dahlerup. V. og O. Jespersen.** Kortf. dansk Lydlære. Med et Forord af V. Thomsen. 89.
Recke. E. v. d. Store og smaa Bogst 88. — *frl.*
Retskrivningsregler. De forordn. nye. 88. — *frl.*
191. **Christiani. E.** Rimordbog. 88.
Feilberg. H. F. Bidrag til en ordb. ov. jyske almuesmål. 4. 89.
Kalkar. O. Ordbog t. d. ældre danske Sprog. 14. 88.
194. **Storm. Joh.** Det nynorske landsmaal. 88.
196. **Herrnlund. H.** Vetenskaps-akademien och L. Laurels rättskrifningsförslag. Prg. Stockh. Nya elmtrskl. 88.
Thorkelsson. J. Breytingar à myndum vidtengingarháttar i fornorsku og forníslenzku. Prg. Reykj 87.
197. **Fritzner. Joh.** Ordb. ov. d. gml. norske Sprog. 2. Udg. 13—14. 88—89.
198. **Småstykker.** Udg. af samf. til udg. af gml. nord. ltrt. 11. 89.
199. **Hainer. Hans.** Om de sammansatta verb. i Nysvenskan. Prg. Karlskr. 88.
203. **Hoppe. A.** Engl.-deutsches Suppl.-Lex. 2. Aufl. Berlin. 1. 88.
204. **Digte.** Udv. engl., saml. af H. Hansen. 88. — *frl.*
Møller. Fabricius. Letfatt. Læreb. i d. engl. Spr. 2. Udg. 84. — *frl.*
205. **Baruël. E.** Fransk Skolegr. I. 88. — *frl.*
Mynster. O. Fransk Gr. til Skolebr. 89. — *frl.*
 — — — Syntax — 89. — *frl.*
208. **Baruël. E.** Lectures hist. II. 89. — *frl.*
215. **Nyrop. Kr.** Kortf. spansk Gr. 89.
 — — — Lærebog i d. spanske Spr. 89.
216. **Ipsen. P. L.** Tysk Gram. 89. — *frl.*
219. **Lassen. Kr.** Tysk Læs. for Beg 3. Udg. Krstnia. 88. — *frl.*
Mohr. F. og Chr. Haunstrup. Tyske Læsest. til Br. f. de højere Kl. i Latinsk. 88. — *frl.*
- VI. Æsthetik og Kunst. VII. Filosofi.**
VIII. Theologi.
230. **Katal. Illustr. ov. Kunstafd. v. d. nord. Udst.** i Kbh. 88. Udg. af F. Hendriksen,

- (230) Kat. Illustr. ov. Kunstudst. ved Charlottenb. 89. Udg. v. F. Hendriksen.
231. Om Oplæsning. Med et Forord af Prof. P. Hansen. 88.
Rahbek, K. L. Lærebog i d. dnsk. Stil. 4. Opl. ved A. E. Boye. 33.
234. **Kroman, K.** Grundtræk af Sjælelæren m. et Omr. af Tænkælæren. 89.
246. **Hansen, M. Mørk-**. Populær Fremst. af Kirkens Hist. for tænk. Christne. 48.
247. Malmø-Beretn. om Religionsart. og Forhandl. paa Herredagen i Kbh. 1530. Paa ny udg. af H. F. Rørdam. 89.
248. **Jungersen, F.** Den frie tanke, teol. og den levende Gud. 89.
249. **Vormordsen, Fr.** En kort Forklar. om Forsk. paa d. evang. og pap. Præd. og Lærdom. 1531. Paa ny udg. af H. F. Rørdam. 88.
252. Synodal-Act. Viborg Sifts. 1888. — *g.*
257. Meddel. Nye, om d. dansk-amerik. Miss. Udg. af J. A. Heiberg. 2, 9—11.
 Saml. Kirkeh. Udg. v. H. F. Rørdam. 6, 4—5. 88—89.

IX. Opdragelse og Undervisning.

259. Ungdom. Vor. Tidsskr. 88, 4—6; 89, 1—2. Verdandi. Tidsskr. 88, 2—6; 89, 1. Stockh.
260. **Fredriksen, Kirstine.** Anskuelsesundervisning. Med Tegninger. Hdb. for Lær. 89.
 Hjem og Skole. Aarsberetn. f. Dnsk. Skoleforen. 88 & 89. Kolding.
Plum, F. Hdb. f. Lær. og Opsynsm. ved Borg- og Almue-Skolerne. Odns. 1802.
- 260c. Idiotanstalten paa Gml. Bakkehus v. Kbh. 29. Beretn. f. 1886—87. *Fra Udg.*
261. Regnskabsberetn. f. d. lærde Skolev. og Sorø Ak. f. Finansaaret 18⁸⁷/₈₈. *Fra Unvrstskvæsturen.*
Steenberg, A. S. Foreninger f. Sver.'s højere Skolers Lær. Prg. Hors. 88.
263. **Aagaard, O. H.** Om en ny Fremst. af det hist. Stof v. d. sidste afslut. Undv. i de lrd. Sklrs. højere Kl. Prg. Frdborg 88.

- (263) **Schrøder. L.** Den grundtv. Retnings Realisme eller om Folkehøjsk. og d. hist. Underv. 87.
269. **Christensen. J.** Rundskrift-Forskrifter. 2. Opl. (89). *frl.*
Eddelien. E. Skrivebog. 1—5. Rand. 86.
 Haandgjærn. og Naturl. Prg. Hrlfsholm 88.
 Om Sløjden. Prg. Frdborg 88.
 Tidsskrift i Gymn. II, 11. 88
 Undervisn. i Sløjd. Prg. Kbh. v. Wstn. 88.
270. Berättelse om statens allm. lärov. för gossar 1880—82. Stockh. 87.
Mattson. M. P. Reseberätt. (Tyskl. og Danm.). Prg. Vesterås 88.
Thrap. D. Erindr. fra Borgersk. 1841—43. Prg. Krstnia brgr. og realsk. 87.
 Unvrsts.- og skole-annaler. Ny Rk. 2. Aarg. 87. Krstnia 88. — *m.*
261. **Linde. A. C. P.** Meddel. ang. d. lærde Sk. 1886. 88. (2 *Aftr.*). Alfab. Sagreg. for 79—86. 88 — *m.*
A. F. Asmussen. — — — — — 1887. 89. — *m.*
Schrøder. L. Den dnsk. Folkehøjskole. Et Brev t. en eng. Lær. 89.
275. *Indbdllsskrift. fra Undersøgningsanst. i Danm.:*
 Aalb., Aarh., Askov (87 & 88), Fredericia, Fredberg., Fredborg., Helsingør, Hrlfsh., Hors., Jell., Kbhvn. (Brgrdydsk. i K., Brgrdydsk. p. Krsth., Efterslægt., Hadersl. Lær., Hauch (87 & 88), Lyceum, Marib., Mtrpltnsk., Schneekl., Unvrst. Kng's. Fødslf., Ref. (87), Polyt. Læreanst., v. West.), Kold., Mødruvale (87), Nyk., Odns., Rand., Ranum, Reykj. (87), Ribe, Rosk., Rønne, Slgls., Sorø, Vejle (87 & 88), Vib., Vordingb. — *alle* 88. *m.*
Askov: **Schrøder. L.** Plan f. Underv. Kold. 87.
 — Plan f. d. udv. Underv. i Vint. 88—89. Kold. 88.
 — **Pedersen (Bjerge). P.** Fortegn. o. Ask. Højsks. Bogsamling. Kold. 85.
Fredborg. Lidt af en Undervisningspl. Prg. 88.
Hors. **Steenberg. A. S.** Fortegn. o. Skolens Bogsaml. 3. Till. Hors. 88.

- (272) *Brgrdydsk. p. Krsth.* Skolens Hundred-Aars Jubil. Prg. 88.
Schneekloth. Orient. Bem. om Skol. Plan. Prg. 88.
 — *Ussing. T. A.* Studenterne fra Schn.'s Skole 1863—88. Prg. 88.
Kbhvns. Univ. Indbydelsesskr. til Kbh.'s Univ.'s Fest i Anl. af Hundredaarsdagen for Stavnsbaandets Løsn. d. 20. Juni 1888.
 — — Forel. og Øv. For- og Efteraar 88. *m.*
 — — Fortegn. ov. Stud. 88.
Goos. C. Aarb. f. Kbhvns. Univ. for 1864—71. Bnd. 3, 1. 87. — 2 *Aftryk.* — *m.*
 — Aarb. f. Kbhvns. Univ. for 84—85. 87. 2 *Aft.* — *m.*
Nyk. Møller. A. Fortegn. o. Dscplbibl. Prg. 88.
274. *Indbdllsskr. fra Undervisngsanst. i Norge:* Aales., Arend., Berg. Kthdr., do. Tanks Sk., Dram., Fredhald., Hamar, Krstnia.. (Aars og Voss, Andersen, Borger- og Realsk., Gjertsen, Kthdr.), Krstsand., Krstsund., Laurvig, Lillehammer, Molde, Skien, Stav., Tromsø, Trondh. Kthdr. og Realsk. — *alle 87.* — *m.*
Krstnia. Andersens Sk. Undervisngspl. Prg. 87.
 — *Kthdr. Thrap. D. S.* Til Kr. Skoles Hist. Prg. 87.
Krstnsands. Kathedr. Bibl.'s Tilvæxt 86—87.
Krstnsand. 87.
Tromsø Sk. Regler f. klasseforstand. Prg. 87.
Trondhjøm. Kthdr. Thrap. D. Til Thr. Skoles Hist. Prg. 87.
 — *Rlsk.* Fortegn. o. skolens saml. til undv. i Naturl. og mineral. Prg. 87.
275. *Indbdllsskr. fra Undervisngsanst. i Sverige:* Falum (Säter pedagogi 85), Gefle, Göteb. högre Elmlrv., do. Reallrv., Helsingb., Hernösand, Hudiksvall, Jönköp., Kalm., Karlskr., Karlst., Krstnstad., Linköp., Luleå, Lund Karol. Kthdr., do. priv. elm. sk., Malmö, Norrköp.. Nyköp., Skara, Stockholm (Beskow, Kgl. tekn. högsk., Lyc. f. flick., Nya Elmsk., Norrmalm, Högre reallärov., Södermalm, Wall. flicksk.), Strengnäs, Sundsvall, Umeå, Upsala (Fjellst. sk., Kathdr.), Venersborg, Vestervik, Vesterås, Vexjö, Visby, Örebro, Östersund. — *alle 88. m.*

- (275) *Karlskr. Wadstein. E.* — lärov. 1688—1888. Prg. 88.
Krstnstad. Ahlén. A. Förteckn. ö. lärov.'s saml. af mynt och minnespenn. m. m. 3. Prg. 88. — *Slut.*
 Prakt. arbetssk. f. barn o. ungdom, högre reallärov. f. fl. o. g. 87—88. Stockh.
Sundsvall. Collinder. E. Förteckn. ö. — hgr. allm. lärov.'s saml. af mynt o. minnespenn. m. m. Prg. 88.

X. Matematik. XI. Naturvidenskab.

279. *La Cour. P.* Hist. Math. 88.
 Tidsskr. f. Math. osv. 5, 5, 6; 6, 1—5. 87—88.
280. *Berg. O.* Prøve paa ny læreb. f. gymn. i ar. og alg. Prg. Krstnia. Andersen. 87.
Larsen. S. og J. P. Pinholt. Opg. i Arithm. 1. De ration. Stør. 88. — *frl.*
Nordlund. K. P. Studier i Alg. Prg. Gefle 88.
282. *Matzen. M.* Hovedregnopgaver for Borg- og Almuesk. 1—4 88. — *frl.*
 — — Facitlistem. en Del Opløsn. til 1—4. 88. — *frl.*
285. *Johnsen. F. V.* Geom. Tegneopg. 1. Dl. Plan-geom. Opg. 3. Udg. Odns. 88. — *frl.*
Larsen. S. Geom. Anskuelsesundervisn. som Indl. til Geom. 88.
Røgind. W. Vejledn. til Løsn. af geom. Opg. 88. — *frl.*
291. *Naturen. Ill. Maanedsskr. for pplr. Naturvidensk.*
 Red. af J. Brunckorst. 88, 2—12; 89, 1—4. Brgn. *Naturen og Mennesket. Ill. Maanedssk., udg. af S. Mørk Hansen. 89. Jan., Febr., Apr.*
 Skildr. af Naturvid. Red. af J. Collin. 82.
292. *Tidsskr. f. Phys. og Chemi osv. 88, 4—12; 89, 1—3.*
295. *Andersson. A. E.* De Fraunhoferska liniernas förskjutn. Prg. Krstnstad. 88.
296. *Ellinger. H. O. G.* Læreb. i Varme. 88. — *frl.*
298. *Hiortdahl. Th.* Kortf. Læreb. i Kemi. 4. Udg. I. Anorg. K. Krstnia. 88. — *frl.*
302. *Jespersen. M.* Stof og Æther. Prg. Nyk. 88.
304. *Berggreen. E. S.* Dyrerigetets Naturhist. til Br. f. d. højere Kl. (89). — *frl.*

- (304) **Mortensen. H. Chr. C.** Anvisning til at udstoppe og opbevare Fugleskind. Vib. 89.
305. **Rosenvinge. L. Kolderup.** Undersøg. ov. ydre Faktorer Indflyd. pna Organdannelsen hos Plant. 88. — *m.*
Zoffmann. A. Planteskema til Skolebr. 89. — *frl.*
306. **Bronn. H. G.** Klass. u. Ordn. d. Thierreichs. Bnd. 2. Abth. 3. Stachelhäuter. Bearb. v. H. Ludwig. Lfr. 1. Lpz. u. Heidlb. 89.
 — — — — Bnd. 4. Würmer 7. 89.
 — — — — Bnd. 5, 2. Gliederf. 18—22. 89.
 — — — — Bnd. 6, 3, 61—64. Reptil. 88—89.
 — — — — Bnd. 6, 4, 18—24. Vögel. 88—89.
 — — — — Bnd. 6, 5, 30—31. Säugeth. 89.
Bahr. Andet till. t. „Stavanger omegns fugle“. Prg. Stav. 87.
Petersen C. G. J. Om de skalbær. Molluskers Udbredningsforh. i de danske Have indenfor Skagen. 88. — *m.*
Ravn. E. Om dannelsen af skillevæggen ml. bryst- og bughulen hos Pattedyrene. 88. *m.*
Torup. S. Om Blodets Kulsyrebinding osv. 87. — *m.*
307. **Eschricht. D. F.** Det mennesk. Øje. 73.
Fenger. A. og M. Topsøe. Kort Beskriv. af d. menn. Leg. og nogle simple Regler for Sundhedens Bevar. Til Skolebr. 88.
Kjærgaard. N. C. Om ventrikelfordøjelsen hos sunde Menn. 88. — *m.*
308. **Blume. C. A.** Om Phlebectasia et varices oesophagi osv. 88 — *m.*
Bornemann. A. C. J. Stud. o. dn. „gonorrh. Rheumat.“ 87. — *m.*
Fraenkel E. Magnet. og Hypnot. 89.
Geill. Chr. Klin. Stud. o. d. akute Karbolsyreforgiftn. 87. — *m.*
Grønbech. A. C. Om Næsesvælgpolyper. 88. — *m.*
Storm. H. A. Breuning-. Bidr. t. d. krupøse Pneumonis statistisk. 88. — *m.*

XII Samfundsvidenskaber.

311. **Kirkelove. Danske. (1536—1683).** Udg. af H. F. Rørdam. 3, 2 88.

- (311) Love og Exped. vedk. Kirke- og Skolevæsen. Ved H. V. Skibsted. 1886. 87.
 Love og Forordn. osv. Udg. af A. Damkier og Fr. Kretz. VI, 2—VIII. 87—88.
 Lovtid. 1888, 16—57; 89, 1—15.
 Ministerialtid. A, B. 88, 14—51. 89, 1—16.
317. **Madvig. J. N.** Den national. Polit. og dt. dansk. Monarch. 64.
Manicus. Den dansk-tydske Strid. 64.
Scharling. W. Danm.'s Fremtid. Tale ved Unvrstsfesten d. 17. Nov. 88.
318. **Hansen. V. Falbe.** Stavnsbaandsløsn. og Landboreform. 1. Dl. Prg. Unv. Fest. 88.
Løwe. V. Handelsgartneri. Prisfortegn. 89.
Scharling. W. Værdilære. I. Prg. Unv. Kngns. Fødsfest. 88.
 Tidsskr. Hedeselsk.'s. 88, 2—6; 89, 1—4.
309. Stenografmøde. Gabelsberger-. Beretn. om d. nord. — i Kbhvn. 1888 ved D. Dessau. 88. — *frf.*
320. Vort Forsvar. Nr. 132—209. 86—88. *G. fra Dr. Bang.*

Anm. Den 18. Maj foreviste Ovrl. Dr. Bang for Skolens Rektor et smukt indbundet Aftryk af **Ludvig F. A. Wimmer.** Døbefonten i Aakirkeby Kirke. Kbh. 1887, hvori han paa Forsiden af det hvide Blad foran i Bogen med sin Underskrift samme Dag havde skrevet: „Naar min Embedsvirksomhed ved Viborg Kathedralskole ophører (ved Afskedigelse eller Døden), er det min Bestemmelse, at denne Bog skal indlemmes i denne Skoles Bogsamling“. Men indtil den fastsatte Betingelse indtræder, har Dr. Bang ønsket at beholde Værket staaende hjemme hos sig selv. Det er derfor ikke blevet stemplet som Skolens Ejendom.

B. Disciplenes Bogsamling

har i sit Regnskabsaar fra 1. April 1888 til 31. Marts 1889 haft i Indtægt

fra 1 Mdlm, Bidr. for $\frac{1}{4}$	87— $\frac{30}{9}$	88	Kr. 3.00	Ø.
- 27 — — — $\frac{1}{4}$	88— $\frac{30}{9}$	88	„ 27.00	„
- 1 — — — $\frac{1}{4}$	88— $\frac{31}{3}$	89	„ 2.00	„

At overføre Kr. 32.00 Ø.

	Overført	Kr.	32.00 Ø.
fra 6 Mdlm. Bidr. for $\frac{1}{9}$ 88— $\frac{31}{3}$ 89	„	7.02	„
- 26 — — — $\frac{1}{10}$ 88— $\frac{31}{3}$ 89	„	26.00	„
- 1 — — — $\frac{1}{11}$ 88— $\frac{31}{3}$ 89	„	0.83	„
- 1 — — — $\frac{1}{1}$ 89— $\frac{31}{3}$ 89	„	0.50	„
- 2 — — — $\frac{1}{2}$ 89— $\frac{31}{3}$ 89	„	0.66	„
- 2 — — — $\frac{1}{3}$ 89— $\frac{31}{3}$ 89	„	0.34	„
- Salg af Fortegnelse	„	0.35	„
- afgivet som fundet paa Skolen . .	„	0.17	„

---

i alt Kr. 67.87 Ø.

og i samme Tidsrum udgivet

til Indkjøb af ny Bøger	Kr.	47.90 Ø.
- Indbinding	„	11.28 „
- Trykning af Regningsblanketter .	„	1.35 „
- Dækning af Underskud fra for. Aar	„	11.80 „

---

saa at der til Regnskabsaaret 1889

—90 bliver et Underskud af . . . . Kr. 4.46 Ø.

Siden Listen i forrige Aars Indbydelsesskrift sluttedes d. 17. April f. A., har Samlingen faaet følgende Tilvæxt:

- 1 Smaastykker til Folkelæsning. Bnd. 14, 5; 6, 15, 1--4. 88—89.
Tidende. Illustr. for Børn. Udg. af Nord. Rolfsen. Bergen. Aarg. 3, 6—10; 4, 1—6. 1887—88.
3. Carit Etlar. Vendetta. En Fortæll. fra Korsika. Kbh. 1888.
Ewald. H. F. Griffenfeld. Hist. Rom. 88.
Johan. Ombord og iland. Sandfærdige Oplevelser og Erindringer fra mit Sjømandsliv. Udg. af Constantius Flood. Krstnia 1889.
Topsøe. V. C. S. Nutidsbilleder. Kbh. 1884.
4. Bredsdorff. Chr. Paa Feltod. Illustr. af Alfr. Schmidt. 1—2. Kbh. 1889.

- (4) **Stanley. Hnr. M.** Gjennem det mørke fastland. Ovr. efter den omarb. og forkort. tyske udg. af Berthold Valz ved E. R. Med illustrat. Krstnia 88.
5. **Haggard. H. Rider.** Kong Salomons Miner. En paa et arabisk Sagn grundet Fortælling. Ovr. fra Engelsk ved P. Jerndorff-Jessen. Kbh. 87.
— — Allan Quatremain. Ovr. af P. Jerndorff-Jessen. Kbh. 88.
- Henty. G. A.** Fra den sorte Prins' og den sorte Døds Tid. Ved P. Jerndorff-Jessen. Kbh. 88.
- Stevenson. R. L.** Kaptejn Flints Arv. Ovr. v. P. Jerndorff-Jessen. Kbh. 88.
- Wallace. Lewis.** Ben Hur. En Fortæll. fra Kristi Tid. Paa Dansk ved Vilh. Møller. 2. Opl. Kbh. 1888.

C. Den naturhistoriske Samling

er i Aarets Løb bleven forøget med følgende:

En Flagermus (givet af E. Rendtorff).

Kranium af et Pindsvin (d. s.).

Kranium af en brun Rotte (g. af Vilh. Glud).

Ny fødte Unger samt en Rede af Havremusen (Hr. Overlæge Gad).

Kranium af en Hare (Andreas Simmelhag).

Kranium af en Ræv (Vilh. Glud).

Kranium og Skeletdele af en Odder (Viggo Nielsen).

Kranium af en Stær (Henry Angelo).

Rede af en Rørsanger (Hr. Overlæge Gad).

En skeletteret Arm (med paasiddende Svingfjer) af en Due (Skolens Naturhistorielærer).

To Æg af en Havskjoldpadde i Spiritus, købte paa Riises Auktion i Kjøbenhavn.

To Skovfirben (Han og Hun) i Spiritus (Malersvend Christoffersen).

- Frøæg i Spiritus (Skolens Naturhistorielærer).
 To plettede Salamandre (Han og Hun) i Spiritus
 (Malersvend Christoffersen).
 En Tangsnarre (L. Juul).
 Trepiggede Hundestejler (Joh. Thomsen).
 En Aalekvabbe (Viggo Nielsen).
 „Stint“er i Spiritus (Hr. Bogholder Thomsen).
 En lille Stør (do.).
 Smaa Negenøjer (Otto Paludan).
 En Pupe af en Oldenborre i Spiritus (Malersvend
 Christoffersen).
 En Oliebille i Spiritus (do.).
 Vaarfluelarver med deres Rør (Carl Gust. Andersen).
 En lille Hvepserede (Hr. Løjtnant E. Paulli).
 Faarekyllinger (en Nymfe og en udviklet Hun) i
 Spiritus (Chr. Vater).
 En Skorpion i Spiritus, kjøbt paa Riises Auktion
 i Kjøbenhavn.
 En Skolopender (do.).
 Hesteigler (Henry Angelo).
 Børneorm (Vald. Gregersen).
 En Dammusling i Spiritus (Benj. Preisler).
 Et forstenet Søpindsvin (Vilh. Glud).
 Aftryk i Flint af et Koraldyr (do.).
- En Buket af tørrede Rug-, Byg- og Havrestraa
 (P. Lassen).
 Et Frø af en Elfenbenspalme (do.).
 En Del tørrede Frugter og Sporeplanter (Skolens
 Naturhistorielærer).
 Et Stykke forstenet Træ (Benj. Preisler).
 En „Mergelknude“ (Joh. Thomsen).
 To smaa Drypsten (Vilh. Glud).
-

Den botaniske Have

har fra botanisk Have i Kjøbenhavn modtaget en Sending Frø af etaarige Urter. Desuden har Hr. Overlæge Gad skjænket følgende levende Planter:

Fuchsia.	Malurt.
Venusvogn.	Tvevreden Skedeknæ.
Ridderspore.	Kejserkrone.
Akeleje.	Vild Tulipan.
Blaa Anemone.	Halvskjrblm. Fuglemælk
Avrikel.	Hvid Lillie.
Pengebladet Fredløs.	Lilliekonval.
Fingerbøl.	Rundstænglet Konval.
Storkronet Ærenpris.	Asparges.
Lavendel.	Iris florentina L.
Skorsonér.	Iris sibirica L.
Aster.	Engelsød.

VII. Regnskabsvæsen.

I Regnskabsaaret fra 1. April 1888 til 31. Marts 1889 har Skolen haft følgende Indtægter:

Fra Tiende, Arvefæste- og Lejeafg.	Kr.	19,752.83	Ø.
— Kirker og Præstekald	”	26.00	”
— Skol. Kapitaler og d. Bogsam- ling. tillagte Tejlmanske Leg.			
Renter	”	3,527.32	”
— Skolepenge	”	9,638.50	”
— Læsø	”	1,159.70	”
— Extraordinær Indtægt . . . , .	”	20.00	”
— Decision	”	1.00	”

Tilsammen Kr. 34,125.35 Ø.

hvorimod Udgifterne for at holde Skolen i Gang har været:

til Lønninger	Kr. 34,531.46	Ø.
- Pensioner	„ 198.16	„
- Decision	„ 0.76	„
- Bogsm. og videnskabl. Apparat	„ 840.00	„
- Bygningers Vedligeholdelse . .	„ 624.67	„
- — Hovedstandsættelse	„ 702.00	„
- Inventariets Vedligeholdelse . .	„ 658.03	„
- Plantehaven	„ 22.20	„
- Brændsel og Belysning	„ 1,452.94	„
- Skatter og Afgifter	„ 1,792.85	„
- Regnskabsførelse	„ 781.82	„
- forskellige løbende og tilfældige Udgifter	„ 1,438.54	„
- Skydeøvelser	„ 287.57	„
- at dække Underskud ved Besørgelsen af Lærernes Præmier til Livrente- og Livsforsikrings-Anstalten	„ 0.02	„

Tilsammen Kr. 43,331.02 Ø.

hvorved fremkommer en Merudgift af . . . . . Kr. 9,205.67 Ø.

Til Understøttelse af Disciple er indkommet:

Fra Stipendiefondens Renter og Oplag	Kr. 1,292.22	Ø.
- Nissens Legat. „	1,107.29	„
- Læge Foghs Leg. „	200.00	„
- Spareks. hæv. af Stipendief. Midler . „	819.60	„

Tilsammen Kr. 3,419.11 Ø.

og udgivet af Stipendf. Rent. og Oplag	Kr. 2,090.00 Ø.
af Nissens Legat	1,332.14 "
af Foghs Legat	200.00 "
og til Sparek. indb. for Nissens Legat	185.15 "
<hr/>	
Tilsammen	Kr. 3,807.29 Ø.

hvorved der frem- kommer en Merud- gift af	Kr. 388.18 Ø.	ialt Kr. 9,593.85 Ø.
til hvis Dækning der dels har været en Kassebh. fra f. A. af	4,224.80 "	
dels fra den alm. Skolefond er modt.	9,500.00 "	
<hr/>		
Tilsammen	Kr. 13,724.80 Ø.	

hvorefter der til Aaret 1889—90
har været en Kassebeholdning af Kr. 4,130.95 Ø.

VIII. Bygninger og Løsøre.

Blandt Undervisningsredskaber, der er anskaffede, og Arbejder, der er udførte ved Bygningerne, er der følgende af større Betydning. Foruden Angelo Haases historiske Væggebilleder er der to Gange blevet anskaffet 4 nye Bolttræer til Kriket-spillet og en Gang ny Boldte; og i søndre Fløj er der lagt 200 Alen nyt Loftsgulv.

IX. Ministerielle Anordninger og andre Afgjørelser af mere almindelig Betydning.

A. Vedrørende **Examensvæsenet** har Ministeriet dels under 5. Januar 1889 udfærdiget

1. en Bekjendtgjørelse angaaende en **Tillægs-examen i Naturlære for dem, der have bestaaet 4. Klasses Hovedexamen i sproglig-historisk Retning.**

Under Hensyn til, at der ved Ansættelse i Stillinger, til hvilke Adgangen iøvrigt staar aaben for dem, der have bestaaet 4. Klasses Hovedexamen ved de offentlige lærde Skoler og ved de private Skoler, som ere berettigede til at afholde denne Examen med den ved Lov af 1. April 1871 § 5 fastsatte Retsvirkning, kan blive Spørgsmaal om at kræve Bevis for Kundskaber i Naturlære, har Ministeriet under Dags Dato fastsat, at de, der som Skoledisciple have underkastet sig 4. Klasses Hovedexamen i sproglig-historisk Retning og opnaaet det ved Ministeriets Bekjendtgjørelse af 9. August 1871 fastsatte Pointsantal af 33, kunne, uden dertil at behøve nogen særlig Tilladelse, indstille sig til en supplerende Prøve i Naturlære ved en af de Skoler, der have Ret til at afholde 4. Klasses Hovedexamen eller almindelig Forberedelsesexamen, samt ved Kommissionen for Afholdelsen af almindelig Forberedelsesexamen, til den Tid, da de nævnte Examinere regelmæssigt afholdes. Denne Tillægsprøve bliver at afholde i samme Omfang, som det, der ved allerhøjeste Anordning af 30. August 1881 § 4 er foreskrevet for Prøven i Naturlære ved almindelig Forberedelsesexamen, og kun de, der mindst opnaa Karakteren „godt“, anses for at have bestaaet. Med Hensyn til Anmeldelsen af Examinander for Ministeriet og Bedømmelsen ved Censorer gjælde de samme Regler for denne Prøves Vedkommende som for almindelig Forberedelsesexamen og 4. Klasses Hovedexamen i det Hele.

Naar bemeldte Tillægs-examen tages ved en af de offentlige lærde Skoler eller ved Examenskommissionen, erlægges ved Indtegningen et Gebyr af 4 Kroner, med mindre den Paagjældende medbringer Testimonium for at have bestaaet 4. Klasses Hovedexamen ved en offentlig lærd Skole, da Prøven i saa Fald afholdes gratis.

De, der kun have bestaaet den for Privatister forekrevne Prøve i 4. Klasses Afslutningsfag, have ingen Adgang til at underkaste sig den omhandlede Tillægsprøve i Naturlære.

Hvilket herved bringes til almindelig Kundskab.

2. dels til forskellige Tider flere Bestemmelser om Ordningen af Forholdene ved Skolens Slutprøver, nemlig

a. under 7. Marts d. A. følgende **Cirkulære til samtlige lærde Skoler og Realskoler om Ordningen af Forholdene ved skriftlig Examen.**

Da Antallet af private Skoler, som erholde Dimissionsret til de forskellige Examina, er i stadig Tiltagen, og man har Anledning til at formode, at ikke alle ere tilstrækkelig nøje bekendte med Reglerne for Ordningen af Forholdene ved skriftlig Examen, ligesom ogsaa adskillige Ændringer i og Tilføjelser til de hidtil gjældende og i Praxis fulgte Regler have vist sig ønskelige, har Ministeriet fundet det rettest paany at udstede et Cirkulære om denne Sag og fastsætter da herved følgende Bestemmelser til fremtidig Iagttagelse:

1. Samtlige Opgaver skulle senest 4 Dage før den skriftlige Examens Begyndelse være sendte til Skolernes Rektorer og Bestyrere. Disse anmodes om samtidigt med Indmeldelsen af Examinanderne at indsende en Opgivelse af, hvor mange Exemplarer de behøve af hver enkelt Opgave, saaledes at Antallet beregnes til 3 udover Examinandernes Antal. Af hver Opgave især indesluttet det forlangte Antal Exemplarer i en stærk Konvolut, der tillukkes med et Segl i Lak og bærer en Paaskrift, som angiver Skolens Navn, Opgavens Art, Exemplarernes Antal og den Dag og Time, da Opgaven skal tages frem til Besvarelse. En saadan Opgavekonvolut maa ikke aabnes før paa det til Besvarelsen fastsatte Tidspunkt. Samtlige Opgavekonvolutter til hver enkelt Skole indesluttet og oversendes til dens Rektor eller Bestyrer i en Konvolut, som Adressaten strax efter Modtagelsen skal aabne for at forvisse sig om, at alle Opgavekonvolutter ere tilstede; skulde der være indløbet nogen Fejl, maa han ufortøvet underrette Undervisningsinspektionens Formand eller, for de private og kommunale

Realskolers Vedkommende, Undervisningsinspektøren derom.

2. Hver af de private lærde Skoler og af de kommunale og private Realskoler skal ved skriftlig Examen have een eller flere fremmede Tilsynsmænd, som kunne antages at have Evne til at føre et omhyggeligt Tilsyn. Tilsynsmændene ansættes ved Skolerne i Kjøbenhavn af vedkommende Undervisningsinspektør, ved Skolerne i Provinserne af deres Bestyrere, som anmodes om samtidigt med Indmeldelse til Examen at indgive Meddelelse om, hvilke fremmede Tilsynsmænd de have valgt. Der skal være mindst een fremmed Tilsynsmand for hvert Lokale, hvori der skrives; forsaavidt der i noget Lokale er mellem 20 og 30 Examinander, skal der være 2 fremmede Tilsynsmænd, er der mellem 40 og 60, skal der være 3, o. s. fr. Bestyrerne for de kjøbenhavnske Skoler anmodes om senest en Uge før Examins Begyndelse at ville meddele vedkommende Undervisningsinspektør, hvor mange fremmede Tilsynsmænd de i Henhold til disse Regler behøve ved hver enkelt Prøve. Hver Tilsynsmand lønnes med 1 Kr. for Timen, og Lønnen udredes af Skolen, ved hvilken de ere ansatte. Hver modtager af den, som har ansat ham, et Exemplar af nærværende Cirku-lære som Instrux om, hvorledes han har at forholde sig.

3. Foruden de fremmede Tilsynsmænd skal et passende Antal af Skolens Lærere være tilstede i Lokalet og deltage i Tilsynet.

4. Alle de Tilsynshavende skulle have deres Opmærksomhed udelukkende henvendt paa Examinanderne, og de maa derfor ikke selv beskjæftige sig med Læsning eller Skrivning eller uden Nødvendighed tale sammen eller overhovedet foretage sig noget, der kan bortlede deres Opmærksomhed fra Examinanderne. Af og til maa de gjøre en Ronde i Lokalet, men de skulle omhyggeligt vogte sig for paa nogen Maade at forstyrre Examinanderne i deres Arbejde.

5. Examinanderne anbringes i Lokalerne efter følgende Regler: Naar (som navnlig i Realskolerne) alle de i et Lokale samlede Examinander skrive samme Opgave samtidigt, bør de sidde saa langt fra hverandre, at to Examinander ikke kunne naa hinanden ved samtidigt at udstrække Armene. Naar derimod en Skole har Examinander af forskjellig Art og med forskjellige Opgaver samlede i ét Lokale til samme Tid, anbringes de blandede imellem hverandre saaledes, at det saa vidt muligt undgaas, at to, der skrive samme Op-

gave, komme til at sidde ved Siden af hinanden, og Afstanden kan da formindskes noget mellem saadanne, der ikke skrive samme Opgave. Enhver Examinand bør, saavidt det lader sig gjøre, hele Examen igjennem beholde den Plads, der fra Begyndelsen af er ham anvist. Den fremmede Tilsynsmand bør ved Begyndelsen af hver Prøve, ledsaget af Skolens Bestyrer eller Inspektør, forvise sig om, at disse Regler ere fulgte. Skulde han anse Forandringer i den af Skolen forud truffne Ordning af Examinandernes Pladser for nødvendige, maa Skolen rette sig efter hans Ønsker i saa Henseende.

6. Enhver Examinand faar af Skolen udleveret et af de ved den brugelige Examenshæfter samt Papir til Kladdeskrivning, og han medbringer selv Skrivematerialier, eventuelt Tegnematerialier og Bestik. Ved alle Prøver i Matematik, hvor der kan blive Anvendelse for Logarithmetabelen, medbringer hver Examinand sin; ved Prøven i fransk Stil medbringer hver et dansk-fransk Lexikon. Disse Bøger skulle ved Prøvens Begyndelse efterses af Skolens Bestyrer eller den fremmede Tilsynsmand; ligeledes Skrivemapper, hvis nogen Examinand medbringer en saadan. Ingen andre Bøger eller Papirer og ingen Optegnelser af nogensomhelst Art maa af Examinanden tages med ind i Examenslokalet; opdages det, at nogen Examinand har overtraadt dette Forbud, skal han øjeblikkelig bortvises fra Examen. Bestemmelserne i dette Stykke saa vel som de i de følgende Stykker 7, 9, 10, 11, 12 skulle forud for Examen være meddelte samtlige Examinander af den Skoles Bestyrer, ved hvilken de indstille sig.

7. Examenslokalet aabnes 10 Minutter før det til Prøvens Begyndelse fastsatte Klokkeslet, og samtlige Tilsynsmænd maa da være tilstede for, efterhaanden som Examinanderne komme, at anvise hver især hans Plads. Alle Examinanderne skulle være samlede inden Klokkeslettet; udebliver nogen udover dette Tidspunkt, skal han i Reglen ikke have Adgang til at deltage i Prøven, men det kan dog undtagelsesvis tilstedes ham, naar han efter Bestyrerens og den fremmede Tilsynsmands Skjøn anfører lovlige Grunde for sin Forsinkelse, og det tillige efter alle Omstændigheder tør antages som sikkert, at ingensomhelst Meddelelse om Opgaven ad nogen Vej har kunnet tilflyde ham. Forefalder noget saadant, skal den fremmede Tilsynsmand

strax efter Prøven afgive en udførlig Meddelelse derom til vedkommende Undervisningsinspektør, som da, i vanskelige Tilfælde efter Forhandling med Ministeriet, skal afgjøre, hvorvidt Prøven for den paagjældende Examinands Vedkommende skal kjendes gyldig eller ej.

8. Paa det fastsatte Klokkeslet begynder Prøven, idet den fremmede Tilsynsmand bryder Seglet for Opgavekonvolutten, som Skolens Bestyrer eller Inspektør har bragt hid, og derpaa i Forening med den tilsynshavende Lærer tildeler hver Examinand især et Exemplar af den Opgave han skal skrive; naar Fordelingen antages endt, rettes der det Spørgsmaal til Examinanderne, om hver især har faaet, hvad han skal have. De overskydende Exemplarer af Opgaven opbevares af den fremmede Tilsynsmand til Prøvens Slutning og overgives da af ham til Skolens Bestyrer. Intet Exemplar af Opgaven maa bringes udenfor Lokalet, saa længe Prøven varer.

9. Under Prøven maa Examinanderne under ingen Omstændigheder tale til hverandre eller laane nogetsomhelst af hverandre. Ønsker en Examinand noget, f. Ex. Kniv, Viskelæder, Penne, Papir, Examenshæfter eller deslige, skal han henvende sig derom til den fremmede Tilsynsmand, der af Skolen forsynes med slige Ting og har dem liggende paa sin Plads til Udlaan. Ingen af de Tilsynshavende maa meddele nogen Examinand nogen som helst Oplysning vedrørende Opgaven.

10. Examinanden maa i Reglen ikke forlade Lokalet, før han afleverer sin Besvarelse; skulde det imidlertid være ganske nødvendigt for ham, kan det tilstedes, men Skolen maa da efter bedste Evne have sørget for, at Tilladelsen ikke kan misbruges, og han skal ledsages af en af de tilsynshavende Lærere. Mere end en Examinand ad Gangen maa under ingen Omstændigheder, Sygdomstilfælde fraregnede, forlade Lokalet.

11. Gribes en Examinand i utvetydigt Forsøg paa ad uretmæssig Vej at skaffe sig Hjælp til Besvarelse af Opgaven, skal Bestyreren og den fremmede Tilsynsmand strax bortvise ham fra Examen, og han maa da ikke indstille sig til nogen Examen paany før efter et Aars Forløb. Hvis der forefalder noget, som giver nogen af de Tilsynshavende grundet Anledning til at formode, at en Examinand har forsøgt eller forsøger slig uærlig Færd, skal Bestyreren i For-

ening med de Tilsynshavende strax nøje undersøge Sagen, og viser da Formodningen sig rigtig, skal Examinanden ligeledes strax bortvises; lader Vished sig ikke tilvejebringe, maa Examinanden fortsætte Examen, men den fremmede Tilsynsmand skal da efter Prøven give vedkommende Undervisningsinspektør nøjagtig Meddelelse om det forefaldne i et Brev. Paa lignende Maade skulle Bestyreren og Censorerne i Forening gaa frem, hvis der ved Censuren af Besvarelserne skulde opstaa Formodning om, at nogen Examinand har begaaet Uærlighed. Den Examinand, som har hjulpet eller forsøgt at hjælpe en anden paa uretmæssig Vis, bortvises ligeledes fra Examen, men maa indstille sig paany efter et halvt Aars Forløb.

12. Prøvens Varighed maa ikke for nogen Examinands Vedkommende, selv om tilfældigt indtrufne Omstændigheder skulde have berøvet ham en Del af den tilmaalte Tid, udstrækkes ud over den paa Examensskemaet fastsatte Tidsgrænse. Naar en Examinand afleverer sin Besvarelse til den fremmede Tilsynsmand, skal denne paase, at den er mærket med Navnet paa Skolen, Klassen og Faget samt med Examinandens egenhændigt skrevne Navn, og han skal selv skrive sit eget Navn derpaa samt Angivelse af Klokkeslettet for Afleveringen.

13. Naar alle Besvarelser ere afleverede, skulle Bestyreren og den fremmede Tilsynsmand i Forening indpakke dem sammen med et Exemplar af Opgaven, og Pakken skal lukkes baade med Skolens og den fremmede Tilsynsmands eget Segl. Derefter skal Bestyreren, for de kommunale og private Realskolars Vedkommende, sende Pakken til den i Faget beskikkede Censor, hvilket ligeledes gjælder for de øvrige Skoler, forsaavidt ikke anden Aftale maatte være truffen forud mellem den fremmede Censor og Skolen. Hvis der for nogen Examinands Vedkommende ved en Prøve er forefaldet nogensomhelst Uregelmæssighed, skal den fremmede Tilsynsmand efter Prøvens Slutning uopholdelig sende skriftlig Meddelelse derom til vedkommende Undervisningsinspektør.

14. Med Hensyn til den skriftlige Del af den almindelige Forberedelsesexamen, som afholdes ved Examenskommissionen, samt de forskjellige Tillægsexamina, gjælde af de ovenstaaende Regler alle de, som efter Forholdenes Natur kunne komme til Anvendelse. Det samme er Tilfæl-

det for Statsskolernes Vedkommende, ved hvilke forøvrigt de Tilsynsførende ved skriftlig Examen fremdeles vælges paa samme Maade som hidtil.

b, samt til nærmere Forklaring om Ansættelsen paa de offentlige Skoler af Bestemmelserne i dette Cirkulære under 23. April en Skrivelse saa lydende:

I Anledning af en hertil indkommen Forespørgsel fra Rektoren for Randers lærde Skole om, hvorledes Ministeriets Cirkulære af 7. forrige Maaned om Ordningen af Forholdene ved Skolernes skriftlige Examinering bliver at anvende ved de offentlige lærde Skoler, har Ministeriet efter nærmere Forhandling med Undervisningsinspektionen under Dags Dato tilskrevet Forespørgeren Følgende, hvilket Man af Hensyn til mulig opstaaende Tvivl finder det rettest at meddele Hr. Rektoren til behagelig Efterretning og videre Iagttagelse.

De Tilsynsførende ved Examen blive i Overensstemmelse med Cirkulærets § 14 ligesom hidtil at vælge af Rektoren blandt Skolens egne Lærere. Bestemmelserne i §§ 2 og 3 om Antallet af Tilsynsmænd blive at anvende saaledes, at der mindst er 2 Lærere i hvert Værelse, hvori skriftlig Examen afholdes. Derimod er det ved de offentlige lærde Skoler ikke nødvendigt at forøge dette Antal med 2 for hver løbende Snes af Examinander i samme Værelse; men det maa være overladt til Rektorens Skjøn at fastsætte Antallet af Tilsynsmænd, naar over 20 Examinander skrives i et Værelse, idet der selvfølgelig først og fremmest maa sørges for, at Kontrollen bliver tilstrækkelig betryggende, men dog ogsaa bliver at tage Hensyn til, at et for stort Antal Tilsynsmænd efter Omstændighederne kan virke forstyrrende. Exempelvis anføres, at for et Antal af 30 Examinander maa det anses for tilstrækkeligt at lade 3 Lærere besørge Tilsynet.

Forsaavidt en Lærer ved at deltage i Tilsynet kommer til at fungere i et større Antal Timer, end der ifølge den aarlige Timefordeling paahviler ham — hvilket formentlig ikke som Regel behøver at finde Sted, da en Del Undervisningstimer hortfalder under Examen — bliver der i Overensstemmelse med § 2 at udbetale ham 1 Krone for hver overkydende Time efter Rektorens Attest.

De Funktioner, som ved Cirkulærets §§ 7, 8, 11 og 13 in fine ere paalagte den fremmede Tilsynsmand ved de

private Skoler, paahviler ved de offentlige lærde Skoler Rektoren. Særligt tilføjes med Hensyn til § 13, 1. Stykke, at Indpakningen af Besvarelserne bør foregaa i Examenslokalet og foretages af Rektoren i de Tilsynshavendes Nærværelse, og at det er tilstrækkeligt, at Pakken forsynes med Skolens Segl. Derimod er det de tilsynsførende Lærere, som varetage de i §§ 9 og 12 omhandlede Forretninger.

c. til Svar paa en Forespørgsel fra Rektoratet, foranlediget ved Indretningen af de sidst tilstillede Blanketter til Indberetningen om Examinander til almindelig Forberedelsesprøve, under 11. Maj en Skrivelse af følgende Indhold:

I Anledning af Hr. Rektorens Forespørgsel i behagelig Skrivelse af 25. f. M. betræffende Antallet af Censorer ved almindelig Forberedelsesexamens mundtlige Del, undlader Ministeriet ikke tjenstligst at meddele Dem, at Bestemmelsen i Cirkulæret af 28. Marts 1887 om, at der foruden Examinator kun skal være én Censor tilstede, alene gjælder for de kommunale og private Realskoler, men ikke for de offentlige lærde Skoler, ved hvilke der ligesom hidtil bliver at beskikke to Censorer ogsaa ved den almindelige Forberedelsesexamen.

d. og endelig under 24. April følgende Cirkulære til samtlige lærde Skoler og Realskoler vedrørende **Karaktergivningen ved Examenene**:

I Henhold til en nærmere motiveret Indstilling, der først er fremkommen fra Undervisningsinspektionen for de lærde Skoler i 1887 og senere gjentagen af den nuværende Inspektion, hvilken Indstilling ogsaa er tiltraadt af Undervisningsinspektøren for de kommunale og private Realskoler, vil Ministeriet herved have fastsat som Regel for Afholdelsen af samtlige Examenere ved Skolerne, at ved Forhandlingen om Karaktererne efter Examinationens Afslutning maa ingen Andre være tilstede end Examinator og Censorer, da Forhandlingen mellem de rette Vedkommende kun under en saadan Ordning kan føres med den tilbørlige Frihed. Skolernes Rektorer eller Bestyrere kunne dog anmodes om at komme tilstede, naar deres Nærværelse af Examinator og Censorer anses for ønskelig eller nødvendig til Afgjørelse af et eller andet opstaaet Spørgsmaal.

Naar Censureringen er afsluttet, overgives Karakterlisten til Skolens Bestyrer, som besørger de faldne Karakterer indførte i Examensprotokollen og lader denne underskrive.

B. Vedrørende **Disciplenes Stilling** foranledigede et indtruffet Tilfælde en Forespørgsel fra Rektora-tet, som Ministeriet under 25. Juni f. A. besvarede paa følgende Maade:

I behagelig Skrivelse af 8. ds. har Hr. Rektoren begjært Ministeriets Resolution for, hvorvidt en Discipel, hvis Forældre ønske, at han i det forestaaende Skoleaar forbliver siddende i samme Klasse, kan fritages for at underkaste sig Aarsprøven, samt hvorvidt den Paagjældende, uagtet han altsaa ikke opnaar nogen Hovedkarakter, i det paafølgende Stipendieaar kan erholde fri Undervisning eller Stipendier.

I Anledning heraf skulde Man til behagelig Efterretning tjenstligst meddele, at Ministeriet Intet har at erindre imod, at en Discipel, der forbliver siddende i Klassen, naar Rektor og Forældre ere enige derom, fritages for Aarsprøven, og at en Discipels Adgang til Skolebeneficier nærmest beror paa, hvorvidt han i det forløbne Stipendieaar har vist Flid og Fremgang.

C. Efter at ovenstaaende Meddelelser var satte i Trykkeriet, modtoges

a. en Bek. om Forandringer i de for Skolernes **Examener** gjældende Regler af 28. Maj d. A., saalydende:

Efter Ministeriets derom nedlagte allerunderdanigste Forestilling har det under Dags Dato behaget Hans Majestæt Kongen allernaadigst at bifalde:

- 1) at Bestemmelserne i allerhøjeste Anordning om Undervisningen i de lærde Skoler af 5. Avgust 1871 § 5 b, 1—2, samt i allerhøjeste Anordning om Forandringer i og Tillæg til fornævnte Anordning af 16. Juni 1882 § 14, sidste Stykke om, at de, der ere forberedte ved Privatundervisning, ved Afgangsexamen for Studerende i sproglig-historisk Retning i Latin og Græsk skulle opgive, foruden de iøvrigt fordrede Pensa, tillige et Pensum, som svarer til Minimum af, hvad Skoledisciple have læst indtil Udgangen af 4. Klasse, ophæves;

- 2) at Bestemmelsen i allerhøjeste Anordning af 30. Avgust 1881 om almindelig Forberedelsesexamen § 4 b om, at der ved Prøven i Oversættelse fra Engelsk til Dansk tillægges Bedømmelsen af det danske Sprogs Renhed i denne Version Indflydelse paa Karakteren for den skriftlige Prøve i Modersmaalet, ligeledes ophæves;
- 3) at sidstnævnte Anordnings § 11 affattes saaledes:

Den, der har bestaaet almindelig Forberedelsesexamen, kan indstille sig til Afgangsexamen for Studerende i matematisk-naturvidenskabelig Retning, naar han, forudsat at han i to fremmede Sprog, Geografi og Naturhistorie har opnaaet Karakterer til en samlet Talværdi af mindst 15 Points, supplerer den med en Prøve i Latin (skriftlig og mundtlig) og derved opnaar mindst $g\div$, idet Karaktererne for den skriftlige og mundtlige Prøve lægges sammen til én, og i sproglig-historisk Retning, naar han, forudsat at han i to fremmede Sprog, Geografi, Naturhistorie, Geometri og Arithmetik har opnaaet 21 Points, supplerer den almindelige Forberedelsesexamen med en Prøve i skriftlig og mundtlig Latin samt i Græsk, saaledes at baade den fælles Karakter i Latin og Karakteren i Græsk ikke er under $g\div$;

- 4) at de under 1 og 3 anførte Bestemmelser træde i Kraft ved Afholdelsen af 4. Klasses Hovedexamen i Sommeren 1890, og den under 2 anførte ved Afholdelsen af almindelig Forberedelsesexamen i Juni d. A.

Som Følge af, hvad der er fastsat ved de nævnte allerhøjeste Bestemmelser, vil Ministeriet herved, istedetfor de ved dets Bekjendtgjørelse af 28. Marts 1876 anordnede Regler om privat forberedte Dimittenders Prøve i Afslutningsfagene ved de lærde Skolers 4. Klasses Hovedexamen m. m., have fastsat følgende Regler, som træde i Kraft ved Examens Afholdelse i Juni 1890:

Alle Privatister prøves i Afslutningsfagene: Tysk, Naturhistorie, Geografi og i Latin, mundtlig og skriftlig; endvidere prøves Privatister af den sproglig-historisk Retning i Arithmetik, Geometri og Græsk. Prøven omfatter i alle disse Fag det fulde Pensum, der af Skoledisciple skal være læst inden Udgangen af 4. Klasse. For mundtlig og skriftlig Latin gives én fælles Karakter, som for Examinander i matematisk-naturvidenskabelig Retning regnes dobbelt. Privatister af den sproglig-historiske Retning faa saaledes 7

Karakterer, og maa for at bestaa opnaa et samlet Pointsantal af 21; de af den matematisk-naturvidenskabelige Retning faa 4 Karakterer og kunne bestaa med ialt 15 Points.

Forinden den, som har bestaaet den tidligere Realafgangsexamen af højere Grad, kan indstille sig til Afgangsexamen for Studerende, har han paa den sproglig-historiske Side, forudsat at han i Tysk, Geografi, Naturhistorie, Geometri og Arithmetik har opnaaet mindst 15 Points, at supplere denne Examen med en Prøve i Latin, skriftlig og mundtlig, og i Græsk, og derved opnaa en Karakter af mindst $g\frac{1}{2}$ saavel i Latin som i Græsk, og paa den matematisk-naturvidenskabelige Side, forudsat at han i Tysk, Geografi og Naturhistorie har opnaaet mindst 9 Points, at tage en Tillægsprøve i Latin, mundtlig og skriftlig, og deri opnaa mindst $g\frac{1}{2}$. I begge Tilfælde gives kun én fælles Karakter for den mundtlige og skriftlige Latinprøve.

Hvilket herved bringes til almindelig Kundskab.

samt b. Et Cirkulære af samme Dato til samtlige examensberettigede Skoler, saalydende:

Ved at fremsende den under D. D. udgaaede Bekjendtgørelse om Forandringer i de gjældende Examensbestemmelser, skal Ministeriet henlede Skolernes Opmærksomhed paa følgende Punkter, vedrørende dels de i Bekjendtgørelsen indeholdte Regler, dels andre Forhold, som have givet Anledning til at indskærpe eller nærmere forklare de bestaaende Regler for Skolernes forskjellige Examen:

1. Med Hensyn til de nye Reglers Ikrafttræden er det en Selvfølge, at den i Bekjendtgørelsens Punkt 1 omhandlede Fritagelse for at opgive 4. Klasses Pensum i Latin og Græsk ved Afgangsexamen først kan komme de Privatister til Gode, der iforvejen ere blevne prøvede i dette Pensum efter de øvrige i Bekjendtgørelsen givne Regler.

2. Ifølge den forandrede Affattelse af Anordning af 30. Avgust 1881 § 11 vil der ved Tillægsprøven i Latin for dem, der have bestaaet almindelig Forberedelsesexamen, kun være at give én fælles Karakter for den skriftlige og mundtlige Del af Prøven, overensstemmende med de ved 4. Klasses Hovedexamen og Prøven for Privatister i Afslutningsfagene gjældende Regler.

3. Ministeriet betragter det som en Følge af de for-

andrede Regler, hvorved Præliminærprøven for Privatister af den sproglig-historiske Retning er bragt i nærmere Overensstemmelse med 4. Klasses Examen for Skoledisciple, at der for Fremtiden under ingen Omstændigheder kan gives Tilladelse til at udsætte Prøven for et enkelt Fags Vedkommende, saaledes som det hidtil jævnlig er blevet bevilget med Hensyn til Prøven i latinsk Stil. Det samme gjælder for dem, der ville supplere almindelig Forberedelsesexamen med en Tillægsprøve, saaledes at denne altid paa en Gang maa afholdes i mundtlig og skriftlig Latin og i Græsk.

4. Bestemmelsen i allerhøjeste Anordning af 16. Juni 1882 § 14 om, at Privatister ved Afgangsexamen skulle opgive det hele i 5. og 6. Klasse læste Pensum i Latin og Græsk, staar uforandret ved Magt. Ligeledes har det sit Forblivende ved de i Anordning af 5. August 1871 § 7, jfr. Ministeriets Cirkulære af 23. December 1882, om Optagelsen i en lærd Skoles 5. Klasse foreskrevne Regler, forsaavidt som Privatister forinden Optagelsen blive at prøve i alle de til 4. Klasses Hovedexamen hørende Fag, i hvilke de ikke tidligere have aflagt Prøve.

5. Da der ved en enkelt Skole har vist sig Misforstaaelser med Hensyn til Anvendelsen af Bestemmelsen i Anordning af 30. August 1881 § 4 b om, at der ved almindelig Forberedelsesexamen skal i Engelsk opgives læst saa meget, som svarer til 300 Sider af Tauchnitzers Udgaven af „sunbeam stories“, kan Ministeriet ikke anse det for unødvendigt at indskærpe, at der herved høves sammenhængende Stykker af forskellige Forfattere for Øje, men at derimod det, der er læst i Elementærbøger, f. Ex. Listovs og Løkkes, ikke kan medregnes i det anordningsmæssige Pensum. For at sikre Overholdelsen af disse Regler, der ligeledes gjælde for de i bemeldte Anordnings § 4 c og d foreskrevne Pensa i Tysk og Fransk, vil Ministeriet herved for Fremtiden have paalagt, at det paa Skemaerne til Indmeldelse af Examinander ved almindelig Forberedelsesexamen opgives med nøjagtig Specificering, hvilke bestemte Stykker enhver Examinand har læst, ligesom det ogsaa nøje bør paases fra Skolernes Side, at Opgivelserne stemme med Anordningens Fordringer, baade hvad Sideantallet og Indholdet angaar.

Den samme Fordring gjælder ogsaa for Privatister, der indmeldes til Examenskommissionen.

6. Da Ministeriet flere Gange har modtaget Andragender fra saadanne, som ønske at underkaste sig en Tillægsprøve i Latin i samme Examenstermin som almindelig Forberedelsesexamen, eller at tage de tvende efter hinanden følgende Tillægsprøver for Seminarister paa én Gang, finder man Anledning til at udtale, at der i det hele intet kan være til Hinder for en saadan Fremgangsmaade, og at altsaa de Prøver i Latin eller i Latin og Græsk, hvormed almindelig Forberedelsesexamen kan suppleres, kunne tages samtidig med denne Examen, ligesom de tvende Prøver, henholdsvis i to levende Sprog og i Latin eller Latin og Græsk, hvormed Skolelærerexamen maa suppleres for at give Adgang til at tage Afgangsexamen for Studerende, kunne afholdes i samme Examenstermin, men at i saa Fald den Prøve, der er forudsat at være den sidste i Rækken, taber sin Gyldighed, naar den Examen, som den skal tjene til at supplere, ikke bestaaes. Der bør derfor ikke udstedes noget Examensbevis for Prøven i Latin eller Latin og Græsk, før den Prøve, som normalt maa gaa forud, er bestaaet.

7. Efter at Ministeriets Opmærksomhed gjentagne Gange er bleven henledet paa, at der ved Skolerne hersker en forskjellig Praxis i Henseende til Bedømmelsen af den Karakter, der ifølge Anordning af 30. Avgust 1881 § 1 gives for Orden med de skriftlige Arbejder ved almindelig Forberedelsesexamen, og navnlig, at der ved flere Skoler er Tilbøjelighed til at give „Udmærket godt“ som Normalkarakter uden at fordre en Behandling af Arbejderne, der hæver sig over det gennemsnitlige, skal man herved bemærke, at Ministeriet ønsker de Bemærkninger, som om dette Punkt ere fremsatte i Undervisningsinspektionens Examensberetninger for 1883 og 1884 (jfr. Meddelelserne om det lærde Skolevæsen m. m. for 1882—83, Pag 168, og for 1884, Pag. 107) tagne til Følge som Rettesnor for Bedømmelsen. Ordenskarakteren „ug“ bør derfor kun gives, hvor et skriftligt Arbejde baade er fuldkommen frit for Rettelser, i enhver Henseende behandlet med tilfredsstillende Orden, og desuden skrevet med en god Haandskrift. Hvor det sidste ikke er Tilfældet, men Arbejdet dog er læseligt og nogenlunde omhyggelig behandlet, hvortil hører, at de matematiske Besvarelser ere ledsagede af fornøden Text og

saaledes ordnede, at Gangen i Behandlingen tydelig ses, kan Karakteren „mg“ gives, og enhver, selv mindre Mangel bør der overhovedet tillægges Vægt i nedadgaaende Retning, saaledes at der endog, naar utilbørlig Skjødsløshed er udvist, vil være Grund til at give negative Karakterer. Ligeledes vil den af Inspektionen udtalte Regel være at følge, at naar Censorerne i hvert af de tre Fag, hvori der gives skriftlig Opgave, have fastsat en Karakter for Orden, har Skolens Bestyrer kun at beregne Middeltallet af de tre til ham afgivne Karakterer, for at fastsætte Hovedkarakteren for Orden. Det maa følgelig anses for urigtigt at lade nogen af de tre Ordenskarakterer faa større Betydning ved Sammenregningen end de andre to, idet der ikke kan tages Hensyn til, at Vanskelighederne ved at bevare god Orden i en mathematisk Udarbejdelse for den uøvede kunne bewirke, at denne snarest kommer til at faa en nedsættende Virkning.

8. Da Indmeldelserne af Examinander stadig fra flere Realskoler indsendes for sent, benytter Ministeriet Lejligheden til alvorlig at indskærpe Skolerne Nødvendigheden af, at Reglerne i Cirkulære af 28. Marts 1887 om, at Indmeldelserne, henholdsvis til Foraars- og Sommerexamenerne bør indsendes inden den 1. Februar og 1. Maj, ufravigelig overholdes, da Tilsidesættelsen af disse Regler i høj Grad forsinker og besværliggjør Inspektionens Arbejde med Ordningen af Examens Afholdelse. Af samme Grund bør det undgaaes, hvad der nu ofte indtræffer, baade ved Realskoler og lærde Skoler, at enkelte Examinander indmeldes længe efter Udløbet af Fristen. Ligeledes ønsker Ministeriet det nøje iagttaget, at der fra Skolernes Side i betimelig Tid, forinden Indmeldelsen til Examen skal foregaa, indgives Andragende om de for Examinanderne eventuelt nødvendige Dispensationer med Hensyn til Alder m. m., samt at der derefter paa Indmeldelseslisterne ved de paagjældende Examinanders Navne anføres de Skrivelser fra Ministeriet, hvorved saadanne Dispensationer maatte være givne.

9. Ansøgninger om Fornyelse af Tilladelsen til at afholde Examen ville for Fremtiden være at indsende til Ministeriet, henholdsvis inden den 1. November eller den 1. Februar, eftersom Fornyelsen begjæres for den nærmest paafølgende Foraars- eller Sommerexamens Vedkommende. Forsømmelser i denne Henseende ville efter Omstændig-

hederne medføre, at der ikke bliver Lejlighed til at lade foretage Undersøgelse af den paagjældende Skole forinden Examen, og at Skolen derfor ikke kan forvente at erholde den attraaede Bevilling i rette Tid.

Udsigt

over

Afgangs- og Aarsprøven

i

Viborg Kathedralskole og dens Forberedelsesskole
1889.

Torsdagen d. 13. Juni.

- 8—12. 6. Kl. *Udarb. i Modersml., bund. Opg.*
 4. Kl. *Udarb. i Modersmaal.*
 4—8. 6. Kl. *Oversættelse fra Latin.*
 4. Kl. *Arithmetisk Udarbejdelse.*

Fredagen d. 14. Juni.

- 8—12. 6. Kl. *Fransk Stil.*
 4. Kl. *Geometrisk Udarbejdelse.*
 4—8. 6. Kl. *Udarb. i Modersmaal., fri Opg.*
 4. Kl. Rlafd. *Ovrstls. fra Engelsk.*

Lørdagen d. 15. Juni.

- 8—12. 4. Kl. st. Afd. *Latinsk Stil.*
 4. Kl. Rlafd. *Praktisk Regning.*

Fredagen d. 21 Juni.

8. 6. Kl. **Engelsk.** (Overhøringen
aabnes med Nr. 8).
 3. 4. Kl. Rlafd. **Engelsk.** (3).

Lørdagen d. 22. Juni.5. 4. Kl. Rlafd. **Naturlære.** (5).**Mandagen d. 24. Juni.**8. 4. Kl. st. og Rlafd. **Mathematik.** (5. 5).4. 6. Kl. **Naturlære.** (12).**Tirsdagen d. 25 Juni.**5. 6. Kl. **Tysk.** (6).**Onsdagen d. 26. Juni.**8. 4. Kl. st. og Rlafd. **Tysk.** (4. 4).**Torsdagen d. 27. Juni.**8. 6. Kl. Nr. 7—12 og 1—2. **Fransk.** (7).4. 6. Kl. Nr. 3—6 og Priv. **Fransk.** (3).**Fredagen d. 28. Juni.**8. 4. Kl. Rlafd. **Fransk.** (1).**Tirsdagen d. 2. Juli.**8—11. 5. Kl. *Dansk Stil, bund. Opg.*3. st. og Rlkl. *Geometrisk Udarbdls.*2. st. Kl. *Fransk Stil.*11—2. 5. Kl. *Fransk Stil.***Onsdagen d. 3. Juli.**8—11. 5. Kl. *Dansk Stil, fri Opg.*4. Kl. st. Afd. *Fransk Stil.*3. st. og Rlkl. *Arithmetisk Udarbdls.*2. st. og Rlkl. *Regning.*11—2. 5. Kl. *Overstls. fra Latin.*3. st. Kl. *Fransk Stil.*3. Realkl. *Regning.*2. st. og Rlkl. *Dansk Stil.*1. Kl. st. Afd. *Latinsk Stil.***Fredagen d. 5. Juli.**8—11. 5. Kl. (Opt.) **Græsk.** (9).3. st. og Rlkl. *Dansk Stil.*2. st. Kl. *Latinsk Stil.*2. Realkl. *Ovrstls. fra Engelsk.*

(Fredagen d. 5. Juli).

- 8—11. 1. Kl. *Dansk Stil.*
 Kl. b. *Regning.*
 Kl. a. *Dansk Dikt. og Gjenfort.*
 11—2. 3. st. Kl. *Latinsk Stil.*
 3. Realkl. *Ovrstls. fra Engelsk.*
 2. st. og Rlkl. *Dansk Stil.*
 1. Kl. *Regning.*
 Kl. b. *Dansk Dikt. og Gjenfort.*
 Kl. a. *Regning.*
 12—2. 2. Rlkl. og st. Kl. *Fransk. (2. 2).*
 4. 4. Kl. Rl.- og st. Afd. **Historie.** (7. 3).

Lørdagen d. 6. Juli.

8. 6. Kl. **Historie.** (10).
 8—10. 3. Realkl. *Naturlære.* (4).
 8—11. 5. Kl. *Dansk og Oldnord.* (3).
 Kl. b. *Religion.* (10)
 11—2. Kl. b. *Naturhistorie.* (19).
 12—2. 3. st. og Rlkl. *Fransk.* (5. 3).
 Kl. a. *Dansk.* (2).
 4. 4. Kl. st. Afd. **Geografi.** (1).
 4—6. 5. Kl. *Engelsk.* (2).
 Kl. a. *Tysk.* (4).
 4—7. 1. Kl. *Dansk.* (15).

Mandagen d. 8. Juli.

8. 4. Kl. st. Afd. **Græsk.** (2).
 8—10. Kl. a. *Religion.* (6).
 8—11. 2. Rl.- og st. Kl. *Geometri.* (6. 8).
 1. Kl. *Naturhistorie.* (13).
 Kl. b. *Historie.* (13).
 11. 4. Kl. st. Afd. **Fransk.** (3).
 11—2. 1. Kl. *Geometri.* (8).
 Kl. b. *Dansk.* (1).
 12—2. 2. st. og Rlkl. *Naturhistorie.* (12. 4).

(Mandagen d. 8. Juli).

- 4--6. 3. Rl.- og st. Kl. Naturhistorie. (4. 10).
 4--7. 5. Kl. (Opt.) Historie. (13).
     1. Kl. Tysk. (2).
 5. 4. Kl. Rlafd. Dansk. (2).

Tirsdagen d. 9. Juli.

8. 6. Kl. Dansk og Oldnordisk. (1).
 8--10. 3. Rl. og st. Kl. Historie. (5. 4).
     2. st. og Rlkl. Geografi. (10. 1).
 8--11. 5. Kl. (Opt.) Fransk. (11).
     1. Kl. Arithmetik. (5).
 12--2. 3. st. og Rlkl. Tysk. (7. 3).
     2. Rl. og st. Kl. Arithmetik. (5. 9).
 4--6. 2. st. og Rlkl. Historie. (11. 2).
     Kl. a. Naturhistorie. (13).
 4--7. 5. Kl. Tysk. (1).
     1. Kl. Religion. (4).
 5. 6. Kl. 3--7. Latin. (5).

Onsdagen d. 10. Juli.

8. 6. Kl. 8--12. Latin. (5).
 8--10. 2. og 3. Rlkl. Dansk. (5. 1).
 8--11. 5. Kl. Naturlære. (15).
     1. Kl. Historie. (11).
 11--1. 3. st. Kl. Græsk. (3).
 11--2. Kl. b. Geografi. (16).
 12. 6. Kl., 1, 2, Priv. Latin. (12).

Torsdagen den 11te Juli.

- 8--10. 2. Rl.- og st. Kl. Religion. (4. 5).
     Kl. a. Geografi. (11).
 8--11. 5. Kl. (Opt.) Latin, uforberedt. (7).
     3. Rl.- og st. Kl. Arithmetik. (2. 9).
     Kl. b. Tysk. (4).
 11--1. 2. st. Kl. Latin. (1).
 11--2. 3. st. og Rlkl. Geometri. (11. 2).
     1. Kl. Geografi. (10).

(Torsdagen d. 11. Juli)

4. 4. st. og Rlkl. **Naturhistorie.** (4. 3)
 4—7. 5. Kl. Latin, forberedt. (5).
 3., 2., og 1. Rlkl. **Engelsk.** (1. 1. 8).
 1. og 3. st. Kl. Latin. (7. 1).

Fredagen d. 12. Juli.

8. 6. Kl. **Græsk.** (5).
 8—10. 3. st. og Rlkl. **Geografi.** (13. 5).
 Kl. a. **Historie.** (9).
 8—11. 1. Kl. **Fransk.** (1).
 11. 4. Kl. Rlafd. **Geografi.** (6).
 11—1. 2. st. og Rlafd. **Tysk.** (4. 3).
 4. 4. Kl. st. Afdl. **Latin,** (1).
 4—7. Kl. b. **Fransk.** (7).

Lørdagen d. 13. Juli, Kl. 5 Efterm. holdes Skolens Aarsfest til Kundgjørelse af Prøvernes Udfald, hvorefter Sommerferien begynder.

Torsdagen d. 4. Juli holdes Optagelsesprøven baade for Forberedelsesskolens Vedkommende og for dem, der efter Forberedelse andensteds er indmeldte til en af de fire nederste Klasser i Kathedralskolen, og **Prøven begynder ufravigelig Kl. 8.** 1 Discipel, der skal prøves til 5. Kl., bliver i vedkommende Fag prøvet efter 5. Klases Overhørelse i Faget, som oven for er antydet ved Mærket „(Opt.)“.

Undervisningen aabnes igjen i det ny Skoleaar Mandagen den 19. Avgust Kl. 8.

Til at overvære de mundtlige Prøver og Aarsfesten indbydes Disciplenes Forældre og Foresatte saa vel som enhver som helst, der ellers maatte have Sind til at følge med Skolen og dens Gjerning.

Rektoratet for Viborg Kathedralskole, d. 11. Juni 1888.

H. H. Lefolii.